

บทที่ 4

โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ อำเภอสนัก้าแพง จังหวัดเชียงใหม่

1. ความเป็นมาของโครงการ

โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สนัก้าแพงเป็นโครงการตามพระราชดำริ ที่มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ให้มีที่ดินทำกินในรูปของหมู่บ้านสหกรณ์ และให้ทำกินตราบจนชั่วลูกชั่วหลาน แต่กรรมสิทธิ์ในที่ดินยังคง เป็นของหมู่บ้านสหกรณ์ โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 กล่าวคือ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาโครงการนี้ เมื่อเดือนตุลาคม 2518 และได้แต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย องคมนตรี เป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย และปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการอื่น ๆ ประกอบด้วยอธิบดีกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ กรรมการผู้สังเกตการณ์ธนาคารกรุงไทย ผู้อำนวยการองค์การ ตลาดเพื่อการเกษตร โดยมีเลขาธิการเร่งรัดพัฒนาชนบท เป็นกรรมการและเลขานุการ ตามรูปแบบของคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านสหกรณ์นี้ ได้กำหนดให้มีผู้อำนวยการปฏิบัติงาน ส่นาม และเจ้าหน้าที่ 1 ชุด ในสังกัดสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท รับผิดชอบ เป็นศูนย์กลางการ ประสานการปฏิรูปในกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยราชการหลายหน่วย ดำเนินการในท้องที่และเป็น ที่เสี่ยง เกษตรกร ทั้งในด้าน การประกอบอาชีพและการพัฒนาทางสังคมโดยฝึกสอนให้เกษตรกร พัฒนาการทำงานในรูปแบบสหกรณ์จนกว่าส่วนราชการจะถอนตัวออกไปในที่สุด ต่อมาคณะกรรมการโครงการได้อนุมัติให้สมาชิกโครงการรวมตัวกันจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตร เมื่อปี 2524 เรียกว่า สหกรณ์การเกษตรหมู่บ้านสหกรณ์ สนัก้าแพง จำกัด

2. ลักษณะของโครงการ

พื้นที่ที่จัดทำเป็นโครงการนั้นเป็นป่าเสื่อมโทรม จำนวนประมาณ 12,000 ไร่ ในบริเวณ เขตติดต่อตำบลห้วยแก้ว ตำบลออนหลวย และตำบลร้องวัวแดง อำเภอสนัก้าแพง แม้จะเป็นป่า

¹ กองธุรกิจ เศรษฐกิจ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท, "เอกสารเผยแพร่โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ อำเภอสนัก้าแพง จังหวัดเชียงใหม่ 2524" หน้า 1-6.

อ. เมืองเชียงใหม่

ฉัตรร่มหมู่ 5

บ. เต่าบ่มเก่า

บ. ห้วยแก้ว

ฝายแม่ลาย

ฉัตรร่มหมู่ 4

ฉัตรร่มหมู่ 3

ฉัตรร่มหมู่ 6

บ้านโป่งนก

บ. ทนงหอย

บ. ไม้ตะเคียน

ฉัตรร่มหมู่ 2

หมู่บ้านโคนม

บ. ออนทลวย

ฉัตรร่มหมู่ 1

บ. แม่เลน

อ. ลี้ก้าแพง

ฝายกู่เบี้ย

จ. ลำปาง

จ. ลำพูน

แผ่นที่ 7

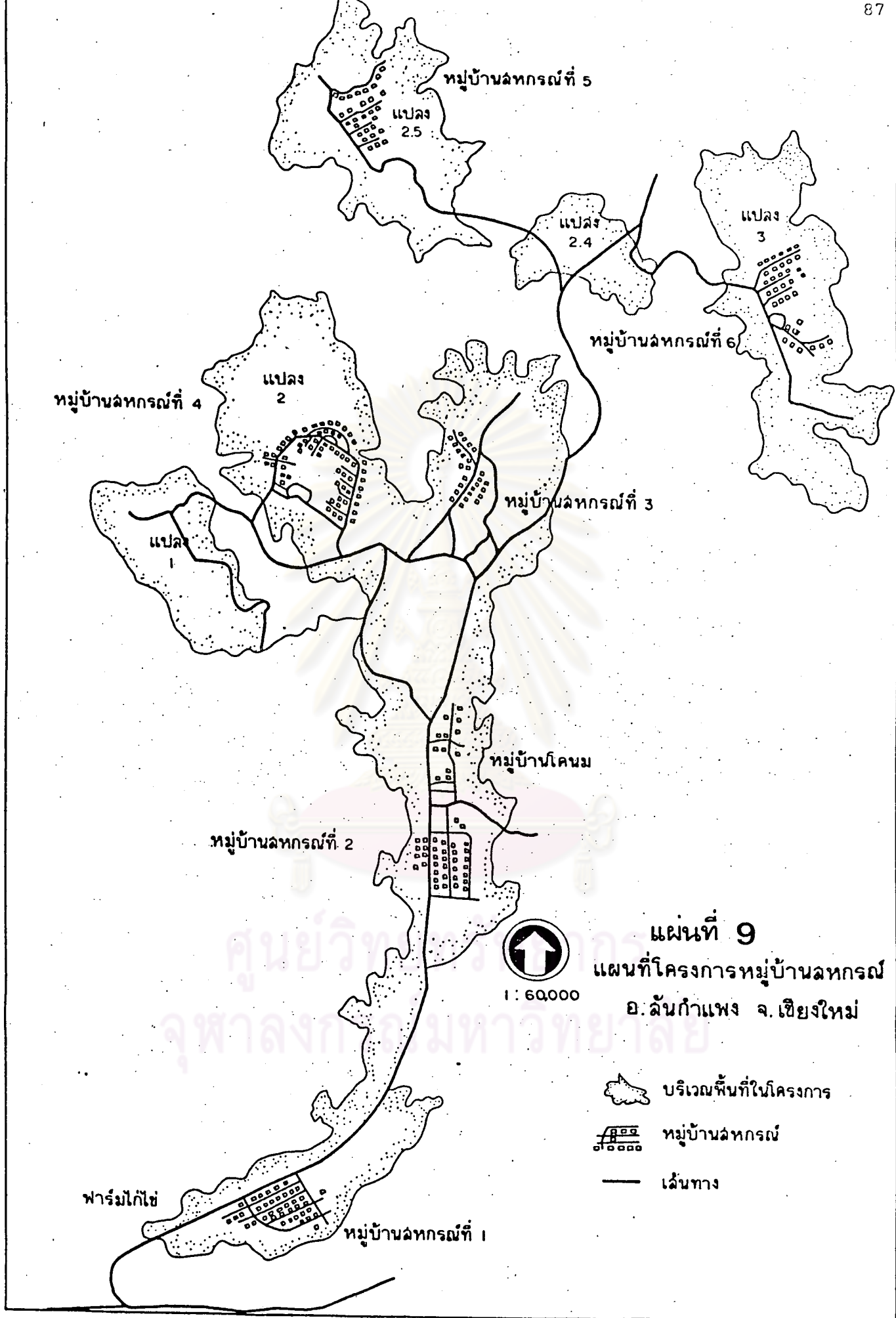
แผนที่อำเภอลี้ก้าแพง

1:170,000

พื้นที่โครงการหมู่บ้านฉัตรร่ม

แผนที่ 9
แผนที่โครงการหมู่บ้านลหกรณ์
อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่

1 : 60,000

- บริเวณพื้นที่ในโครงการ
- หมู่บ้านลหกรณ์
- เส้นทาง

ส่งวน แต่ก็ยังมีผู้ถูกเข้าไปทำประโยชน์หรือมีกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายไปแล้ว มากกว่า 200 ราย ซึ่งทางโครงการจะต้องเจรจาให้ร่วมในโครงการหรือสละหุ้นโครงการด้วย

คณะผู้ริเริ่มโครงการต้องการที่จะให้โครงการนี้เป็นโครงการตัวอย่างของการพัฒนาหมู่บ้านเกษตรอุตสาหกรรม¹ ซึ่งสมาชิกของโครงการจะมีแหล่งรายได้หลายแหล่ง และจะพิสูจน์ว่าด้วยการนำเทคโนโลยีและวิชาการเข้าไปช่วย ภายใน 3 ปี การดำเนินงานในโครงการควรจะสามารถประสบความสำเร็จโดยเกษตรกรและสหกรณ์สามารถยืนหยัดด้วยตนเองได้ ซึ่งหน่วยงานของรัฐกำหนดจะถอนตัวภายใน 5 ปี

อย่างไรก็ตาม เจตนาธรรมดังกล่าวนี้ มิได้นำไปสู่ไว้ในเอกสารที่เลื่อนขึ้นเป็นหลัก และแนวการดำเนินงาน ซึ่งหลักการที่ได้รับการอนุมัติเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีคงมีข้อความดังนี้²

ข้อเสนอก็คือว่าเป็นตัวโครงการที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เสนอมีอยู่ 2 ส่วนคือ (1) หลักการสำคัญ และ (2) แผนการดำเนินการ

หลักการสำคัญก็คือ การจัดให้เป็นรูปหมู่บ้านสหกรณ์โดยสมบูรณ์ ตามลักษณะดังนี้

1. กรรมสิทธิ์ที่ดินจะรับพระราชทานให้เป็นของสหกรณ์หมู่บ้านเมื่อจดทะเบียนสหกรณ์แล้วโดยจะไม่ให้กรรมสิทธิ์ส่วนตัว
2. จัดสรรที่ทำกินถาวรให้ครอบครัวเกษตรกรชาวไทย ที่ยังไม่มีที่ทำกินและมีความขยันขันแข็งครอบครัวละ 8-10 ไร่ เพื่อให้พอดี ที่แรงงานของครอบครัวจะทำงานได้เต็มพื้นที่
3. จัดที่อยู่อาศัยให้ต่างหากภายในหมู่บ้าน ครอบครัวละ 200 ถึง 300 ตารางวา เพื่อให้หมู่บ้านมีลักษณะกระทัดรัด จัดสาธารณูปโภค โดยประหยัดแต่ครบถ้วนและสะดวก พร้อมทั้งมีพื้นที่ทำหัตถกรรมและสวนครัวบ้าง
4. จัดให้มีการวางแผนและดำเนินงานทางเกษตรในลักษณะเน้นหนัก (Intensive) และคัดเลือกพืชเพาะปลูกที่จะนำรายได้มาให้สูงและให้มีทางปรับปรุงประเภทและพันธุ์พืชให้มีราคา

¹ ประทีป คชสาร, ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์ วันที่ 4 ธันวาคม 2526.

² สักรกฤษฎ์ นรมิตินฤดมการ, เขียวศรี วายวานนท์, ทวี ส่วนมาสี, "การบริหารโครงการพัฒนาชนบทแบบผสมผลผลิตในประเทศไทย : การแสวงหาตัวแบบที่เหมาะสม" (รายงาน การวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2526), หน้า 58-59.

สูงขึ้นเป็นสำคัญตามขีดความสามารถของเกษตรกร ที่จะพิจารณาต่อไป เช่น เริ่มด้วยตัว ต่อไปสู่ หมอไม้ฝรั่งและต่อไปเป็นเห็ดกระดุม เป็นต้น เพื่อที่จะทำให้รายได้สูงขึ้นเรื่อย ๆ

5. สดให้มีการวางแผนบริหารฟาร์ม (Farm Management Planning) ที่ทันสมัย โดยครอบคลุม โดยการศึกษาและแนะนำจากเจ้าหน้าที่ให้ทั่วถึงทุกครอบครัว เพื่อให้เกษตรกรมี พื้นฐานที่จะปรับปรุงการสัดฟาร์มตนเองให้ก้าวหน้าต่อไปได้เอง

6. ให้หมู่บ้านสหกรณ์หลาย ๆ หมู่ร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์ธุรกิจอื่น เพื่อดำเนินงานด้าน สดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตร การซื้อขายผลผลิต การคส่งสินค้า การขนส่ง และการแปรรูปผลผลิต

7. สดบริการสินเชื่อให้สมาชิกหมู่บ้านสหกรณ์ และให้กิจกรรมของสหกรณ์เป็นส่วนรวม จากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร และธนาคารกรุงไทยอย่างครบถ้วน

8. สดให้มีการปรับปรุงป่าไม้ โดยรอบบริเวณที่สดสรร เป็นหมู่บ้านสหกรณ์และในบาง พื้นที่ในหมู่บ้านที่ใช้ในการเกษตรไม่ได้ เพื่อประโยชน์ต่อสมาชิกหมู่บ้านสหกรณ์

9. สดให้มีที่ดินเกษตรแปลงกลาง ประมาณหมู่ละ 30 ไร่ เพื่อให้เยาวชนวัยหนุ่มสาว ในหมู่บ้านได้ทำงานร่วมกัน เพื่อนำรายได้มาแบ่งกัน หรือใช้ทดลอบหัวหน้าครอบครัวที่จะบรรจุเพิ่มเติม เข้าไปเป็นสมาชิกหมู่บ้านสหกรณ์และสดที่ดินเพื่อสร้างศูนย์กลางการทดลองการเกษตร ผลิตเมล็ดพันธุ์ และทำกิจกรรมทางธุรกิจการเกษตรประมาณ 300-500 ไร่

10. สดให้มีบริการส่งคมส่งเคราะห์ในหมู่บ้าน โดยให้สมาชิกบริหารงานซึ่งสนับสนุน โดยทางราชการ เพื่อให้เกิดเมตตาจิตรวมที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

11. สดให้มีบริการสาธารณสุขภายในหมู่บ้านให้พร้อมเพียง โดยทางราชการ เพื่อให้ มีลักษณะ เป็นหมู่บ้านตัวอย่าง

12. ให้หน่วยราชการหลายหน่วยและธนาคาร ร่วมดำเนินงานตามโครงการนี้ โดยให้ มีคณะกรรมการ เป็นผู้ประสานงาน

13. กำหนดให้หมู่บ้านสหกรณ์แต่ละหมู่บ้านประกอบด้วย สมาชิกไม่เกิน 150 ครอบครัว ซึ่งในพื้นที่ที่มีสำหรับสดสรร ที่ตำบลอหนองหวาย อำเภอสนมกำแพงนี้ จะสดได้ประมาณ 5-7 หมู่บ้าน (หมู่ละประมาณ 1,600 ไร่)

14. ให้สมาชิกในหมู่บ้าน ๆ สดกรรมการและกลุ่มบริหารงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านขึ้นเพื่อให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำกันในระหว่างสมาชิกให้มาก เช่น กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กรรมการรักษา ความปลอดภัย เป็นต้น

15. เมื่อจัดสรรตามโครงการดำเนินไปตามแผนบ้างแล้ว หมู่บ้านใกล้เคียงจะขอพระราชทานการปรับปรุงที่ดิน สักรูปสหกรณ์ และการจัดสาธารณูปโภคเป็นงานขั้นที่สองให้คล้ายคลึงกับหมู่บ้านสหกรณ์ที่ตั้งขึ้นใหม่ และอาจจัดที่ดินบริเวณเชิงเขา เป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์ใหญ่ได้

ส่วนแผนดำเนินงานที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ได้นำเสนอหลังจากที่ได้ปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่จะเข้าร่วมงานในระยะต้นดังนี้

1. กรมป่าไม้จะถอนสภาพป่าเสื่อมโทรมประมาณ 10,000 ไร่ บริเวณตำบลออนหลวย อำเภอสนัก้าแพง จังหวัดเชียงใหม่ และทำแผนที่บริเวณเพื่อวางแผนและรังวัดให้เสร็จภายในเดือนตุลาคม 2528
2. รพช. บุ๊กเบิกทางที่ดินประมาณ 4,000 ไร่ และทำถนนเข้าบริเวณโครงการและถนนในบริเวณขั้นต้นให้เสร็จที่จะตั้งหมู่บ้านได้ 3 หมู่บ้าน เพื่อนำเกษตรกรเข้าอยู่ได้ภายในเมษายน 2519 และจะได้บุกเบิกส่วนที่เหลือต่อไปตามโครงการ
3. จังหวัดเชียงใหม่จะเตรียมคัดเลือกหัวหน้าครอบครัวไว้เพื่อทดสอบความสามารถภายในพฤศจิกายน 2518
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะทดสอบความสามารถ เพื่อเรียงลำดับผู้ยืนยันเข้าที่จัดสรรใน 3 หมู่บ้าน ภายในมีนาคม 2519
5. การจัดตั้งหมู่บ้านจะเริ่มพร้อมกัน 3 หมู่บ้าน โดยบรรจุเกษตรกรที่ผ่านการทดลองได้ อันดับดีเข้าหมู่บ้านละ 75 ครอบครัว ก่อนในฤดูเพาะปลูกแรก และจะได้เพิ่มสมาชิกต่อไปเป็นปี ๆ จนครบ 150 ครอบครัวต่อหนึ่งหมู่บ้าน
6. รพช. จะพัฒนาแหล่งน้ำบางส่วนเพื่อเสริมการเพาะปลูก (Supplementary Irrigation) เสร็จก่อนมิถุนายน 2519
7. การเพาะปลูกจะให้เริ่มได้สำหรับ 225 ครอบครัว (3 หมู่บ้าน) ภายในมิถุนายน 2519
8. ธนาคารกรุงไทยจะดำเนินการเรื่องสินเชื่อสำหรับสมาชิกหมู่บ้านสหกรณ์เพื่อการเกษตรฤดูแรก และการครองชีพในระยะแรกให้เสร็จภายในพฤษภาคม 2519
9. รพช. กรมส่งเสริมการเกษตร และองค์การตลาดเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จะเตรียมปัจจัยการเกษตรให้สมาชิกเสร็จ ภายในพฤษภาคม 2519
10. สมาชิกควรเตรียมดินเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม 2519

11. กรรมการอำนวยการควรคัดตั้งพื้นที่ โดยให้ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องและคัดตั้งอนุกรรมการดำเนินการตามกิจกรรมที่จำเป็น

12. ค่าใช้จ่ายเพื่องานของหน่วยราชการจะใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยราชการเองเป็นส่วนใหญ่และส่วนที่ต้องการเพิ่มจะได้ขอแปรญัตติเพิ่มเติมในงบประมาณปี 2519 ตามความจำเป็น

สำหรับข้อ 13-19 ของแผนนี้ ใช้จ่ายค่าเช่นเดียวกับข้อ 10-15 ของหลักการ นอกจากนี้ไม่ปรากฏว่ามีการคำนวณหรือการระบุงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินงานในโครงการนี้ทั้งหมดหรือมีการระบุกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะดำเนินการต่อมา หรือระยะเวลาดำเนินการของโครงการนี้ไว้ให้แน่นอนในข้อเสนอกับที่ถือว่าเป็นแผนโครงการข้างต้นนี้ แต่อย่างไร

สำหรับด้านเป้าหมายต้น นอกจากจะให้ประชากรมีที่กินและสามารถรวมตัวกันในการจัดการแล้ว ยังมีเป้าหมายด้านรายได้คือ ตั้งไว้ว่าครัวเรือนสมาชิกในโครงการฯ มีรายได้ที่เป็นตัวเงิน 18,000.00 บาท ต่อปี¹

3. สภาพทางภูมิศาสตร์²

3.1 ที่ตั้ง โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง ตั้งอยู่ประมาณเส้นรุ้งเหนือที่ 18°51'-18°46' และเส้นแวงตะวันออกที่ 99°18'-99°-9' หรือไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอสันกำแพงประมาณ 12 กิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ลาดเอียงเชิงเขา ซึ่งอุดมไปด้วยป่าเบญจพรรณ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านห้วยแก้ว บ้านเตาบ่มแก้ว และบ้านปางเริมเรือ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับดอยหลังถ้ำ

¹ ศรีสวัสดิ์ จ้าปา, อ้างแล้ว หน้า 169.

² บัณฑิต ต้นศิริ และอุษณีย์ วรธนะสาร "รายงานการสำรวจค่าแยกส่งรกรงที่ดินและวางแผนการใช้ที่ดินโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่" (กรุงเทพฯ : กองจำแนก กรมพัฒนาที่ดิน 2520) เล่ม 1 หน้า 3.

ตารางที่ 9 จุดหมุม ความชื้นสัมพัทธ์ และปริมาณน้ำฝน ตั้งแต่ปี 2508-2517 จังหวัดเชียงใหม่

เดือน	จุดหมุม (องศาเซลเซียส)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)			ปริมาณน้ำฝน (มม.)
	สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำสุด	
มกราคม	29.91	19.94	9.07*	96.10*	72.18	32.68	2.6
กุมภาพันธ์	33.36	22.13	11.22	91.79	61.76	25.93	1.5
มีนาคม	36.46	25.88	14.17	91.03	55.24	23.35*	22.4
เมษายน	38.44*	28.40	19.95	90.67	58.38	24.73	52.0
พฤษภาคม	35.51	27.95	22.45	93.32	72.18	45.48	158.6
มิถุนายน	32.71	27.14	23.10	94.93	78.47	52.70	137.6
กรกฎาคม	33.54	28.36	22.61	94.90	78.22	51.94	165.7
สิงหาคม	31.57	27.52	22.83	95.68	82.80	59.71	284.7
กันยายน	32.20	26.24	22.41	95.83	82.12	58.03	231.6
ตุลาคม	31.70	25.49	20.13	95.74	80.25	54.00	94.9
พฤศจิกายน	31.35	23.29	15.14	96.00	79.00	46.40	49.1
ธันวาคม	30.65	21.09	12.39	95.90	76.17	41.81	14.9
เฉลี่ยตลอดปี		25.28			73.06		1,215.6**

ที่มา : สถานีวิทยากรอากาศเชียงใหม่ กองวิทยากรอากาศภาคเหนือที่ตั้งของสถานี

เส้นรุ้งที่ 18° 47' 24" เหนือ

เส้นแวงที่ 98° 58' 37" ตะวันออก

* แสดงค่าสูงสุดและต่ำสุด

** แสดงค่ารวมตลอดปี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตอขหลวง

ทิศใต้ ติดต่อกับบ้านโป่งนก และบ้านแม่คูหา

3.2 ภูมิอากาศ

ก. ปริมาณน้ำฝน จากตัวเลขสถิติของปริมาณน้ำฝนของเดือนเดียวกันตลอดคาบเวลา 10 ปี (ตารางที่ 9) จะเห็นได้ว่า จังหวัดเชียงใหม่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนสิงหาคม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 284.7 มิลลิเมตร ช่วงฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน มีปริมาณน้ำฝนอยู่ในช่วง 137.6-284.7 มิลลิเมตร เดือนที่มีฝนตกน้อยที่สุด ได้แก่ เดือนกุมภาพันธ์ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1.5 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนตลอดปี 1,215.6 มิลลิเมตร

ข. อุณหภูมิ ในช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2508-2517 พบว่ามีอุณหภูมิลู่งสุด 36.07 องศาเซลเซียสในเดือนเมษายน อุณหภูมิต่ำสุด 12.66 องศาเซลเซียสในเดือนมกราคม อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 25.28 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดตลอดเดือน 19.94 องศาเซลเซียสในเดือนมกราคม อุณหภูมิลู่งสุดตลอดเดือน 28.40 องศาเซลเซียสในเดือนเมษายน

ค. ความชื้นสัมพัทธ์ ในช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2508-2517 พบว่า ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยลู่งในช่วง เดือนพฤศจิกายนถึง เดือนมกราคม ความชื้นสัมพัทธ์ลู่งสุดในเดือนกันยายน 95.06 เปอร์เซ็นต์ ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดในเดือนมีนาคม 27.49 เปอร์เซ็นต์ ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี 33.06 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 9) ความชื้นสัมพัทธ์ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิจึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด

4. สัมรรถนะที่ดิน

กรมที่ดินได้ทำการสำรวจ สัมรรถนะที่ดินของ โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง เพื่อใช้ในการทำแผนการใช้ที่ดินของโครงการฯ ได้จากตารางที่ 10 รายละเอียดของชั้นดินดูได้จากภาคผนวก 2 ชั้นดินที่เหมาะสมกับการปลูกพืชคือชั้นดินที่ U-I และ U-II ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีเพียง 7.42 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งนับว่าน้อยมาก ส่วนมากพบในหมู่ที่ 4 แต่ก็ยังมีจำนวนน้อยมาก ส่วนชั้นดินอื่น ๆ มีปัญหาความลาดเอียง การระบายน้ำ และกรวดหิน ทำให้ต้องลงทุนเพิ่มขึ้นในการทำการเพาะปลูก ซึ่งกล่าวได้ว่าสัมรรถนะที่ดินของโครงการนี้ค่อนข้างต่ำ

ตารางที่ 10 แสดงเนื้อที่สัมรณะที่ดิน โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง

ชั้นสัมรณะที่ดิน	หมู่บ้านที่ 1	หมู่บ้านที่ 2	หมู่บ้านที่ 3	หมู่บ้านที่ 4	หมู่บ้านที่ 5	หมู่บ้านที่ 6	รวม	ร้อยละ	หมายเหตุ
U - I ร้อยละ	-	-	14(0.38) 100	-	-	-	14 100	0.10	1. การรวมชั้นสัมรณะที่ดินย่อย มารวมกันเป็นชั้นสัมรณะที่ดินถือเอา ชั้นสัมรณะที่ดินย่อยตัวแรกเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ ชั้นสัมรณะที่ดินย่อย U-III/ IV, U-III/II จะรวมอยู่ในชั้นสัมรณะ ที่ดินที่ 3 เป็นต้น 2. ที่นที่ไม่ได้คำนวณสำหรับในหมู่ 1 - 6 คือ อ่างเก็บน้ำและหมู่บ้าน
U - II ร้อยละ	55(4.27) 5.47	43(1.78) 4.28	308(8.43) 30.65	425(14.11) 42.29	27(1.54) 2.68	147(9.11) 14.63	1,005 100	7.32	
U - III ร้อยละ	66(5.11) 3.47	450(18.65) 23.67	317(8.67) 16.67	467(15.50) 24.57	333(19.00) 17.52	268(16.60) 14.10	1,901 100	13.84	
U - IV ร้อยละ	256(19.84) 10.29	319(13.24) 12.82	456(12.48) 18.33	759(25.19) 30.51	486(27.74) 19.53	212(13.14) 8.52	2,488 100	18.11	
U - VI ร้อยละ	812(62.95) 17.41	1,242(28.51) 26.64	1,042(28.51) 22.35	480(15.93) 10.29	774(44.18) 16.60	313(19.39) 6.71	4,663 100	33.95	
U - VII ร้อยละ	-	226(9.37) 7.73	1,350(36.93) 46.17	768(25.49) 26.62	62(3.54) 2.12	518(32.09) 17.72	2,924 100	21.29	
U - VIII ร้อยละ	-	-	84(2.30) 41.58	114(3.78) 56.44	4(0.23) 1.98	-	202 100	1047	
พื้นที่ไม่ได้คำนวณ ร้อยละ	101(7.83) 18.77	131(5.43) 24.35	84(2.30) 15.61	-	66(3.77) 12.27	155(9.67) 29.0	538 100	3.92	
รวม ร้อยละ	1,290(100) 9.39	2,411(100) 17.55	3,655(100) 26.61	3,013(100) 21.94	1,752(100) 12.76	1,614(100) 11.75	13,735 100	100	

5. แผนการไต่ดิน

ซึ่งพิจารณาจากปริมาณน้ำฝนและลุ่มรณะที่ดินของโครงการ โดยมีค่าฝั่งบัสย์
ด้านอื่น ๆ อันมีผลในการทำการเกษตร ซึ่งแผนการไต่ดินสามารถจำแนกที่ดินในโครงการ
(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก) ได้ดังนี้คือ

A คือพื้นที่เหมาะสำหรับการปลูกพืชไร่ การระบายน้ำของดินดีดินมีความลึก ส่วนใหญ่
เป็นดินร่วนปนดินเหนียว ปฏิกิริยาของดินกรดอ่อนถึงด่างปานกลาง พืชที่แนะนำให้ปลูกได้แก่ถั่วต่าง ๆ
ยาสูบ มันฝรั่ง และแตงโม

Ac คือพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับความลาดชัน ดินมีกรวดปนเล็กน้อย
ความสามารถในการอุ้มน้ำของดินสูงถึงปานกลาง เนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชันอยู่
ในช่วง 6-15% การระบายน้ำดี พืชที่แนะนำให้ปลูกได้แก่ ถั่วต่าง ๆ และสับปะรด

Ae คือพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาความลาดเทของพื้นที่ การขาดซึมน้ำของ
ดินเร็วถึงเร็วปานกลาง ความสามารถในการอุ้มน้ำสูง ความลาดชันอยู่ในช่วง 2-12% ดินอาจมี
กรวดปนเล็กน้อย ดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง พืชที่แนะนำให้ปลูก
ได้แก่ ยาสูบ, ถั่วต่าง ๆ และแตงโม

Ad คือพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาการระบายน้ำ ลักษณะพื้นที่เกือบราบ
ความลาดเทประมาณ 2% ดินลึก การระบายน้ำค่อนข้างเลว การซึมน้ำช้า ความสามารถในการ
อุ้มน้ำสูงปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินค่อนข้างต่ำ พืชที่แนะนำให้ปลูกได้แก่ ถั่วต่าง ๆ ยาสูบ
และพืชผักต่าง ๆ

AF คือพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ถูกน้ำท่วมเป็นครั้งคราว
การระบายน้ำค่อนข้างดี การขาดซึมน้ำของดินล่างดี ความสามารถในการอุ้มน้ำปานกลาง
เนื้อดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ของดินค่อนข้างสูงถึงค่อนข้างต่ำ ปฏิกิริยาของดินบนอยู่ใน
ในช่วงกรดปานกลางถึง เป็นกลาง มีปัญหาเกี่ยวกับน้ำท่วมในฤดูฝน พืชที่แนะนำให้ปลูกได้แก่
ถั่วต่าง ๆ ยาสูบ พืชผักต่าง ๆ หอม กระเทียม

Ag คือพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับปริมาณกรวดดินและความลึก
ของดิน การระบายน้ำดี การขาดซึมน้ำปานกลางถึงค่อนข้างช้า ความอุ้มน้ำของดินปานกลาง

เนื้อดินร่วนปนทราย มีกรวดปนประมาณ 30-60% ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดปานกลางถึง เป็นกลาง พืชที่แนะนำให้ปลูกได้แก่ ถั่วต่าง ๆ สับปะรด

Aeg¹ คือ พื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่¹ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับความลาดชันและปริมาณกรวดหินดินลึก การระบายน้ำดีถึงปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินค่อนข้างสูงถึงปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ ความสามารถในการอุ้มน้ำของดินค่อนข้างสูงถึงปานกลาง เนื้อดินร่วนปนเหนียว บางบริเวณมีกรวดปน 10-50% ความอุดมสมบูรณ์ของดินบางแห่งค่อนข้างต่ำ พืชที่แนะนำให้ปลูกได้แก่ ข้าวไร่ สับปะรด ถั่วต่าง ๆ

As คือพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่¹ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับความลึกของดิน ความลาดชันประมาณ 2% ดินค่อนข้างดี การระบายน้ำดี เนื้อดินเหนียวปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ของดินสูง ปฏิกิริยาของดินเป็นกลางถึงด่างปานกลาง พืชที่แนะนำให้ปลูกได้แก่ ถั่วต่าง ๆ ยาสูบ หอม พืชผักต่าง ๆ

Aes คือพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่¹ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับความลาดเทของพื้นที่และความลึกเนื้อดิน ความลาดชันอยู่ในช่วง 8-13% ดินลึกการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง การซึบซึมน้ำของดินปานกลาง ความสามารถในการอุ้มน้ำปานกลาง บางบริเวณมีกรวดปน แต่ไม่เกิน 30% ความอุดมสมบูรณ์ของดินค่อนข้างต่ำ พืชที่แนะนำให้ปลูกได้แก่ ถั่วต่าง ๆ แตงโม

As/Ag คือพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่¹ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับความลึกของดินและปริมาณกรวดหิน มีความลาดชันประมาณ 4% ดินค่อนข้างดี บางบริเวณมีก้อนหินลอยอยู่หน้าผิวดิน ดินค่อนข้างดี การซึบซึมน้ำของดินล่างเร็ว ความสามารถในการอุ้มน้ำของดินต่ำ มีกรวดปนประมาณ 40% เนื้อดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ พืชที่แนะนำให้ปลูกได้แก่ ถั่วต่าง ๆ สับปะรด แตงโม

¹ กองจำแนก กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ "รายงานการสำรวจจำแนกสมรรถนะที่ดินและวางแผนการใช้ที่ดิน โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง อ.สันกำแพง จ. เชียงใหม่" เล่ม 1 และ เล่ม 2.

H คือลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชผักหรือสวนครัว ความลาดชันอยู่ในช่วง 3-10% ดินค่อนข้างดี ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำถึงปานกลาง เนื้อดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ มีกรวดปนประมาณ 50-85% ปฏิกิริยาของดินล่างเป็นกรด ปานกลางถึงเป็นกลาง

P คือพื้นที่เหมาะสำหรับทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ความลาดชันอยู่ในช่วง 3-10% การระบายน้ำดีถึงปานกลาง มีกรวดปนประมาณ 30-80%

F1 และ F2 พื้นที่เหมาะสำหรับสงวนไว้เพื่อเป็นต้นน้ำลำธารและสภาวะแวดล้อม ดินดีมีปริมาณกรวดดินสูง ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

W พื้นที่เหมาะสำหรับสร้างเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ

สรุปแผนการโยกย้ายของโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง (ดูตารางที่ 11 ประกอบ)

จากตารางที่ 11 จะเห็นได้ว่าลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับการเพาะปลูกมากที่สุด (A) สอยู่ในหมู่บ้านที่ 4 มากที่สุดคือ 21.76% และเมื่อเทียบกับพื้นที่ในกลุ่ม A ทั้งหมด หมู่ 4 ก็ยังมีพื้นที่ในกลุ่มนี้ในอัตราส่วนที่สูงกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ อีกด้วย

ส่วนในด้านของอ่างน้ำของร.พ.ช. และแหล่งกักเก็บน้ำ (W1, W2) จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านที่ 5 มีพื้นที่ในการกักเก็บน้ำมากที่สุด รองลงไปคือ หมู่บ้านที่ 4 ซึ่งในการเพาะปลูกของกลิกรนั้นน้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญมากไม่ยิ่งหย่อนกว่าสมรรถนะของที่ดิน เพราะสมรรถนะที่ดินยังสามารถจะทำการปรับปรุงได้แต่น้ำนั้นอาจหาได้ยากมาก โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดาร สำหรับแหล่งต้นน้ำลำธาร (F1) นั้น จะเห็นได้ว่าอัตราส่วนในหมู่บ้านที่ 3 มีพื้นที่มากที่สุด ซึ่งทำให้หมู่บ้านที่ 3 สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำนี้ในการเพาะปลูกได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

พื้นที่สำหรับใช้เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (P) นั้น ซึ่งจะเป็นอาชีพเสริมอีกอย่างของกลิกรที่สามารถหารายได้เพิ่ม จะเห็นได้ว่าได้หมู่บ้านที่ 2 มีพื้นที่มากที่สุด ดังจะเห็นว่าในหมู่บ้านที่ 2 นั้น ได้มีหมู่บ้านโคนมเต็มอยู่แล้ว ซึ่งนับได้ว่า กลิกรในพื้นที่นี้สามารถนำพื้นที่ไปใช้ประโยชน์ได้โดยตรงกับสมรรถนะที่ดินที่มีอยู่ ส่วนในด้านแหล่งน้ำที่จะให้สัตว์ได้กินนั้นจะเห็นได้ว่าหมู่บ้านที่ 2 ก็มีเพียงพอ รองลงไปจากหมู่บ้านที่ 2 คือหมู่บ้านที่ 5 ที่มีพื้นที่สำหรับการเลี้ยงสัตว์และแหล่งน้ำที่มากพอจะทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ 11 ผลการวิจัยวิเคราะห์บทสัมภาษณ์

ประเภท	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4		หน่วยที่ 5		หน่วยที่ 6		รวม	
	เนื้อ(ไร่)	ร้อยละ	เนื้อ(ไร่)	ร้อยละ	เนื้อ(ไร่)	ร้อยละ	เนื้อ(ไร่)	ร้อยละ	เนื้อ(ไร่)	ร้อยละ	เนื้อ(ไร่)	ร้อยละ	เนื้อ(ไร่)	ร้อยละ
A	135	10.47	304	12.61	250	6.83	342	11.35	223	12.80	318	19.70	1,572	11.45
	8.59%		19.34%		15.90%		21.76%		14.16%		20.23%		100%	
Aa	-		-		226	6.18	124	4.12	58	3.33	-		408	2.97
	-		-		55.30%		30.30%		14.22%		-		100%	
A(e)	-		-		-		314	10.42	-		-		314	2.29
	-		-		-		100%		-		-		100%	
A(f)	-		-		-		-		-		40	2.48	40	0.29
	-		-		-		-		-		100%		100%	
A	35	8.72	1131	5.43	-		-		143	8.21	-		309	2.25
	11.33%		42.40%		-		-		46.27%		-		100%	
Aa	-		-		162	4.43	-		-		-		162	1.18
	-		-		100%		-		-		-		100%	
Aa	76	5.89	-		60	1.64	30	1.00	13	0.75	-		179	1.31
	42.46%		-		33.52%		16.76%		7.26%		-		100%	
A(aa)	-		-		-		75	2.40	-		-		75	0.55
	-		-		-		100%		-		-		100%	
Aa/A	105	8.14	-		-		-		-		-		105	0.77
	100%		-		-		-		-		-		100%	
A(d)	-		-		-		-		-		36	2.23	36	0.26
	-		-		-		-		-		100%		100%	
B	112	8.69	-		61	1.67	-		-		-		173	1.26
	64.77%		-		35.26%		-		-		-		100%	
P	114	8.84	1,012	41.97	309	8.46	256	8.50	443	25.72	-		2,139	15.59
	5.33%		47.31%		14.45%		11.97%		20.94%		-		100%	
T	-		79	3.28	86	2.35	76	2.52	67	3.85	39	2.41	347	2.53
	-		22.77%		24.78%		21.90%		19.31%		11.24%		100%	
Ta	-		-		-		47	1.56	-		-		47	0.34
	-		-		-		100%		-		-		100%	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ឈ្មោះផលិតផល	អង្គការ 1		អង្គការ 2		អង្គការ 3		អង្គការ 4		អង្គការ 5		អង្គការ 6		សរុប	
	លេខ(ក្រ)	ចំនួន	លេខ(ក្រ)	ចំនួន	លេខ(ក្រ)	ចំនួន	លេខ(ក្រ)	ចំនួន	លេខ(ក្រ)	ចំនួន	លេខ(ក្រ)	ចំនួន	លេខ(ក្រ)	ចំនួន
F1	163 3.65%	12.64	111 2.48%	4.60	1,678 37.53%	45.91	1,340 29.97%	44.47	94 2.10%	5.30	1,085 24.27%	67.22	4,471 100%	32.97
F2	104 10.18%	8.06	253 24.76%	10.49	131 12.82%	3.59	216 21.13%	7.17	318 31.11%	18.25	-	-	1,022 100%	7.45
F3	319 21.95%	24.73	316 21.75%	13.11	606 41.71%	16.58	-	-	212 14.59%	12.17	-	-	1,453 100%	10.52
W1	17 9.61%	1.32	57 32.20%	2.37	49 27.68%	1.34	-	-	54 30.51%	3.10	-	-	177 100%	1.29
W2	6 3.59%	0.47	9 5.39%	0.37	-	-	70 41.92%	2.32	42 25.15%	2.41	40 23.95%	2.48	167 100%	1.22
R	-	-	24 85.71%	1.00	-	-	4 14.29%	0.13	-	-	-	-	28 100%	0.20
U	91 20.73%	7.06	89 20.27%	3.69	37 8.43%	1.01	119 27.11%	3.95	58 13.21%	3.33	45 10.25%	2.79	43 100%	3.20
U2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 100%	0.19	3 100%	0.02
GP	12 50%	0.93	-	-	-	-	-	-	12 50%	0.69	-	-	24 100%	0.17
សំណង់	0.5 100%	0.04	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.5 100%	0.0003
ប្រើប្រាស់	-	-	19 100%	0.79	-	-	-	-	-	-	-	-	19 100%	0.14
ប្រើប្រាស់	-	-	7 100%	0.29	-	-	-	-	-	-	-	-	7 100%	0.05
ផ្សេងៗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8 100%	0.50	8 100%	0.06
សរុប	1,289.5 9.40%	100	2,411 17.57%	100	3,655 26.63%	100	3,031 21.95%	100	1,742 12.69%	100	1,614 11.76%	100	13,724.5 100	100

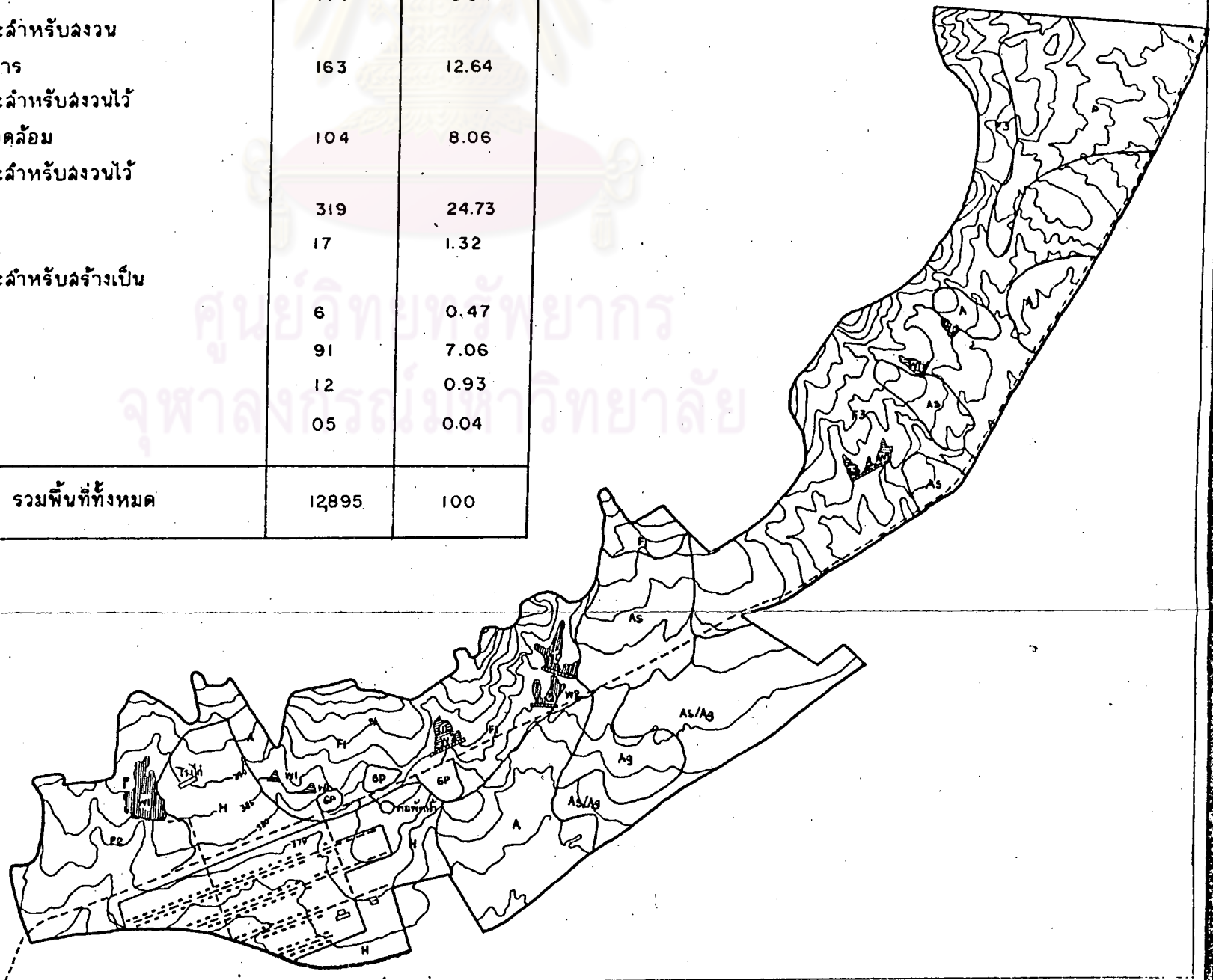

แผนที่แผ่นที่ 10
แผนที่วางแผนการใช้ที่ดิน

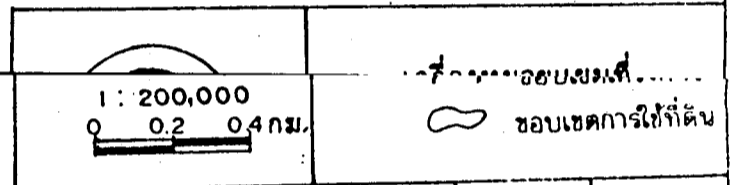
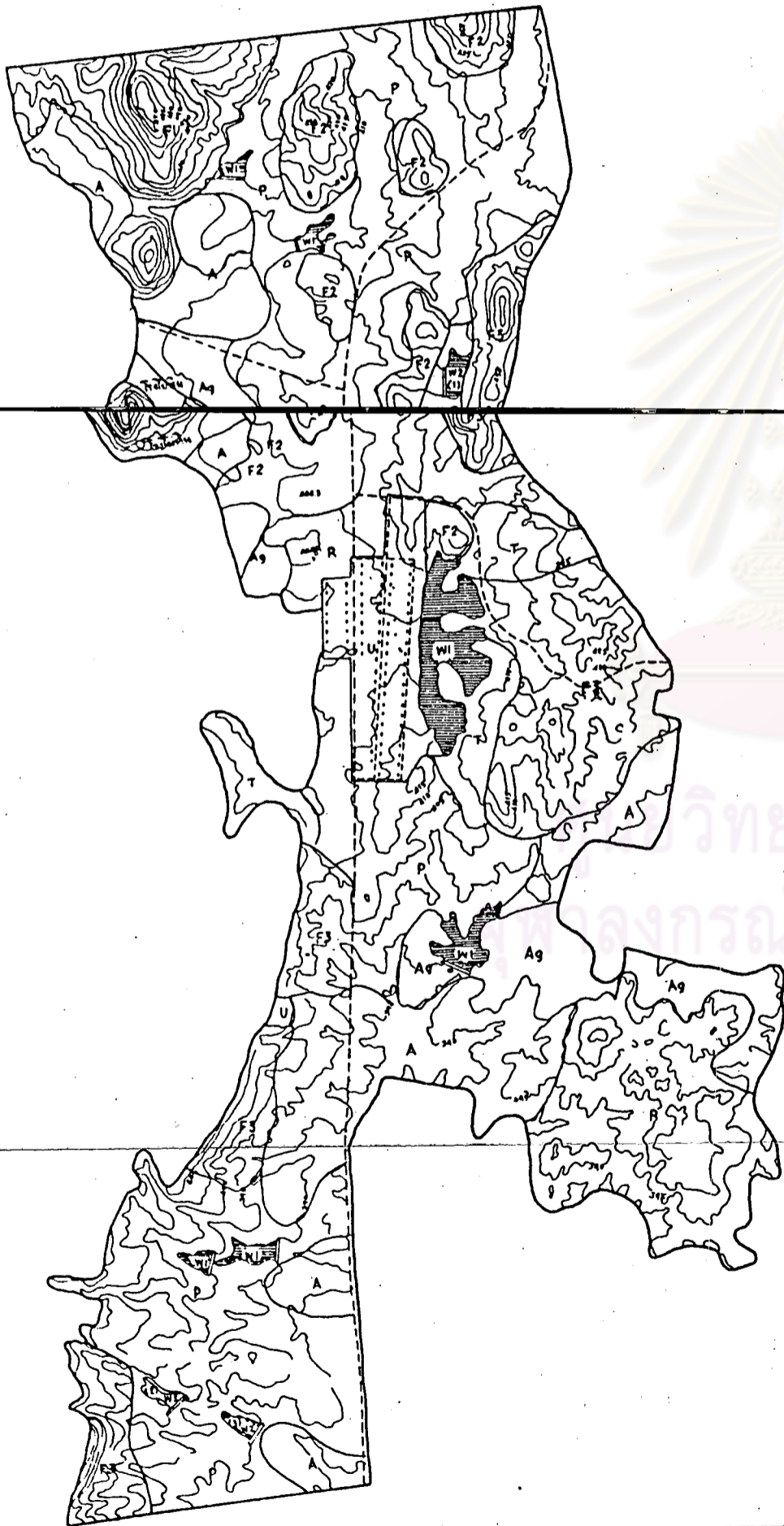
โครงการหมู่บ้านลหกรณ์ล้นกำแพง

หมู่บ้านลหกรณ์ที่ 1

สัญลักษณ์ ในแผนที่	การใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	เปอร์เซ็นต์	 <p>มาตราส่วน 1 : 200,000 0 0.2 0.4 กม.</p>
A	ลักษณะพื้นที่สำหรับปลูกพืชไร่	135	10.47	
As	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่			
Ag	แต่มีปัญหาเกี่ยวกับความลึกของดิน	76	5.89	
	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่			
	แต่มีปัญหาเกี่ยวกับปริมาณก้อนกรวด	35	2.72	
	และก้อนหินที่ลอยอยู่บนผิวดิน	35	2.72	
P	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	114	8.84	
F1	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวนไว้เป็นป่าต้นน้ำลำธาร	163	12.64	
F2	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวนไว้เพื่อรักษาฉภาวะแวดล้อม	104	8.06	
F3	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวนไว้เป็นห้วยไร่ปลายนา	319	24.73	
W1	อ่างเก็บน้ำ ร.พ.ช.	17	1.32	
W2	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับสร้างเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ	6	0.47	
U	ที่อยู่อาศัย	91	7.06	
GP	บ่อลูกรัง	12	0.93	
	บ่อพักน้ำ	05	0.04	
รวมพื้นที่ทั้งหมด		12895	100	

แผนที่แผ่นที่ 11
แผนที่วางแผนการใช้ที่ดิน
โครงการหมู่บ้านลหกรณ์สันกำแพง
หมู่บ้านลหกรณ์ที่ 2

สัญลักษณ์ ในแผนที่	การใช้ที่ดิน	เนื้อที่ไร่	เปอร์เซ็นต์
A	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่	304	12.61
Ag	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับปริมาณกรดและก้อนหิน ที่ลอยอยู่บนหน้าดิน	131	5.43
T	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกไม้ยืนต้น	79	3.28
P	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับทำ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	1012	41.97
F1	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวนไว้เป็น ป่าต้นน้ำลำธาร	111	4.60
F2	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวนไว้เป็นป่าเพื่อ รักษาสภาพแวดล้อม	253	10.45
F3	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวนไว้เป็น ป่าหัวไร่ปลายนา	316	13.11
W1	อ่างเก็บน้ำ ร.พ.ช.	57	2.37
W2	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับสร้างเป็น แหล่งกักเก็บน้ำ	9	0.37
U	ลักษณะพื้นที่เหมาะจะเป็นที่อยู่อาศัย	89	3.69
R	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวนไว้เป็น ที่ลำธารประโยชน์	24	1.00
	โรงวัว	19	0.79
	โรงไม้หิน	7	0.29
	รวม	2411	100

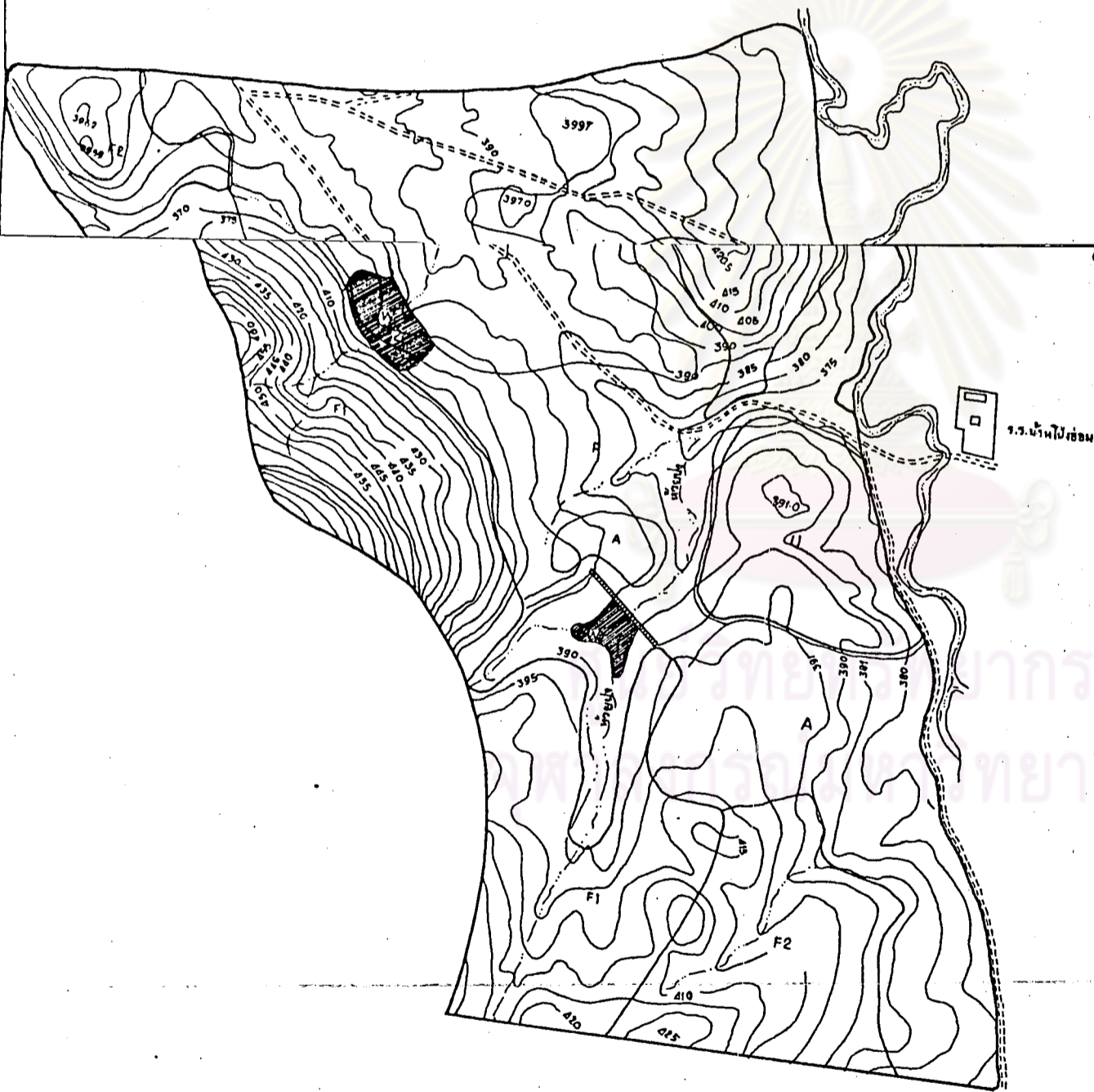
สัญลักษณ์ ในแผนที่	การใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	เปอร์เซ็นต์
A	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่	342	30.21
P	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	256	22.61
F1	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวนไถเป็นป่าต้นน้ำอาหาร	222	19.61
F2	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวนไถเป็นป่าหัวไร่ปลายนา	216	19.08
R	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับจัดเป็นสถานที่พักผ่อน	4	0.35
U	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย	60	5.32
W	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ	32	2.82
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		1,132	100

มาตราส่วน
1:200,000
0 0.2 0.4 กม.

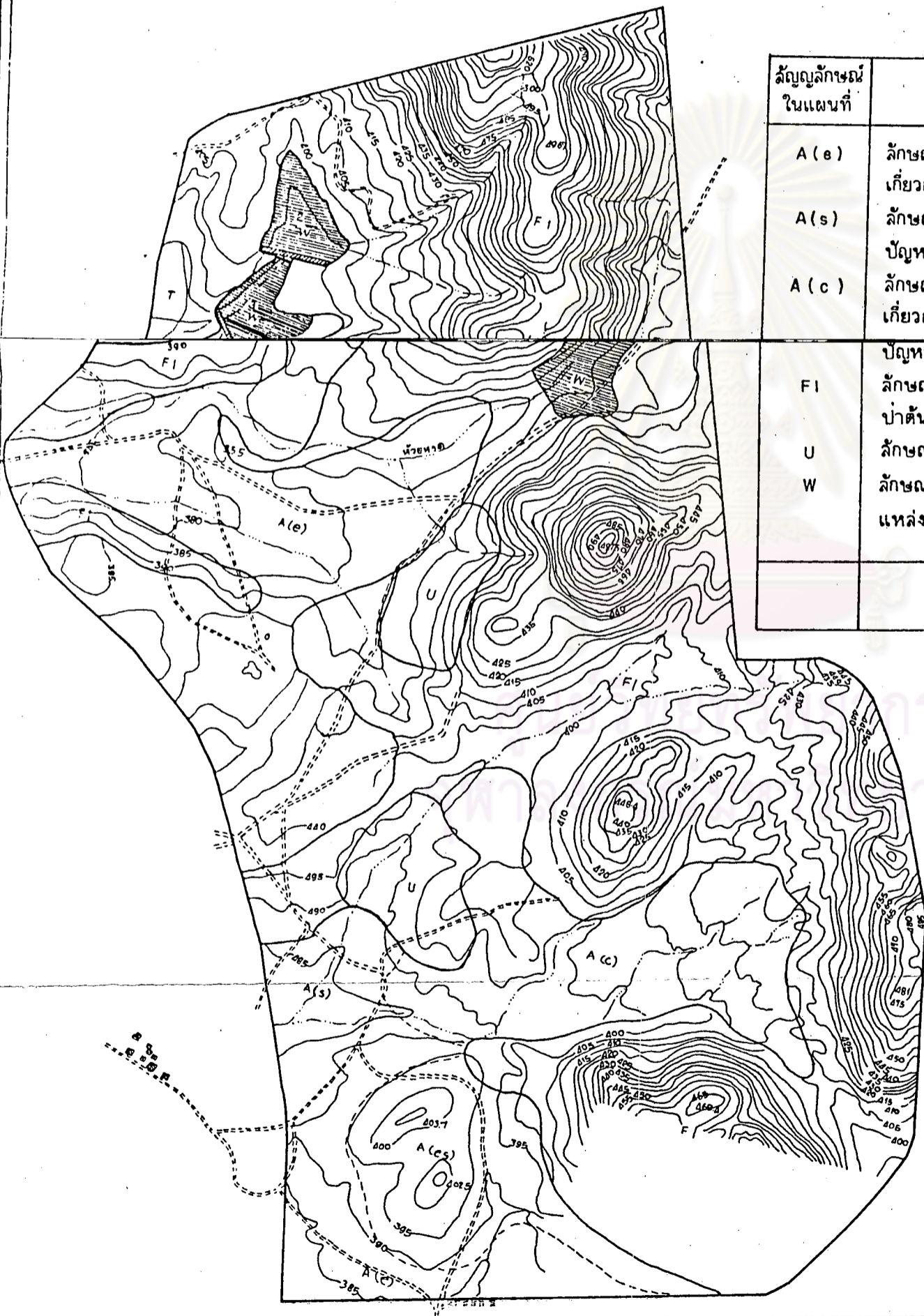
เครื่องหมายแผนที่

- ที่อยู่อาศัย
- ลำห้วย
- ถนนลูกรัง
- เส้นระดับ
- ขอบเขตโครงการ
- ขอบเขตชั้นที่ดิน

โครงการหมู่บ้านลหกรณ์สันกำแพง
แปลงสำรวจที่ 1

แผนที่แผ่นที่ 14
แผนที่วางแผนการใช้ที่ดิน
โครงการหมู่บ้านลหกรณ์ลันกำแพง
แปลงสำรวจที่ 2

สัญลักษณ์ ในแผนที่	การใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	เปอร์เซ็นต์
A (e)	ลักษณะพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับการลาดเทของพื้นที่	314	16.69
A (s)	ลักษณะพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับความลึก และเนื้อดิน	30	1.59
A (c)	ลักษณะพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อดินค่อนข้างเหนียว	124	6.59
FI	ปัญหาเกี่ยวกับดินเหนียวจัด ลักษณะพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับลงวนไว้เป็นป่าต้นน้ำลำธาร	47	2.50
U	ลักษณะพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย	1118	59.44
W	ลักษณะพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ	59	3.14
	รวมเนื้อที่ทั้งหมด	1881	100

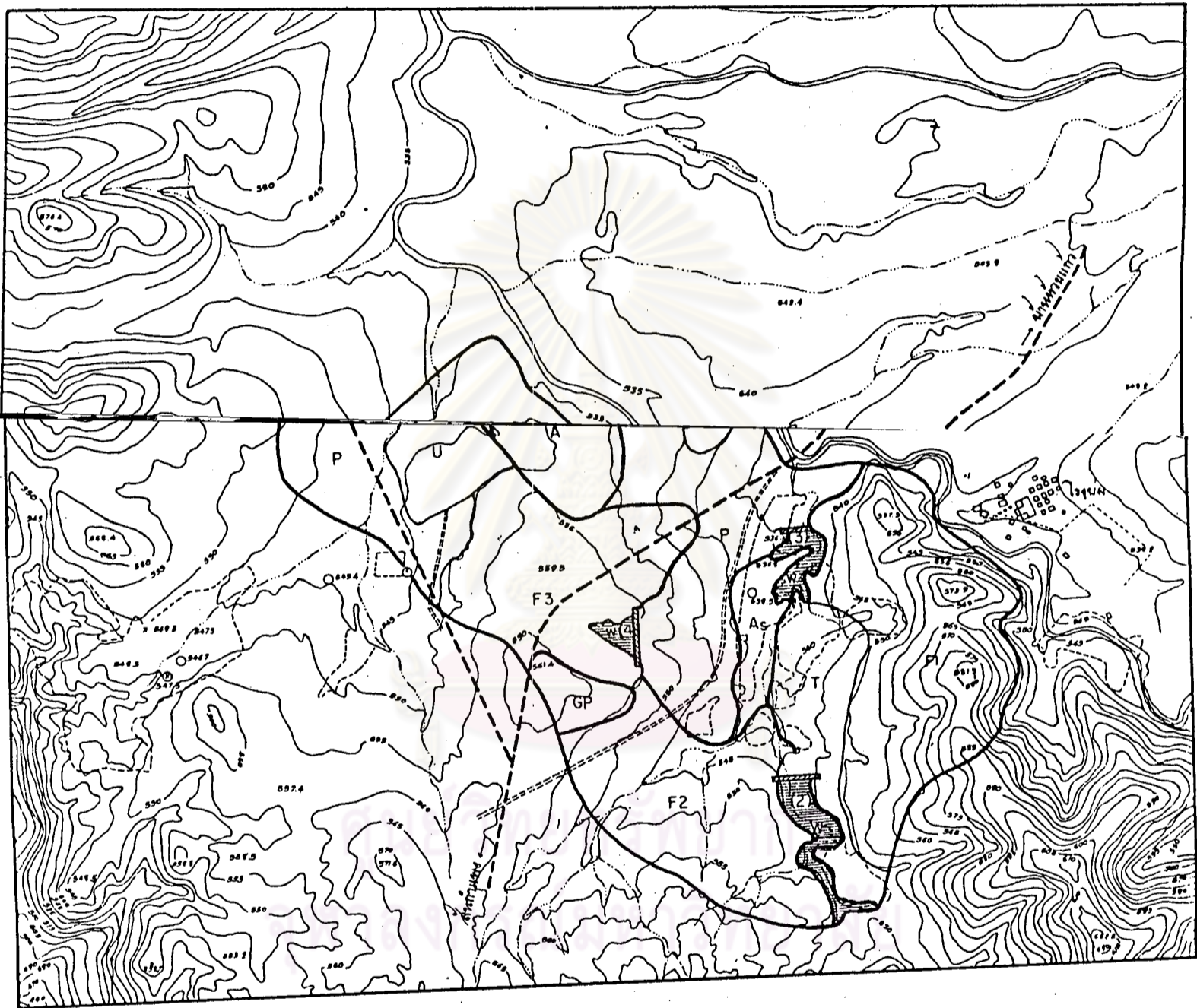

มาตราส่วน
1 : 200,000
0 0.2 0.4 กม.

เครื่องหมายแผนที่

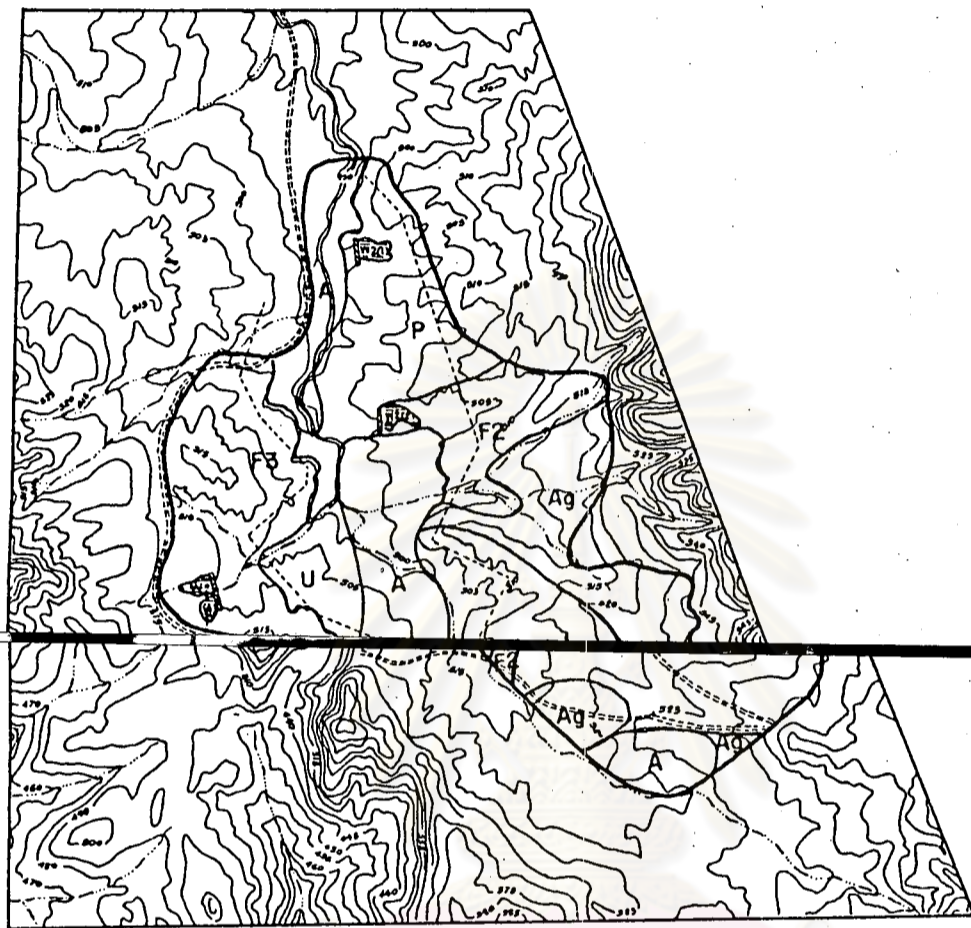
- ที่อยู่อาศัย
- ลำห้วย
- ถนนลูกรัง
- ขอบเขตโครงการ
- ขอบเขตชั้นที่ดิน
- เส้นระดับ

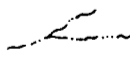
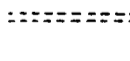
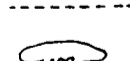
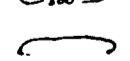
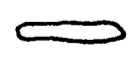
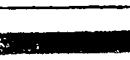
แผนที่แผ่นที่ 15
แผนที่วางแผนการใช้ที่ดิน
โครงการหมู่บ้านลทกรณ์ฉันทกาแพง
แปลงสำรวจที่ 2.4

มาตราส่วน 1 : 10,000 0 0.2 0.4กม.		สัญลักษณ์ในแผนที่	การใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
เครื่องหมายแผนที่ 	A	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่	38	6.86	
	As	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่บางชนิด	13	2.35	
	Ae	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับการพังทลายของหน้าดิน	58	10.47	
	T	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกไม้ยืนต้น	30	5.41	
	P	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	119	19.67	
	F1	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลงวงไว้เป็นป่าต้นน้ำลำธาร	94	16.97	
	F2	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลงวงไว้เป็นป่าเพื่อรักษาภาวะแวดล้อม	91	16.43	
	F3	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลงวงไว้เป็นป่าหัวไร่ปลายนา	63	11.37	
	U	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย	20	3.61	
	W	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับสร้างเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ	26	4.69	
GP	บ่อลูกรัง	12	2.17		
รวม			564	100	

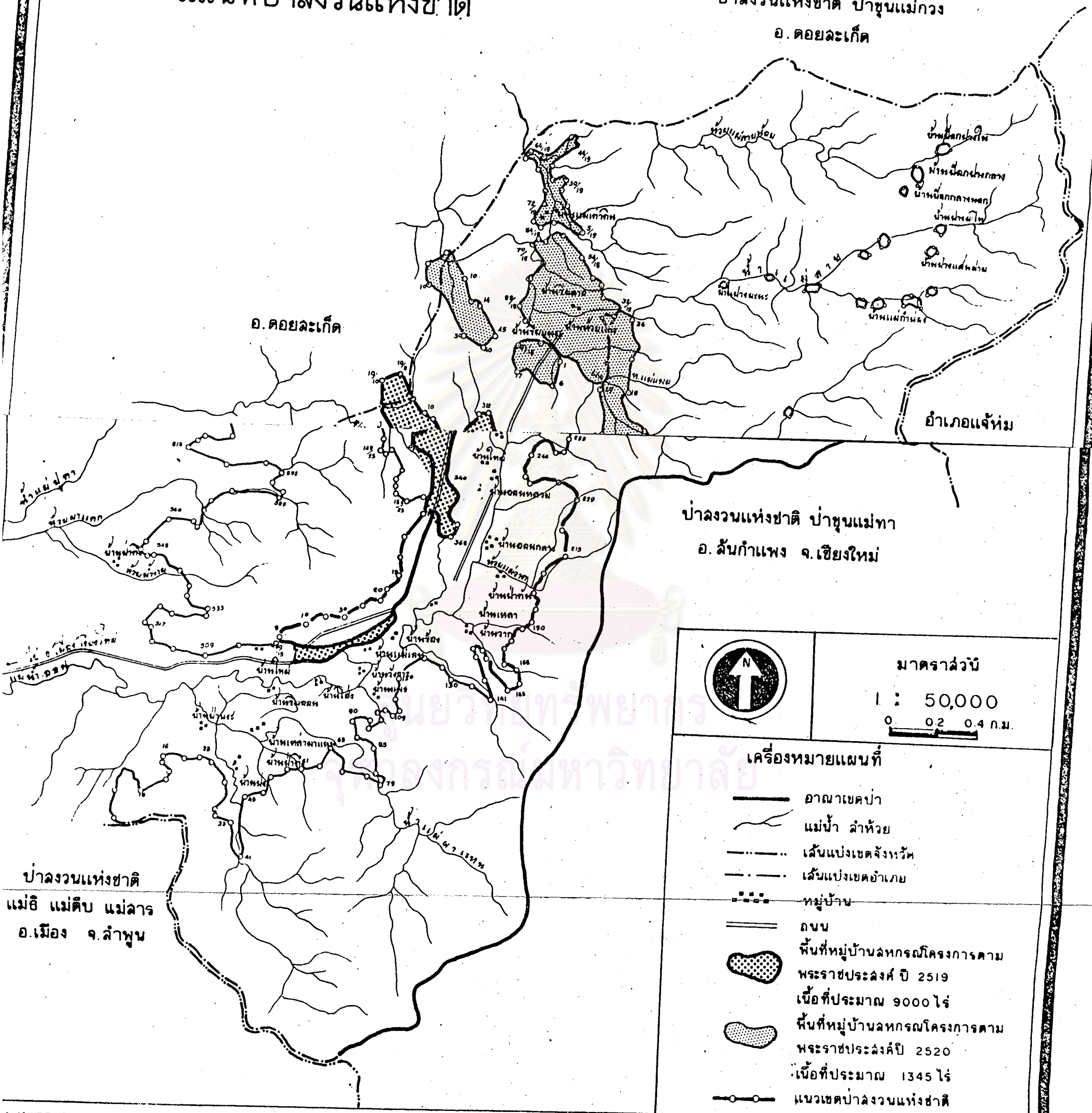
แผนที่ 16
แผนที่วางแผนการใช้ที่ดิน
โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง
แปลงสำรวจที่ 2.5

 มาตรการส่วน 1:30,000 0 0.2 0.4กม.	สัญลักษณ์ในแผนที่	การใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
	เครื่องหมายแผนที่ ลำห้วย ถนนลูกรัง ทางเกวียน เส้นระดับ ขอบเขตโครงการ ขอบเขตการใช้ที่ดิน	A	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่	185
Ag		ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับกรวดหินและความลึกของดิน	143	12.04
T		ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกไม้ยืนต้น	37	3.11
P		ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	339	28.53
F2		ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวงไว้เป็นป่าเพื่อรักษาผืนป่าและสัตว์	227	19.11
F3		ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวงไว้เป็นป่าหัวไร่ปลายนาค	149	12.54
U		ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับสร้างเป็นที่อยู่อาศัย	38	3.20
W1		อ่างเก็บน้ำ ร.พ.ช.	54	4.53
W2		ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับสร้างเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ	16	1.35
			รวม	1188

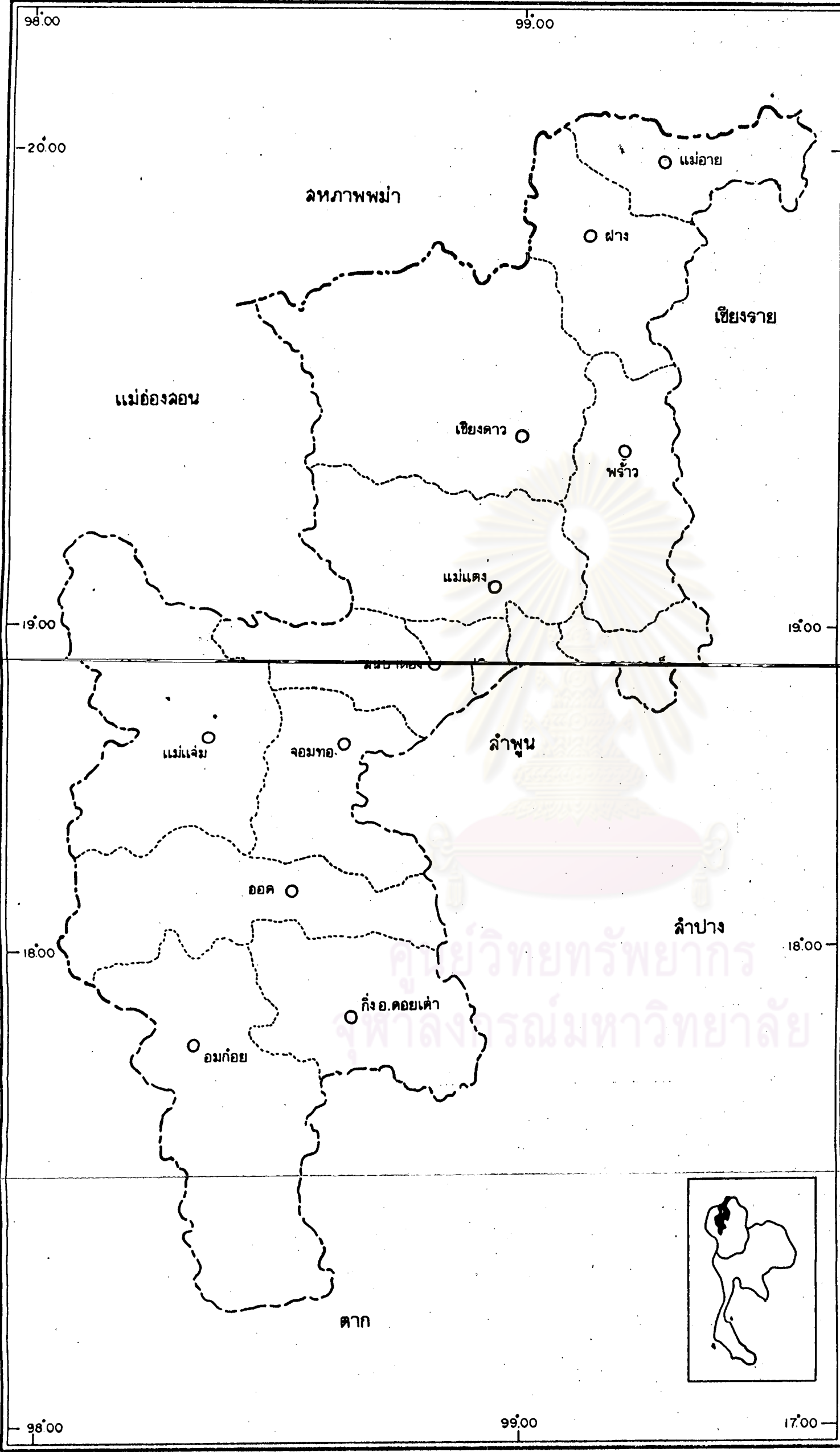
แผนที่ 8 แผนที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าขุนแม่กวอง
อ. ดอยสะเก็ด

ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ออน ท้องที่ตำบลออนเหนือ ออนใต้ ห้วยแก้ว ร้องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ 51 (2508) เล่ม 82 ตอน 35
ล.ว. 11 พ.ค. 08 มีพื้นที่ 234 ก.ม. หรือ 16250 ไร่

เชียงใหม่

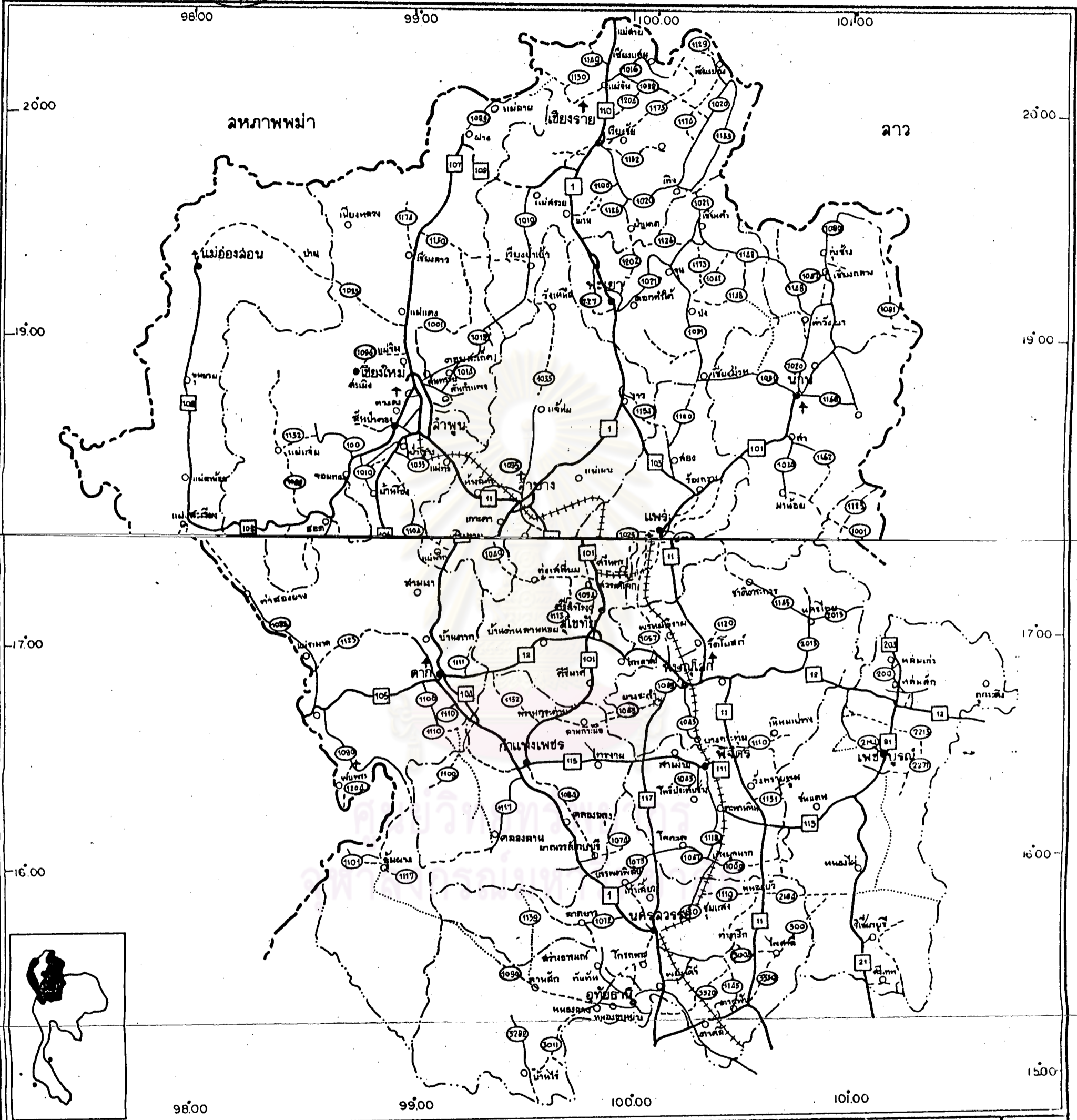
การศึกษาข้อมูลในระดับ
จังหวัด

แผนที่.ที่	แสดง
3	อำเภอ

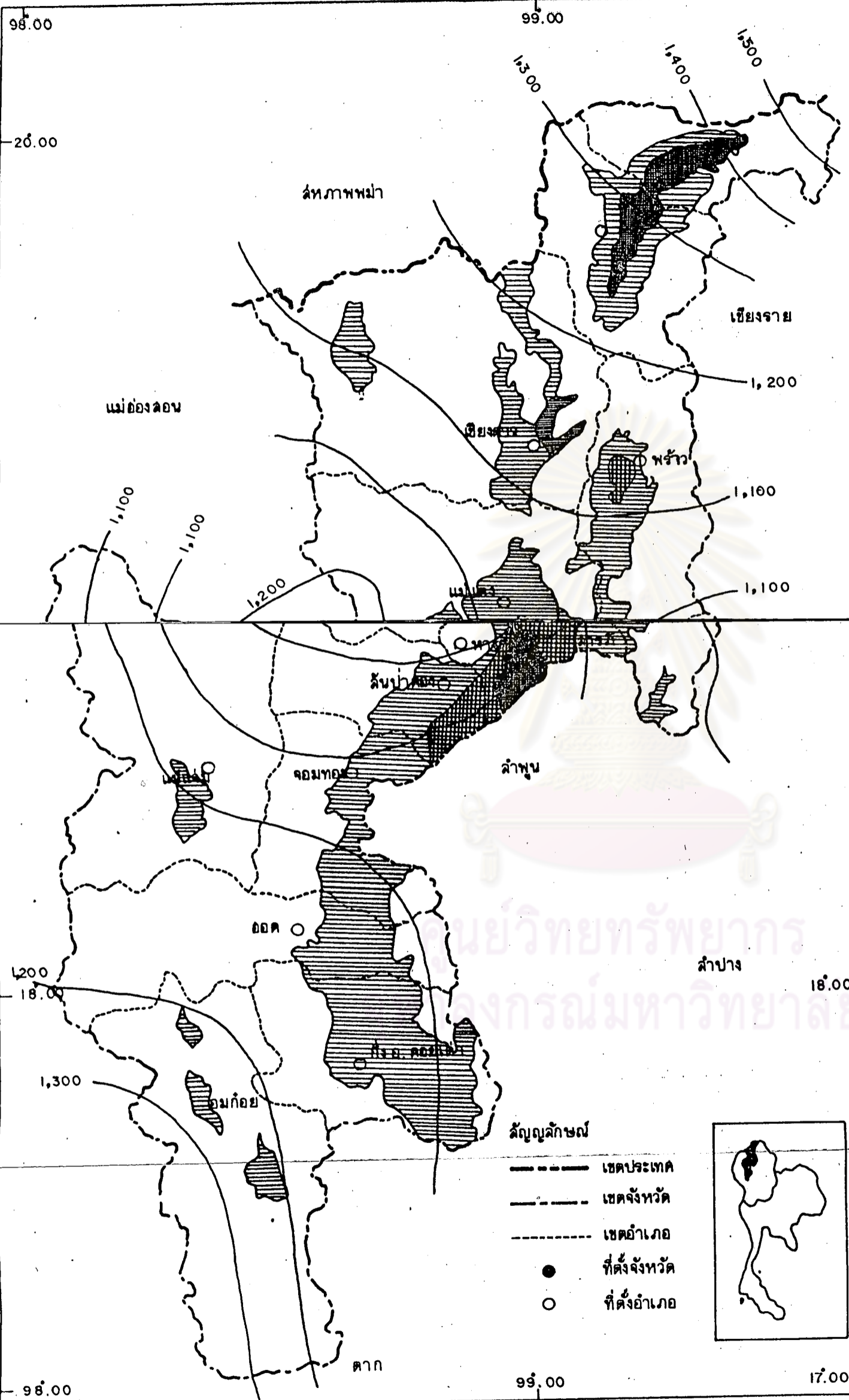
สัญลักษณ์

- เขตประเทศ
- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ

มาตราส่วน 1 : 1 000 000

<h1 style="margin: 0;">เชียงใหม่</h1> <p style="margin: 0;">การศึกษาข้อมูลในระดับ จังหวัด</p>	แผนที่ ที่ 4	แสดง <h2 style="margin: 0;">เส้นทางรถขนส่ง 2524</h2>	มาตรฐาน 1 : 2 000 000 0 10 20 40 60 80 กม.			
	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;"> <ul style="list-style-type: none"> ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด เส้นทางแอลพีจี เส้นทางลูกจิ้ง แนวทางที่จะก่อสร้างในอนาคต ทางรถไฟ </td> <td style="width: 33%;"> <ul style="list-style-type: none"> สถานี </td> <td style="width: 33%;"> สัญลักษณ์ <ul style="list-style-type: none"> เขตประเทศ เขตภาค เขตจังหวัด เขตอำเภอ ที่ตั้งจังหวัด ที่ตั้งอำเภอ </td> </tr> </table>		<ul style="list-style-type: none"> ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด เส้นทางแอลพีจี เส้นทางลูกจิ้ง แนวทางที่จะก่อสร้างในอนาคต ทางรถไฟ 	<ul style="list-style-type: none"> สถานี 	สัญลักษณ์ <ul style="list-style-type: none"> เขตประเทศ เขตภาค เขตจังหวัด เขตอำเภอ ที่ตั้งจังหวัด ที่ตั้งอำเภอ 	
<ul style="list-style-type: none"> ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด เส้นทางแอลพีจี เส้นทางลูกจิ้ง แนวทางที่จะก่อสร้างในอนาคต ทางรถไฟ 	<ul style="list-style-type: none"> สถานี 	สัญลักษณ์ <ul style="list-style-type: none"> เขตประเทศ เขตภาค เขตจังหวัด เขตอำเภอ ที่ตั้งจังหวัด ที่ตั้งอำเภอ 				

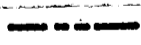
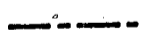
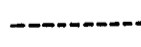

เชียงใหม่

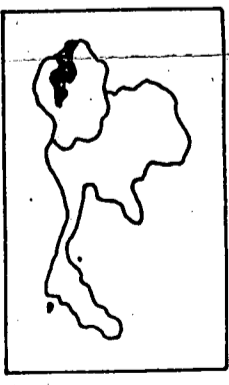
การศึกษาข้อมูลในระดับจังหวัด

แผนที่ที่ 2 แสดง ลมจรดปะทะที่สืบเพื่อการเกษตร

สัญลักษณ์

- P I
- P II
- U II/III
- U III/IV
- U VII
- บริเวณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี (มม.)

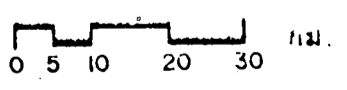
- สัญลักษณ์
- เขตประเทศ
 - เขตจังหวัด
 - เขตอำเภอ
 - ที่ตั้งจังหวัด
 - ที่ตั้งอำเภอ

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์

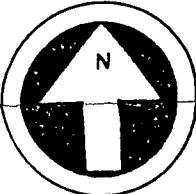
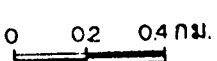
มาตราส่วน 1 : 1,000,000

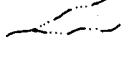

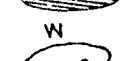

แผนที่แผ่นที่ 17
แผนที่วางแผนการใช้ที่ดิน
โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง
แปลงสำรวจที่ 3

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

 มาตรฐาน 1 : 30,000 		สัญลักษณ์ในแผนที่	การใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
		A	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่	318	19.70
A(d)	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับการระบายน้ำ	36	2.23		
A(f)	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ถูกน้ำท่วมเป็นครั้งคราว	40	2.48		
T	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับปลูกไม้ยืนต้น	39	2.41		
F1	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับลงวงไว้เป็นป่าต้นน้ำลำธาร	1085	67.22		
UI	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย	45	2.79		
U2	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับสร้างเป็นจุดศูนย์รวมของหมู่บ้าน	3	0.19		
W	ลักษณะพื้นที่เหมาะสำหรับสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ	40	2.48		
-	ที่นา	8	0.50		
รวมเนื้อที่ทั้งหมด			1,614	100	

เครื่องหมายแผนที่

- ลำห้วย
- ถนนลูกรัง
- อ่างเก็บน้ำ
- ต้นน้ำ ลำธาร
- เส้นระดับ
- ขอบเขตโครงการ
- ขอบเขตการใช้ที่ดิน

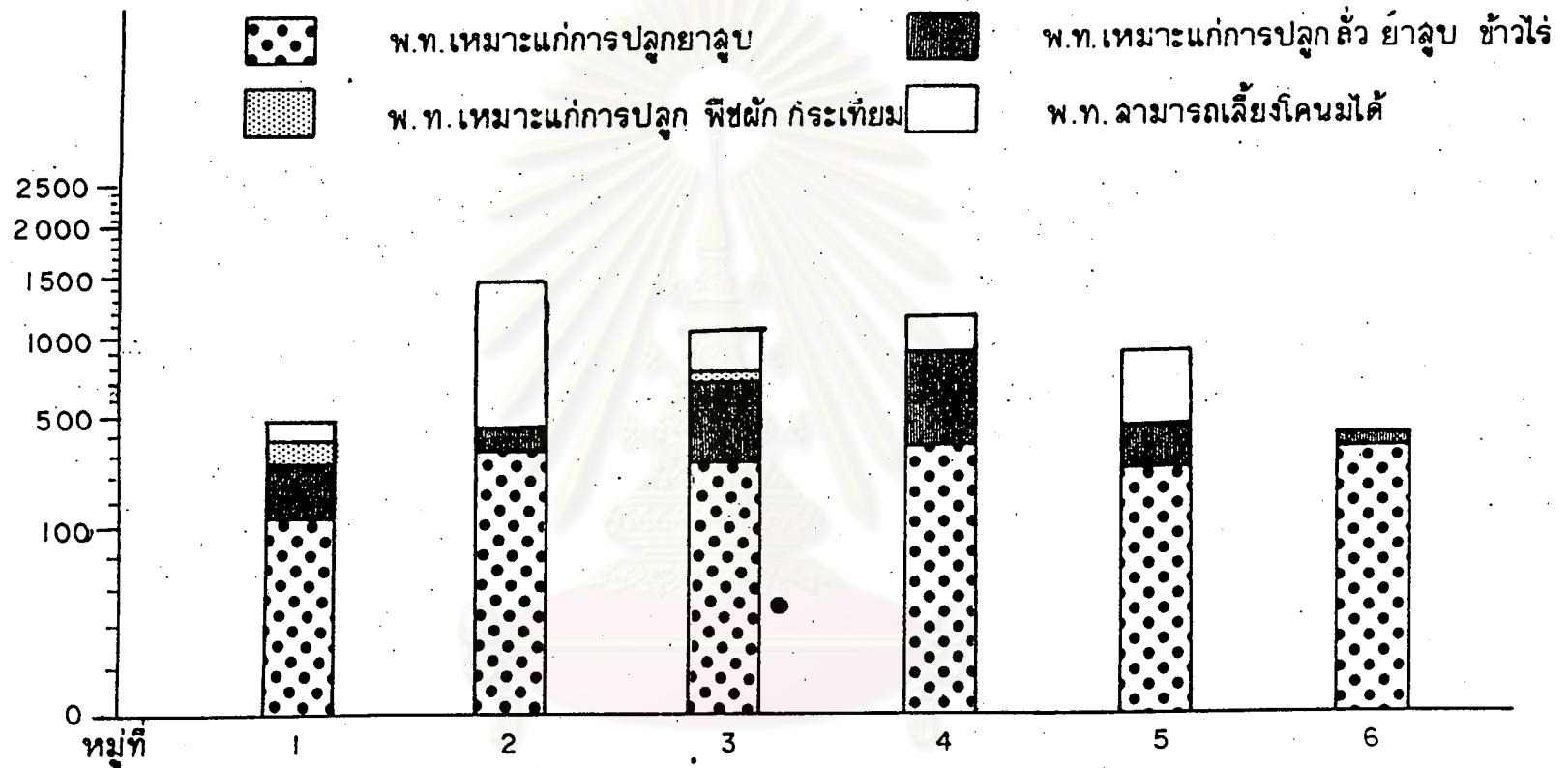
ตารางที่ 12 สรุปลักษณะที่เหมาะสมแก่การเกษตร โครงการหมู่บ้านส่งเสริมสินค้าแรง

	หมู่ 1 (ไร่)	หมู่ 2 (ไร่)	หมู่ 3 (ไร่)	หมู่ 4 (ไร่)	หมู่ 5 (ไร่)	หมู่ 6 (ไร่)	หมายเหตุ
พื้นที่เหมาะสมแก่การปลูก ยางลูป (A)	135.00	304	250	342	223	318	หมู่ที่ 2 (โคกนา) มีพื้นที่รวมอยู่ด้วย หมู่ที่ 2
พื้นที่เหมาะสมแก่การปลูก ถั่ว, ยางลูป, ข้าวไร่ (Ae, Af, Ad, Aeg, As, Ac, As/Ag, Aes)	216	131	448	543	214	76	
พื้นที่เหมาะสมแก่การ ปลูกพืชผัก, กระเทียม (H)	112.00	-	61.00	-	-	-	
พื้นที่เหมาะสมแก่การ ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ (P)	114	1,012	309	256	448	-	
รวมพื้นที่เหมาะสมแก่ การทำเกษตร	577	1,447	1,068	1,141	885	394	

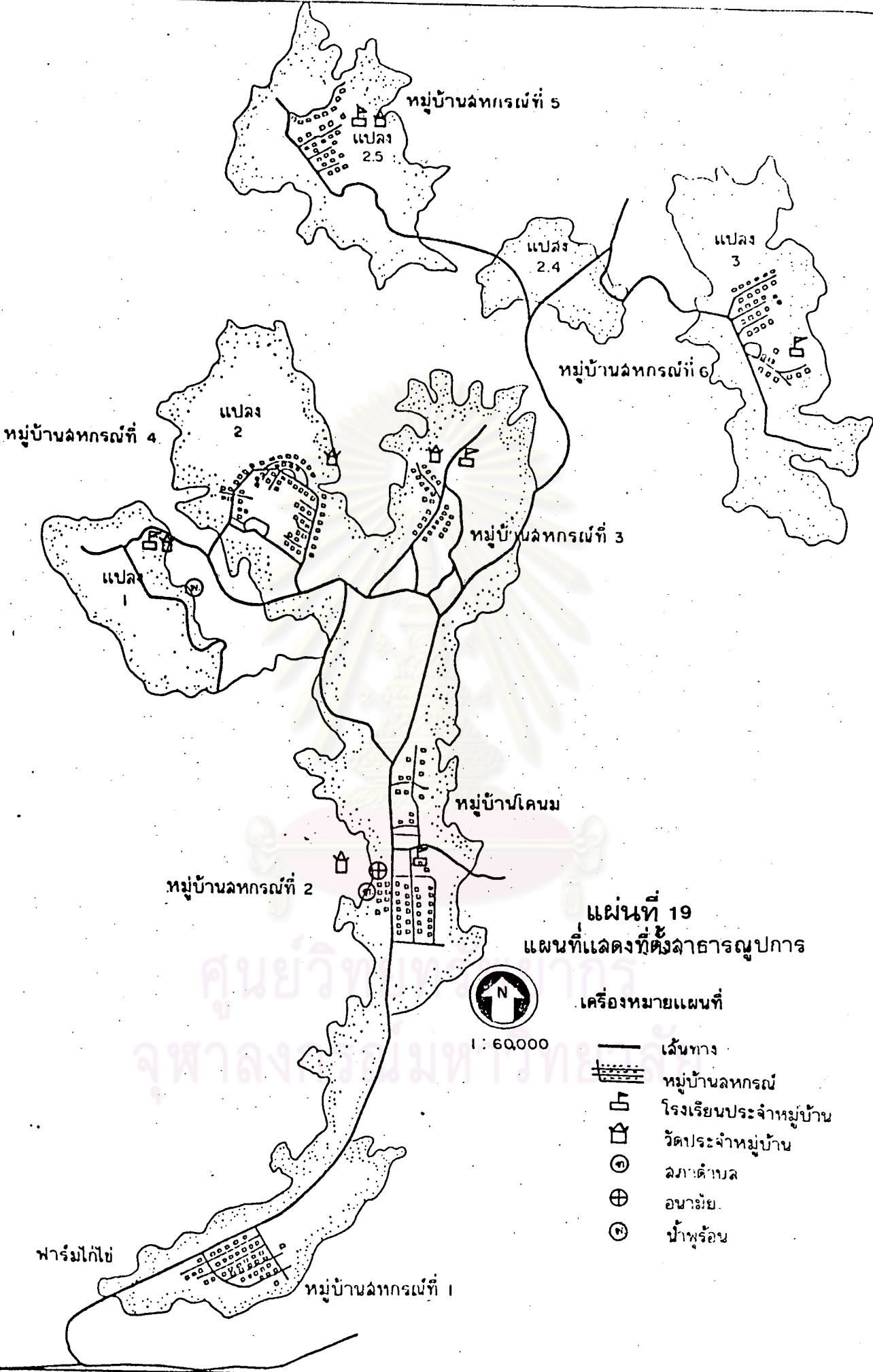
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

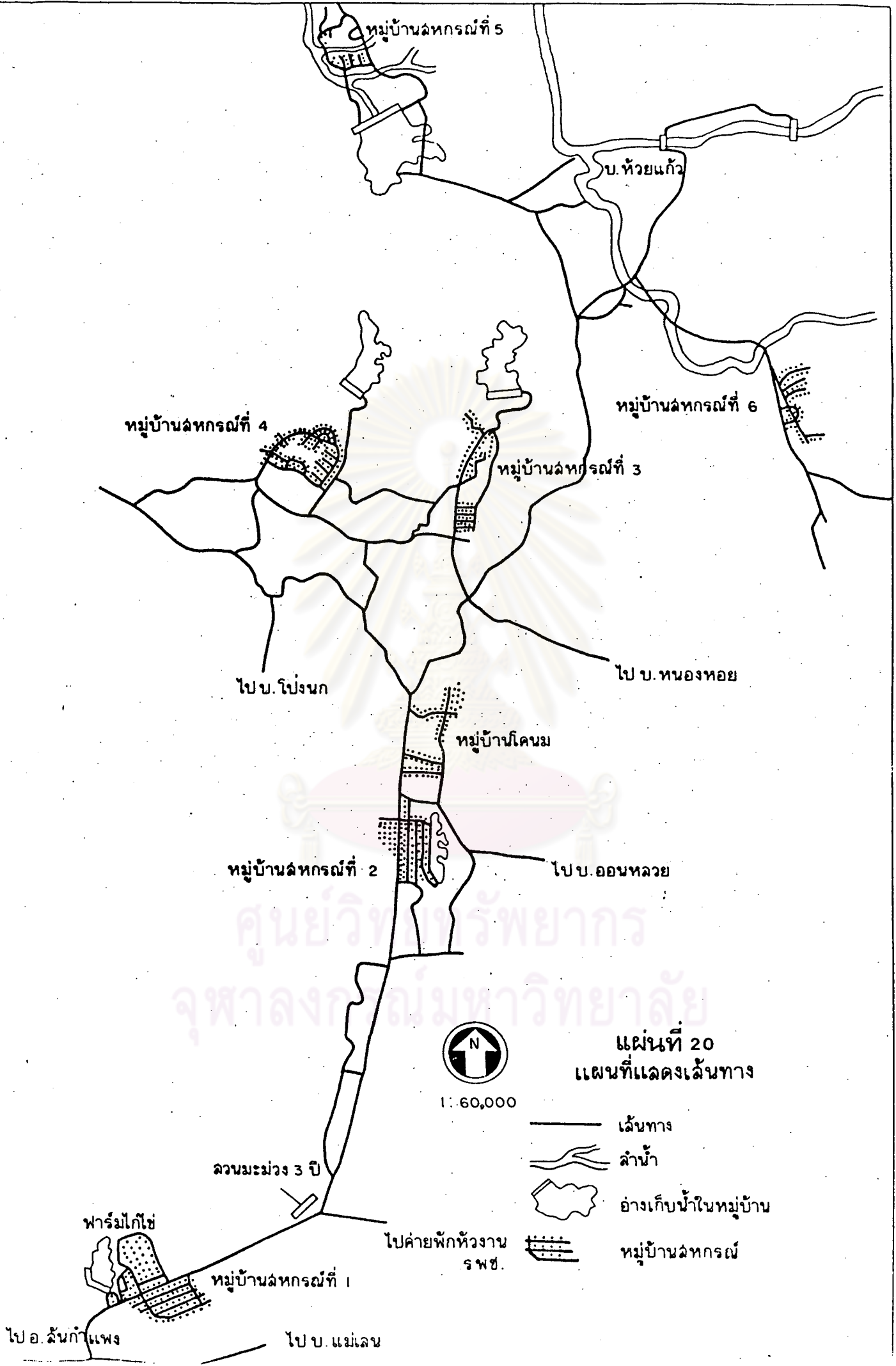
แผนภูมิที่ 5

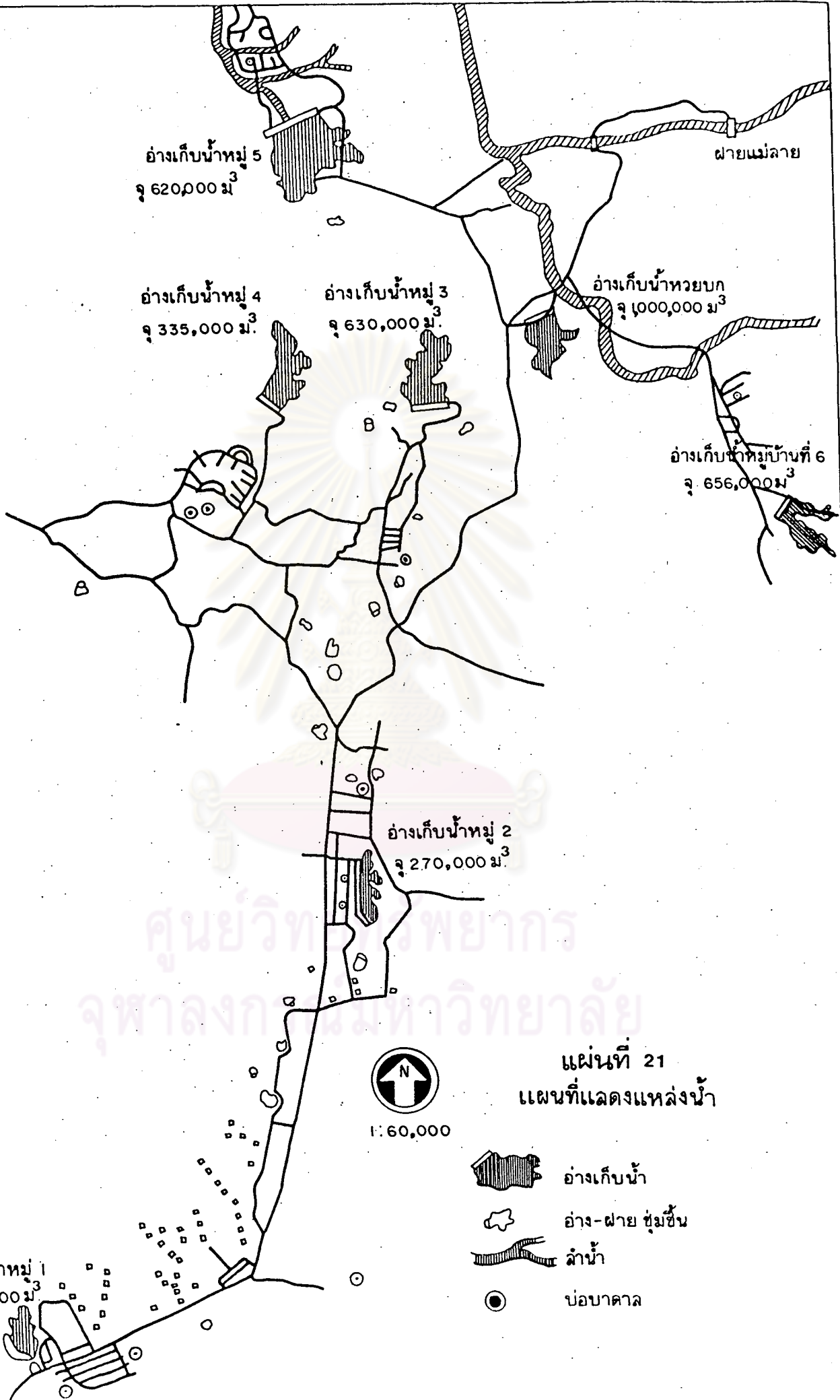
แผนการใช้ที่ดินโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ล้มกำแพง

หมายเหตุ หมู่ 2 (โคนม) มีพื้นที่รวมอยู่กับหมู่ที่ 2

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผ่นที่ 21
แผนที่แสดงแหล่งน้ำ

- อ่างเก็บน้ำ
- ฝาย-ฝาย ชุ่มชื้น
- ลำน้ำ
- บ่อบาดาล

อ่างเก็บน้ำหมู่ 1
จุ 850,000 ม³

อ่างเก็บน้ำหมู่ 5
จุ 620,000 ม³

อ่างเก็บน้ำหมู่ 4
จุ 335,000 ม³

อ่างเก็บน้ำหมู่ 3
จุ 630,000 ม³

อ่างเก็บน้ำห้วยบก
จุ 1,000,000 ม³

ฝายแม่ลาย

อ่างเก็บน้ำหมู่บ้านที่ 6
จุ 656,000 ม³

อ่างเก็บน้ำหมู่ 2
จุ 270,000 ม³

กับโครงการไม่สะดวก เนื่องจากภายในโครงการไม่มีไฟฟ้า และโทรศัพท์ จะมีแต่วิทยุของทางราชการซึ่งใช้ติดต่อระหว่างหน่วยราชการเท่านั้น นอกจากนั้นบริเวณโครงการอยู่ห่างจากหัวเมืองสันกำแพงถึง 12 กิโลเมตร และถนนเป็นลูกรังบางส่วนเป็นทางลาดยาง ทั้งนี้ทำให้ผู้ที่จะเข้าไปโครงการนั้นลำบาก นอกจากนั้นแต่ละหมู่บ้านในโครงการอยู่ห่างไกลกัน โดยเฉพาะหมู่บ้านที่ 5 และ 6 อยู่ห่างจากสำนักงานโครงการมาก

โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพงนี้ เป็นโครงการซึ่งมีการทำการเกษตรเป็นหลัก แม้ว่าจะสมรรถนะที่ดินของโครงการจะไม่เหมาะสมแก่การเกษตรและมีคุณภาพต่ำ แต่ก็สามารถทำการเกษตรได้ ถ้ามีการเพาะปลูกตามแผนการใช้ที่ดินที่ดี และมีการวางแผนการเพาะปลูก ทั้งนี้โดยมีสังหวัตถุเชียงใหม่เป็นตลาดของสินค้าเกษตรเหล่านี้ แต่อย่างไรก็ดีจำเป็นต้องมีการสำรวจอุปโภคที่เพียงพอ เช่น น้ำและถนน เพื่อสะดวกในการขนถ่ายสินค้าและสิ่งต่อไปยังตลาด

9. ประชากร

หมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพงนี้มีหมู่บ้านทั้งสิ้น 7 หมู่บ้าน (รวมหมู่บ้านโคนมเดิม) นั้น ปรากฏว่าในตอนเริ่มโครงการมีผู้ได้รับเป็นสมาชิก ภายหลังจากการอบรมและทดสอบสมรรถภาพจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปี 2519 และ 2520 รวม 2 ครั้ง จำนวน 479 คน แต่ต่อมาสมาชิกเกษตรกรเหล่านี้ได้ลาออกหรือหลบหนีออกจากโครงการบ้าง เนื่องจากมีปัญหาในการประกอบอาชีพและภาระหนี้สินทางโครงการได้คัดเลือกเกษตรกรเข้ามาเพิ่มเติมแทนบ้าง จนกระทั่งวันที่ 15 กันยายน 2525 มีสมาชิกคงเหลือทั้งสิ้น 320 ครอบครัว แยกตามหมู่บ้าน ตารางที่ 13

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านที่มีผู้หลบหนีออกจากโครงการสูงสุดคือหมู่บ้าน 2 (โคนม) รองลงไปคือหมู่บ้านที่ 4 คือมีผู้หลบหนีถึง 47.59% ของเกษตรกรในหมู่บ้าน ถัดลงมาคือหมู่บ้านที่ 2 มีถึง 35.80% และหมู่บ้านที่มีผู้หลบหนีออกน้อยที่สุดคือ หมู่บ้านที่ 6 คือ 11.90%

จากการสำรวจสมาชิกโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง เมื่อปี 2525 ของธนาคารกรุงไทย¹ โดยสุ่มตัวอย่างจำนวน 129 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.31 ของจำนวนสมาชิกที่คงเหลือในปัจจุบัน ปรากฏว่ามีรายละเอียดดังนี้ :

¹ ส่วนติดตามและประเมินผล ศูนย์สินเชื่อเพื่อการเกษตร สำนักกรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงไทย. "รายงานการสรุปและประเมินผลงานสินเชื่อเพื่อการเกษตรในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2525" หน้า 57.

9.1 ขนาดครอบครัวของเกษตรกร เกษตรกร เข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในโครงการ ตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมา มีความมุ่งหวังที่จะเริ่มชีวิตใหม่ในโครงการ ย่างระยะเวลาที่ผ่านมา เกษตรกรจึงมีความประสงค์จะสร้างฐานะของครอบครัวตนเองให้มั่นคง ขนาดครอบครัวของเกษตรกรส่วนใหญ่จึงเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก บางครอบครัวอาจมีญาติผู้ใหญ่อาศัยอยู่ด้วย

ตารางที่ 13 จำนวนสมาชิกเกษตรกรทุกหมู่บ้าน¹

หมู่บ้านที่	จำนวนสมาชิกเริ่มแรก	จำนวนสมาชิกที่หลบหนีออกจากโครงการ	สมาชิกคงเหลือในปัจจุบัน
1	70(100)	13(18.57)	57(81.43)
2	81(100)	29(35.80)	52(64.20)
2 (โคม)	32(100)	16(50)	16(50)
3	66(100)	15(22.73)	51(77.27)
4	145(100)	69(47.59)	76(52.41)
5	43(100)	12(27.91)	31(72.09)
6	42(100)	5(11.90)	37(88.10)
รวม	479(100)	159(33.19)	320(66.81)

¹ ส่วนติดตามและประเมินผล ศูนย์สืบเชื้อเพื่อการเกษตร สำนักกรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงไทย" รายงานการสรุปและประเมินผล งานสืบเชื้อเพื่อการเกษตรในโครงการ หมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2525" หน้า 56.

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่า ครอบครัวของสมาชิกโครงการโดยเฉลี่ยแล้วมีจำนวน 4.78 คนต่อครัวเรือน จำนวนแรงงานในครอบครัวมี 2.77 คน สมาชิกที่อยู่ในวัยการศึกษา 1.30 คน เป็นเด็กเล็กยังไม่เรียนหนังสือ และคนชรา 0.71 คน

จากอัตราส่วนภาระแรงงานซึ่งหมายถึงภาระในการเลี้ยงดูผู้ไม่อยู่ในวัยแรงงาน อันจะแสดงถึงศักยภาพในการประกอบอาชีพนั้น กล่าวคือถ้ามีอัตราส่วนสูงก็หมายถึงการมีภาระในการเลี้ยงดูสูงนั่นเอง ซึ่งปรากฏว่าหมู่บ้านที่ 6 มีอัตราส่วนภาระสูงที่สุดถึง 0.94 รองลงไปคือหมู่บ้านที่ 3 มี 0.88

ขนาดของครอบครัวในหมู่บ้านนั้นมีอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน แต่หมู่บ้านที่ 1 มีจำนวนคนต่อครัวเรือนสูงที่สุดคือ 5.23 คน รองลงมาคือหมู่บ้านที่ 4 5.31 คนต่อครัวเรือน ซึ่งสรุปว่ามีครอบครัวขนาดปานกลาง

9.2 จำนวนเกษตรกร

จากตารางที่ 13 และตารางที่ 14 สามารถประมาณจำนวนเกษตรกรในโครงการได้ดังนี้คือ

หมู่บ้านที่ 1	299 คน หรือ	19.57%
หมู่บ้านที่ 2	234 คน หรือ	15.32%
หมู่บ้านที่ 2 (โคนม)	72 คน หรือ	4.71%
หมู่บ้านที่ 3	212 คน หรือ	13.87%
หมู่บ้านที่ 4	404 คน หรือ	26.44%
หมู่บ้านที่ 5	149 คน หรือ	9.75%
หมู่บ้านที่ 6	158 คน หรือ	10.34%
รวม	1,528 คน หรือ	100%

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าหมู่บ้านที่ 4 มีอัตราส่วนเกษตรกรสูงที่สุดคือ 26.44% รองลงไปคือ หมู่บ้านที่ 1 คือ 19.57% และหมู่บ้านที่ 2 (โคนม) มีน้อยที่สุดคือ 4.71%

ตารางที่ 14 ขนาดครอบครัวของเกษตรกร

หน่วย : คน

หมู่ที่	จำนวนสมาชิกทั้งหมด	จำนวนแรงงานในครอบครัว	จำนวนสมาชิกในวัยการศึกษา	จำนวนเด็กเล็กและคนชรา	อัตราส่วนภาระแรงงาน Dependency Ratio
1	5.23	2.96	1.59	0.68	0.76
2	4.50	3.15	1.15	0.20	0.43
2 (โคนม)	4.50	2.76	1.00	0.83	0.69
3	4.15	2.20	1.30	0.65	0.88
4	5.31	3.03	1.31	0.97	0.75
5	4.79	2.79	1.29	0.71	0.71
6	4.27	2.20	1.20	0.87	0.94
เฉลี่ยทุกหมู่บ้าน	4.78	2.77	1.30	0.71	0.72

หมายเหตุ : อัตราส่วนภาระแรงงาน = $\frac{\text{ผู้ที่ไม่ได้เป็นแรงงานในครอบครัว}}{\text{จำนวนแรงงานในครอบครัว}}$

9.3 การเข้าร่วมโครงการ¹ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นผู้รับผิดชอบหลักโดยร่วมกับกับเจ้าหน้าที่ฝ่าย รพช. คณะอนุกรรมการได้วางแผนการคัดเลือกและทดสอบสมรรถภาพประชาชนที่ยากจนใน 7 จังหวัดภาคเหนือ โดยได้กำหนดคุณสมบัติไว้แล้ว ขอความร่วมมือจากจังหวัดภาคเหนือ 7 จังหวัดนั้นประกาศให้ประชาชนทราบและสมัครเข้ารับการคัดเลือก คณะอนุกรรมการจะเข้าไปทำการคัดเลือกตามนัดหมายกัน ในระหว่างนั้นก็ประชุมหลักผู้ทรงการฝึกอบรม การหางบประมาณเพื่อสร้างสถานที่ และผู้เป็นวิทยากรเข้ารับการอบรม ตลอดจนเกณฑ์ในการทดสอบสมรรถภาพเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมแล้ว ทั้งหมดนี้ใช้การประชุมคณะกรรมการกันอย่างกว้าง ๆ เป็นช่วงระยะเวลาแล้วนัดกันอีกครั้งหนึ่ง เมื่อจะลงทำงานจริง

คุณสมบัติที่คณะอนุกรรมการคัดเลือกและพัฒนาสมรรถภาพของเกษตรกร ใต้ระบุไว้
มีดังนี้คือ²

- ก. อายุของหัวหน้าครัวเรือนอยู่ระหว่าง 21-45 ปีบริบูรณ์
- ข. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ไม่ควรเกิน 6 คน โดยมีสมาชิกที่ใช้แรงงานเพื่อการเกษตรกรรมอายุเกิน 15 ปี ไม่น้อยกว่า 2 คน
- ค. หัวหน้าครัวเรือนต้องประกอบอาชีพเกษตรกรรมติดต่อกันมาแล้ว ไม่ต่ำกว่า 5 ปี
- ง. ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือหากมีจะต้องไม่เกิน 3 ไร่ และต้องพร้อมที่จะเคลื่อนย้ายครัวเรือนเข้ามาอยู่ในที่ดินของ โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ฯ ได้ทันที
- จ. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ฯ ทรงไว้ซึ่งสิทธิ์ที่จะพิจารณารับหรือไม่รับครัวเรือนเกษตรกรมาเข้ามามีทำกินในที่ดินของ โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ได้ โดยจะมีหรือไม่มีคุณสมบัติถูกต้องตามเกณฑ์ข้างต้น ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็ได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของ โครงการหมู่บ้านสหกรณ์

แนวความคิดในการอบรมนั้น นอกจากตั้งใจจะสร้างทัศนคติและความถนัดในการประกอบอาชีพแล้ว ยังกำหนดให้เกษตรกรสามารถวางแผนชีวิตการไร่นาด้วยตนเองด้วย ในระยะ

¹ อ่างแล้ว หน้า 69-70.

² กองเผยแพร่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย, โครงการหมู่บ้านสหกรณ์
อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) หน้า 13-14.

แรกได้กำหนดให้เกษตรกรครอบครัวหนึ่งรับที่ดินไปดำเนินการครอบครัวละ 5-6 ไร่ แต่เมื่อปรากฏว่า
ผลผลิตและรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ จึงได้พิจารณาจัดสรรที่ดินทำการเกษตรรับได้จาก
อ่างได้อีกครอบครัวละ 1 ไร่

การฝึกอบรมเพื่อทดลองในปี 2519 นั้นมีผู้เข้ารับการอบรม 271 คน โดยใช้ระยะเวลา
70 วัน ผ่านการฝึกอบรม 246 คน จำแนกตามภูมิสำเนาเดิมดังนี้

หัวหน้าครอบครัวจากจังหวัดเชียงใหม่ 226 คน

หัวหน้าครอบครัวจากจังหวัดภาคเหนือ 22 คน

ต่อมาในปี 2520 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ร่วมกับจังหวัดในภาคเหนือรวม 7 จังหวัด
คัดเลือกหัวหน้าครอบครัวเกษตรกร จำนวน 441 คน แต่เดินทางมารับการฝึกอบรม 362 คน
และผ่านการทดลองได้รับอนุมัติให้เข้าเป็นสมาชิก จำนวน 214 ครอบครัว จำแนกตามภูมิสำเนา
เดิม ดังนี้

จังหวัดเชียงใหม่	168	ครอบครัว
จังหวัดลำพูน	9	ครอบครัว
จังหวัดลำปาง	3	ครอบครัว
จังหวัดแพร่	8	ครอบครัว
จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6	ครอบครัว
จังหวัดน่าน	10	ครอบครัว
จังหวัดเชียงราย	10	ครอบครัว

รวมครอบครัวเกษตรกรที่ได้รับอนุมัติให้เข้าร่วมโครงการในปี 2520 214 ครอบครัว

9.4 การศึกษา

ระดับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน จากการสำรวจเมื่อปี 2526¹
โดยวิธีสุ่มตัวแทนจำนวน 168 ครัวเรือน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งสิ้น 810 คน อัน

¹ ภาควิชา เศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
“รายงานการประเมินผลโครงการหมู่บ้านสหกรณ์อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” (ปีการศึกษา
2525-2526 เมื่อวันที่ 19-30 มีนาคม 2526) หน้า 8.

ประกอบด้วยสมาชิกเพศหญิง 381 คน หรือ 47.04% ของจำนวนตัวแทนและสมาชิกที่เป็นเพศชาย 429 คน หรือ 52.96% ของจำนวนตัวแทนนั้น ส่วนใหญ่ (58.64%) สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 7 ประมาณ 1.5% สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 3 และเพียง 0.87% สำเร็จชั้นสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 สมาชิกในครัวเรือนซึ่งอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 3 และเพียง 0.87% สำเร็จชั้นสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 สมาชิกในครัวเรือนซึ่งอยู่ในวัยกำลังเรียนชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีถึง 22.48% ส่วนน้อยกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 3 และชั้นสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่มีสมาชิกในครัวเรือน 14.20% เป็นผู้ที่ไม่เคยได้รับการศึกษา ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ระดับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จบชั้นป.1 - ป.7	475	58.64
จบชั้น ม. 1 - ม.3	12	1.48
จบชั้นสูงกว่า ม.3	7	0.87
กำลังเรียนชั้นอนุบาล - ป.7	185	22.84
กำลังเรียนชั้น ม. 1 - ม. 3	12	1.48
กำลังเรียนชั้นสูงกว่า ม. 3	4	0.49
ไม่ได้รับการศึกษาเลย	115	14.20

ในส่วนอง เกษตรกรที่ได้รับการอบรมความรู้และทดสอบสมรรถภาพก่อนรับเข้าเป็นสมาชิกในโครงการนั้น ส่วนใหญ่ของหลักสูตรกับอบรม จะเป็นการอบรมเกี่ยวกับการเพาะปลูก การบำรุงดิน, การเพาะปลูก, การชลประทานและการให้น้ำ รวมถึงการกำจัดศัตรูพืช¹

¹ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, การฝึกอบรมเกษตรกรโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ตามพระราชประสงค์ หน้า 2-27.

และต่อมากรมสั่ง เสริมสหกรณ์ได้มาแนะนำความรู้วิธีการสหกรณ์เบื้องต้น และการพัฒนาเกษตรกร
ในระบบสหกรณ์ ให้แก่ กรรมการ และสมาชิก ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ความเข้าใจ คำว่า "สหกรณ์ ของ เกษตรกรในโครงการ"¹

ความหมาย	จำนวนเกษตรกร (%)
1. สหกรณ์เป็นองค์การที่เกษตรกรรวมตัวจัดตั้งขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือ ตัวเกษตรกรเอง	49.40
2. สหกรณ์เป็นหน่วยงานที่รัฐเข้ามาสั่ง เสริมเพื่อทำธุรกิจซื้อขาย เครดิตกับเกษตรกรในราคาที่ย่อมเยาวุติธรรมกว่าแหล่งอื่น	42.86
3. สหกรณ์เป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้สวัสดิการ แก่เกษตรกรและเกษตรกรจะไม่ให้ค่าบริการหรือไม่ชำระคืน เงินกู้ก็ได้	4.76
4. ไม่ทราบความหมายเลย	2.98

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า เกษตรกรที่ทราบความหมายที่แท้จริงของระบบสหกรณ์
มีเพียง 49.40% ส่วนเกษตรกรอีกมากกว่าครึ่งยังไม่เข้าใจความหมายหรือยัง เข้าใจผิดเกี่ยวกับ
ระบบสหกรณ์อยู่มาก โดยเฉพาะส่วนใหญ่อที่เข้าใจผิดว่าสหกรณ์เป็นหน่วยงานที่รัฐ เข้ามาทำการค้า
ขาย ซึ่งอาจ เป็นเหตุให้ความรู้สึกของ เกษตรกรต่อระบบสหกรณ์ว่า เป็นของรัฐมากกว่าที่จะ เป็นของ
ชุมชนส่วนรวม และทำประโยชน์กับตนได้

ในส่วนของการบริการสหกรณ์ ซึ่งก็คือสมาชิกของสหกรณ์ที่ได้รับการคัดเลือกให้มีส่วนร่วม
ในการดำเนินงานและบริหารงานของสหกรณ์นั้น จากผลการอบรมของกรมส่งเสริมสหกรณ์ในเรื่อง
ความรู้วิธีการสหกรณ์เบื้องต้นและการพัฒนา เกษตรกรในระบบสหกรณ์ พบว่า ร้อยละ 90.91 ของ
กรรมการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความรู้สหกรณ์มาก่อน มีเพียงร้อยละ 9.09 ของกรรมการที่
ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม การฝึกอบรมความรู้แก่กรรมการใช้เวลาในการฝึกอบรมภายในเวลา

¹ อ่างแล้ว, หน้า 20.

1 สัปดาห์ (ตารางที่ 17) และผลการฝึกอบรมกรรมการให้ย้คิดเห็นว่าได้รับความรู้มากมีเพียงร้อยละ 9.09 ได้รับความรู้พอสมควร มีร้อยละ 63.34 ได้รับความรู้น้อยมีร้อยละ 18.18 และกรรมการที่ไม่ได้รับความรู้เลยเนื่องจากไม่ได้รับการฝึกอบรม มีร้อยละ 9.09 (ตามตารางที่ 18) ผลการสำรวจนี้แสดงให้เห็นว่า การเชื่อมความรู้เกี่ยวกับระบบสหกรณ์ให้แก่กรรมการ เป็นสิ่งจำเป็น และควรจะมีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่กรรมการเพิ่มเติมต่อไปอีก

ตารางที่ 17 การฝึกอบรมเกี่ยวกับความรู้สหกรณ์ของกรรมการดำเนินการสหกรณ์

การฝึกอบรม	จำนวนราย	%	ระยะเวลาที่ฝึกอบรม		
			ภายใน 1 สัปดาห์	ภายใน 1 เดือน	มากกว่า 1 เดือน
เคย	10	90.91	10	-	-
ไม่เคย	1	9.09	-	-	-
รวม	11	100.00	-	-	-

ตารางที่ 18 การรับความรู้จากการฝึกอบรมด้านสหกรณ์ของกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ได้รับความรู้	จำนวนราย	ร้อยละ
ได้มาก	1	9.09
ได้พอควร	7	63.64
ได้น้อย	2	18.18
ไม่ได้รับเลยเนื่องจากไม่ได้รับการฝึกอบรม	1	9.09
รวม	11	100.00

10. เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจซึ่งในที่นี้หมายถึง ภาวะรายได้และรายจ่ายของเกษตรกรในโครงการปีงได้จากการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์นั้น ขึ้นอยู่กับการถือครองที่ดินในการเกษตร และการทำประโยชน์ในพื้นที่ที่ถือครองด้วย นอกจากนี้ยังมีรายได้นอกการเกษตรซึ่งจะกล่าวต่อไป

10.1 พื้นที่ถือครองทางการเกษตร¹ ตามที่โครงการได้จัดสรรพื้นที่รับน้ำอ่างซึ่งสามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี ให้แก่เกษตรกรประมาณ 1.5 ไร่ต่อครัวเรือน และพื้นที่รับน้ำฝนประมาณ 5-7 ไร่ต่อครอบครัว จากการสำรวจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2526 นั้นตามตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรในโครงการมีพื้นที่ทั้งหมดในโครงการเฉลี่ยครอบครัวละ 5.64 ไร่ ซึ่งแบ่งเป็นพื้นที่บ้านเฉลี่ยครอบครัวละ 0.55 ไร่ พื้นที่รับน้ำอ่างเฉลี่ยครอบครัวละ 1.14 ไร่ และพื้นที่รับน้ำฝนเฉลี่ยครอบครัวละ 3.96 ไร่ พื้นที่บ้านและพื้นที่รับน้ำอ่างโดยเฉลี่ยมีพื้นที่ใกล้เคียงที่โครงการกำหนดไว้ แต่พื้นที่รับน้ำฝนต่ำกว่าที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามเกษตรกรในโครงการทุกหมู่บ้านยกเว้นหมู่ที่ 4 ยังมีการถือครองพื้นที่นอกโครงการเฉลี่ยครอบครัวละ 0.66 ไร่

10.2 พื้นที่ทำประโยชน์ทางการเกษตร จากการสำรวจโดยผู้มั่วตัวแทนของธนาคารกรุงไทย จำนวน 129 ราย² เมื่อปี 2525 พบว่าถือครองพื้นที่ทำประโยชน์รวมทั้งสิ้น 621.51 ไร่ พื้นที่ดังกล่าวได้นำไปใช้ประโยชน์ 389.78 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.71 ของพื้นที่ทั้งหมด การนำที่ดินไปทำประโยชน์ด้านการเกษตร เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ (ซึ่งการสำรวจนี้พบว่าผลสรุปใกล้เคียงกับการสำรวจของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ที่ได้ผู้มั่วตัวแทนจำนวน 176 ครัวเรือน เมื่อปี 23 และ 24)

¹ อ่างแล้ว, มหาวิทยาลัยเกษตร หน้า 9.

² อ่างแล้ว, ธนาคารกรุงไทย หน้า 60-62.

ลำดับที่ 1	ปลูกถั่วลิสง	ร้อยละ	27.09	ของพื้นที่ทั้งหมด
ลำดับที่ 2	ปลูกข้าว	ร้อยละ	12.33	ของพื้นที่ทั้งหมด
ลำดับที่ 3	ปลูกยาสูบ	ร้อยละ	11.47	ของพื้นที่ทั้งหมด
ลำดับที่ 4	ปลูกข้าวโพด	ร้อยละ	3.92	ของพื้นที่ทั้งหมด
ลำดับที่ 5	ปลูกอ้อย	ร้อยละ	2.41	ของพื้นที่ทั้งหมด
ลำดับที่ 6	ปลูกกระเทียม	ร้อยละ	2.07	ของพื้นที่ทั้งหมด
ลำดับที่ 7	ปลูกหนุ่ยหวาน	ร้อยละ	1.51	ของพื้นที่ทั้งหมด
ลำดับที่ 8	ปลูกถั่วเขียว	ร้อยละ	0.08	ของพื้นที่ทั้งหมด
ลำดับที่ 9	ปลูกพืชอื่น ๆ	ร้อยละ	1.83	ของพื้นที่ทั้งหมด

(หลายชนิด)

รวม

ส่วนพื้นที่ว่างที่ไม่ได้ทำประโยชน์ มีถึง 231.73 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.29 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ว่างนี้ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่รับน้ำฝน สาเหตุที่เกษตรกรทิ้งไว้ให้ว่างเปล่านั้นส่วนใหญ่มาจาก พื้นที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรเกรงว่าหากลงทุนเพาะปลูกจะ得不คุ้มทุน จึงหันไปประกอบอาชีพอย่างอื่นแทน หมู่บ้านที่ทิ้งพื้นที่ไว้ว่างเปล่า เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ (รายละเอียดในตารางที่ 19)

ลำดับที่ 1	หมู่บ้านที่ 5	มีพื้นที่ว่าง	59.89	เปอร์เซ็นต์ต่อพื้นที่ทั้งหมด
ลำดับที่ 2	หมู่บ้านที่ 6	มีพื้นที่ว่าง	47.87	" " "
ลำดับที่ 3	หมู่บ้านที่ 1	มีพื้นที่ว่าง	44.00	" " "
ลำดับที่ 4	หมู่บ้านที่ 4	มีพื้นที่ว่าง	38.93	" " "
ลำดับที่ 5	หมู่บ้านที่ 2	มีพื้นที่ว่าง	24.70	" " "
ลำดับที่ 6	หมู่บ้านที่ 3	มีพื้นที่ว่าง	13.42	" " "

ตารางที่ 19 การถือครองที่ดินของเกษตรกรในโครงการ ในปี 2526

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน ที่สำรวจ	ที่ดินในโครงการ		ประเภทพื้นที่ในโครงการ			พื้นที่นอกโครงการ เฉลี่ย/ครัวเรือน (ไร่)
		จำนวน (ไร่)	เฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)	พื้นที่บ้านเฉลี่ย ต่อครัวเรือน	พื้นที่รับน้ำอ่าง เฉลี่ยต่อครัว เรือน (ไร่)	พื้นที่รับน้ำฝน เฉลี่ยต่อครัว เรือน	
1	28	167.0	5.96	0.5	0.375	5.09	0.49
2	24	159.98	6.67	0.48	0.840	5.34	0.59
2 (โคนม)	9	47.0	5.22	1.06	0.330	3.83	3.32
3	26	116.85	4.49	0.49	1.475	2.64	0.47
4	36	185.29	5.15	0.52	0.810	3.81	-
5	18	107.83	5.99	0.65	0.620	4.72	0.22
6	27	163.73	6.06	0.54	2.940	2.59	0.49
รวม	168	947.68	5.64	0.55	1.140	3.96	0.66

ที่มา : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 20 การใช้ที่ดินทางการเกษตร (ปี 2525)

หมู่ที่	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ทำประโยชน์									รวมพื้นที่ ทำประโยชน์	พื้นที่ว่าง
		ถั่วลิสง	ข้าว	ยางูบ	ข้าวโพด	อ้อย	กระเทียม	หญ้าหวาน	ถั่วเขียว	พืชอื่น ๆ		
1	(100) 125.00	(28.4) 35.50	(3.2) 4.00	(8.8) 11.00	-	(12) 15.00	(0.4) 0.50	-	-	(3.2) 4.00	(56) 70.00	(44) 55.00
2	(100) 124.50	(33.53) 41.75	(15.66) 19.50	(22.29) 27.75	(2.41) 3.00	-	-	-	-	(1.41) 1.75	(75.30) 93.75	(24.70) 30.75
2 (โคกนม)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	(100) 81.00	(22.22) 18.00	(20.99) 17.00	(17.90) 14.50	(17.90) 14.50	-	(2.47) 2.00	-	-	(5.10) 4.13	(86.58) 70.13	(13.42) 10.87
4	(100) 142.88	(30.01) 42.88	(5.95) 8.50	(10.85) 15.50	(4.81) 6.88	-	(4.55) 6.50	(3.50) 5.00	(0.35) 0.50	(1.05) 1.50	(61.07) 87.26	(38.93) 55.62
5	(100) 71.38	(31.17) 22.25	(2.80) 2.00	-	-	-	(0.70) 0.50	(5.44) 3.88	-	-	(40.11) 28.63	(59.89) 42.75
6	(100) 76.75	(10.43) 8.00	(33.39) 25.63	(3.26) 2.50	-	-	(4.40) 3.38	(0.65) 0.50	-	-	(52.13) 40.01	(47.87) 36.74
รวม	621.51	168.38	76.63	71.25	24.38	15.00	12.88	9.38	0.50	11.38	389.78	231.73
ร้อยละ	100.00	27.09	12.33	11.47	3.92	2.41	2.07	1.51	0.08	1.83	62.71	37.29

หมายเหตุ หมู่บ้านที่ 2 (โคกนม) ได้รับเพียงเฉพาะพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย

ที่มา : ธนาคารกรุงไทย 2525

จากตารางที่ 20 นั้น จะเห็นได้ว่า หมู่บ้านแต่ละแห่งมีจำนวนการปลูกพืชแต่ละชนิด แตกต่างกันดังนี้คือ

- หมู่ที่ 1 ปลูกถั่วลิสงมากที่สุดร้อยละ 28.4 รองลงไปที่อ้อยร้อยละ 12 และ ยาลูบร้อยละ 8.8
- หมู่ที่ 2 ปลูกถั่วลิสงมากที่สุดร้อยละ 33.53 รองลงไปที่ยาลูบร้อยละ 22.29 และ ข้าวร้อยละ 15.66
- หมู่ที่ 3 ปลูกถั่วลิสงมากที่สุดร้อยละ 22.22 รองลงไปที่ข้าวร้อยละ 20.99 ส่วน ข้าวโพดและยาลูบร้อยละ 17.90
- หมู่ที่ 4 ปลูกถั่วลิสงมากที่สุดร้อยละ 30.01 รองลงไปที่ยาลูบร้อยละ 10.85 และข้าว ร้อยละ 5.95
- หมู่ที่ 5 ปลูกถั่วลิสงมากที่สุดร้อยละ 31.17 รองลงไปที่อ้อยหวานร้อยละ 5.44
- หมู่ที่ 6 ปลูกข้าวมากที่สุดร้อยละ 25.63 รองลงไปที่ถั่วลิสงร้อยละ 10.43

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า หมู่บ้านที่ 1 เป็นหมู่บ้านเดียวที่มีการปลูกอ้อย ส่วนอ้อยหวานนั้น มีการปลูกกันเฉพาะในหมู่บ้านที่ 4, 5, 6 เท่านั้น สำหรับถั่วเขียวก็เช่นกันมีการปลูกในหมู่บ้านที่ 4 เพียงแห่งเดียว

ตารางที่ 21 พื้นที่ทำประโยชน์ของเกษตรกรในโครงการ (ปี 2526)

หมู่ที่	พื้นที่ทำประโยชน์เฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)	พื้นที่ว่างเปล่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)
1	4.32	1.59
2	5.28	1.29
2 (โคมม)	4.83	0.39
3	4.12	0.49
4	2.67	1.56
5	4.30	1.71
6	4.67	1.38
ค่าเฉลี่ย	4.30	1.28

ตารางที่ 22. การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ในแต่ละหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2525

ปี พ.ศ.	หมู่ที่ 1	การเพาะปลูก	การเลี้ยงสัตว์
2519	1	ถั่วลิสง, ข้าวโพด, ยาสูบ	ไก่ไข่
	2	ถั่วลิสง, ข้าวโพด, ยาสูบ	ไก่เนื้อ, สุกร
	2 (โคนม)	-	โคนม
	3	ข้าวโพด	ไก่เนื้อ
2520	1	งาแดง, ถั่วลิสง, ถั่วเหลือง	ไก่ไข่
	2	ถั่วลิสง, ข้าวโพด, ยาสูบ, งา, ฝ้าย	หมู
	2 (โคนม)	-	โคนม
	3	ถั่วลิสง, ถั่วเขียว, ยาสูบ	ไก่เนื้อ, สุกร
	4	ถั่วเหลือง, ถั่วเขียว, ข้าวโพด	-
	5	ถั่วลิสง	-
6	ถั่วลิสง, ถั่วเขียว, ถั่วเหลือง	-	
2521	1	ถั่วลิสง, พริก	ไก่ไข่
	2	ถั่วลิสง, งาแดง, แตงโม, พริก	-
	2 (โคนม)	-	ไก่ไข่
	3	ถั่วลิสง, พริก, แตงโม	-
	4	ถั่วลิสง, พืชผัก	-
	5	ถั่วลิสง, งาแดง	-
6	ถั่วลิสง	-	

ตารางที่ 22 การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ในแต่ละหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2525 (ต่อ)

ปีพ.ศ.	หมู่ที่	การเพาะปลูก	การเลี้ยงสัตว์
2522	1	ถั่วลิสง	ไก่ไข่
	2	ถั่วลิสง, ยาลูบ	
	2 (โคนม)	-	โคนม
	3	ถั่วลิสง, ยาลูบ	
	4	ถั่วลิสง, ยาลูบ, กระเทียม	
	5	ถั่วลิสง, กระเทียม	
	6	ถั่วลิสง, กระเทียม, ยาลูบ	
2523	1	ถั่วลิสง, ข้าวโพด	ไก่ไข่
	2	ถั่วลิสง, ข้าวโพด	สุกร
	2 (โคนม)	-	โคนม
	3	ถั่วลิสง, ข้าวโพด, กระเทียม	
	4	ถั่วลิสง, ข้าวโพด, กระเทียม	
	5	ถั่วลิสง, กระเทียม, ข้าวไร่	
	6	ถั่วลิสง, กระเทียม, ข้าวไร่	
2524	1	ถั่วลิสง, อ้อย	ไก่ไข่, สุกร
	2	ถั่วลิสง, ข้าวโพด, พืชผัก	สุกร
	2 (โคนม)	-	โคนม
	3	ถั่วลิสง, ข้าวโพด, กระเทียม	โคนม, สุกร
	4	ถั่วลิสง, ข้าวโพด, กระเทียม	โคนม, สุกร
	5	ถั่วลิสง, กระเทียม	โคนม, สุกร
	6	ถั่วลิสง, กระเทียม, ข้าวไร่	โคนม, สุกร

ตารางที่ 22 การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ในแต่ละหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2525 (ต่อ)

ปีพ.ศ.	หมู่ที่	การเพาะปลูก	การเลี้ยงสัตว์
2525	1	ถั่วลิสง, ยาสูบ, ข้าวโพด	ไก่ไข่, โคนม
	2	ถั่วลิสง, ข้าวโพด	
	2 (โคนม)	-	โคนม, สุนัข
	3	ถั่วลิสง, ข้าวโพด, กระเทียม	โคนม, สุนัข
	4	ถั่วลิสง, กระเทียม, หนุ่ยหวาน	โคนม, สุนัข
	5	ถั่วลิสง, กระเทียม, หนุ่ยหวาน	โคนม, สุนัข
	6	ถั่วลิสง, กระเทียม, หนุ่ยหวาน	โคนม, สุนัข

ที่มา : กองธุรกิจเศรษฐกิจ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทกระทรวงมหาดไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10.3 การเลี้ยงสัตว์ ในโครงการฯ มีการเลี้ยงสัตว์ทั้งเพื่อการค้าและการใช้งานคือ การเลี้ยงโคนม, ไก่ไข่ หมู ควาย เป็นต้น

ก. การเลี้ยงโคนม¹ แรกเริ่มนั้นมีการเลี้ยงโคนม ในหมู่ที่ 2 (โคนม) ตั้งแต่ ปี 2519 โดยมีสหกรณ์โคนมอยู่ก่อน ซึ่งได้ทุนจากโครงการความร่วมมือระหว่างไทย-เยอรมัน และบางส่วนจากการกู้ธนาคารกรุงเทพฯ ซึ่งต่อมาสหกรณ์ โคนม และโครงการความช่วยเหลือได้ ถอนตัวไปเมื่อปี 2523 องค์การส่งเสริมโคนมแห่งประเทศไทย (อสก.) จึงเข้ามาดำเนินการ แทน โดยมีแหล่งรวบรวมน้ำนม ดินที่บริเวณแปลงกลาง (สำนักงานโครงการฯ) หมู่ที่ 3 ซึ่งต่อมาในปี 2524 ได้มีการส่งเสริมให้เลี้ยงโคนมในทุกหมู่บ้าน โดยธนาคารกรุงไทยให้เงิน กู้แก่เกษตรกรรายละ 3 หมื่นบาท (ซื้อโคนมได้ 2 ตัว โดยซื้อจาก อสก.) และค้ำประกันเงินจาก คำน้ำนมที่เกษตรกรจะนำมาส่งให้ทางอสก. ที่รวบรวมนมในแต่ละวัน² สำหรับจำนวนโคนม จนถึงปลายปี 2526 มีจำนวนประมาณ 240 ตัว

ข. การเลี้ยงไก่ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของเกษตรกรในโครงการฯ ได้รับการ ส่งเสริมให้เลี้ยงเฉพาะในหมู่บ้านที่ 1 เท่านั้น โดยเกษตรกรทุกครัวเรือนดำเนินการร่วมกัน มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาทำงาน รายได้จากการเลี้ยงไก่ก็แบ่งปันกันเท่า ๆ กันทุกครัวเรือน ทุนในการดำเนินการอาศัยเงินกู้จากธนาคารกรุงไทย 5 ล้านบาทโดยได้รับการสนับสนุนจาก บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อุตสาหกรรม จำกัด เป็นผู้รับประกันรายได้ขั้นต้น และค้ำประกันเงินกู้ ของเกษตรกรต่อธนาคารกรุงไทย จำกัด โดยที่บริษัทเจริญโภคภัณฑ์เป็นผู้ส่งผู้เชี่ยวชาญมา ช่วย³ เกษตรกรหมู่บ้านที่ 1 ในปี 2523 มีจำนวน 66 ครัวเรือน ซึ่งมีไก่ไข่พันธุ์อาร์โก จำนวนประมาณ 12,000 ตัว และเนื่องจากเป็นการเลี้ยงเพื่อขายไข่ ดังนั้น ไก่ที่ขายจึง

¹ จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของ อสก. ประจำโครงการ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2526.

² ธนาคารกรุงไทย, ปี 2525 อังแล้ว หน้า 30.

³ กองวิจัย สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท, "รายงานผลการสำรวจวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ วางแผนและวัดผลการดำเนินงานในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สัมถำแพง ปี 2523" หน้า 46.

เป็นไก่แก้มตออายุแล้ว ซึ่งการขายไข่มีทั้งบริษัทเจริญโภคภัณฑ์เป็นผู้นำไปขายในตัวเมือง เชียงใหม่ ส่วนไข่ ไก่นั้นยังสามารถนำไปขายได้เพื่อทำปุ๋ย โดยมีเกษตรกรและพ่อค้ามารับซื้อในราคาถูกบาทกิโลเมตร ละ 180 บาท ส่วนไก่ปลดระวางขายได้ในราคาตัวละ 10 บาท ไข่ที่ขายไข่ไก่ได้ดีคือไข่เปิด เทอม เนื่องจากเป็นไข่ที่มีผลิต น้กก็กินมาก¹ ส่วนสาเหตุที่ผู้ทำการส่งเสริมไก่ไข่อายุ 1 ในหมู่ที่ 1 เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของดินในหมู่ที่ 1 ต่ำมาก และการเลี้ยงไก่ไข่ถือเป็นอาชีพเสริมด้วย ไข่ทั้งหมด 1 เป็นหมู่บ้านที่สะดวกต่อการคมนาคมมากที่สุด

อนึ่งนอกจากการเลี้ยงไก่ไข่ในหมู่ที่ 1แล้วยังมีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองอยู่ที่ ทุหมู่บ้าน ยกเว้นหมู่บ้านที่ 1 ซึ่งมีการส่งเสริมให้เลี้ยงไก่ไข่ เพื่อเป็นการป้องกันโรคระบาด ของไก่ซึ่งมีการห้ามเลี้ยงสัตว์ปีกอื่น ๆ ทุกชนิด ภายในบริเวณหมู่บ้านที่ 1 การเลี้ยงไก่พื้นเมืองนี้ก็ทำโดยการสร้างเล้า และปล่อยให้หาเศษอาหารกินตามบริเวณบ้าน โดยมีการหว่าน บ้างให้บ้าง เป็นครั้งคราว²

ค. หมู่. มีการเลี้ยงกันในหมู่ที่ 3 มากที่สุดคือ ร้อยละ 65.00 ของครัวเรือน การเลี้ยงหมูของเกษตรกรนั้นในระยะแรกเป็นการเลี้ยงตามความสมัครใจของเกษตรกรเอง ซึ่ง ต่อมาในปี 2524 ธนาคารกรุงไทยได้ให้เงินเชื่อแก่การเลี้ยงสุกรชน โดยให้เงินกู้ครอบครัวละ 3 หมื่นบาท ดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี ซึ่งจะไต่กล่าวในรายละเอียดต่อไป ส่วนด้านการตลาด นั้น ทางสำนักงานโครงการฯ เป็นผู้รับผิดชอบ

ง. ควาย การเลี้ยงควายของเกษตรกรในระยะแรกมีน้อยเนื่องจากยังใช้ รถถีบของสหกรณ์ฯ ช่วยในการไถ ต่อมารถถีบของสหกรณ์ไม่สามารถบริการได้ทั่วถึง และเริ่ม มีการเช่ารถไถจากภายนอกโครงการมาไถ ซึ่งมีราคาสูง อีกสาเหตุคือควายมีราคาสูง ไข่ งานเพียง 1.5 เดือนต่อปีเท่านั้น แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างเด็กเลี้ยงดูเป็นเงินทั้งสิ้น 1,575 บาทต่อปี ซึ่งถ้าจ้างรถไถจะเสียค่าใช้จ่ายไร่ละ 200 บาทหรือประมาณ 1,200 บาท³

¹ สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ในโครงการไก่ไข่ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2526.

² กองวิจัย, อ้างแล้ว หน้า 46.

³ จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรในโครงการ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2526.

¹ ต่อมาในปี 2524 จึงได้มีการจัดตั้งธนาคารควายขึ้นโดยให้กรรมการในแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้ดูแล และพิจารณาให้สมาชิกเข้าไปทำประโยชน์ เงินที่ได้รับจะเป็นกองกลางในการเลี้ยงดูควาย ซึ่งสหกรณ์จะเป็นผู้ควบคุมการเก็บเงินค่าเช่าและจ่ายค่าตอบแทน เมื่อควายตกถูกเพียงพอกับความต้องการ สหกรณ์จะเป็นผู้จัดสรรให้สมาชิกยืมไปในภายหลัง ในขั้นต้นของโครงการนี้ได้รับเงินบริจาค และได้มีผู้บริจาคควายส่งมอบรวมทั้งสิ้น 43 ตัว โดยขั้นต้นมอบให้กับหมู่บ้าน ดังนี้คือ

หมู่ที่ 1	จำนวน 9 ตัว
หมู่ที่ 2	จำนวน 9 ตัว
หมู่ที่ 3	จำนวน 9 ตัว
หมู่ที่ 4	ในขั้นต้นคณะกรรมการหมู่บ้านยังไม่พร้อม
หมู่ที่ 5	จำนวน 8 ตัว
หมู่ที่ 6	จำนวน 8 ตัว

10.4 รายได้และรายจ่าย

รายได้และรายจ่ายของเกษตรกร ในโครงการฯ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ

1. รายได้ - รายจ่าย การเกษตร ที่เกิดจากเกษตรกรประกอบอาชีพการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์
2. รายได้ - รายจ่าย นอกการเกษตร รายได้นอกการเกษตรเป็นรายได้ที่เกิดจากเกษตรกร ประกอบอาชีพรับจ้าง ตัดหิน เมาถ่าน ตัดไม้ป่า ลูกจ้างฟาร์ม ส่วนรายจ่ายนอกการเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายของครอบครัวทั้งหมด เช่น ค่าอาหาร ค่าเครื่องแต่งกาย ค่าการศึกษาบุตร วิชาญ ฯลฯ

¹ กองเผยแพร่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย, สหกรณ์การเกษตรหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง 25 หน้า 10-11.

เฉลี่ยรายได้ - รายจ่าย ทุกประเภทของเกษตรกร ทุ่หมู่บ้านในรอบปี 2525 ที่ผ่านมามีค่าในรอบ 1 ปี เกษตรกร 1 ราย จะมีรายได้จากการเกษตร 12,588.93 บาท รายจ่ายการเกษตร 4,763.72 บาท มีรายได้นอกการเกษตร 9,463.22 บาท รายจ่ายนอกการเกษตร 12,233.64 บาท รายได้คงเหลือ 5,054.79 บาท

เมื่อเปรียบเทียบการประกอบอาชีพของเกษตรกรหมู่บ้านต่าง ๆ โดยพิจารณาจากรายได้คงเหลือของเกษตรกรทั้ง 6 หมู่บ้านแล้ว จะเห็นว่า หมู่บ้านที่มีรายได้คงเหลือมากที่สุดคือ หมู่บ้านที่ 2 (โคกม) ซึ่งมีอาชีพหลักคือ การเลี้ยงโคนม มีรายได้คงเหลือถึง 11,183.33 บาท ลำดับสองได้แก่ เกษตรกรหมู่ที่ 1 ซึ่งมีโครงการไก่ไข่ มีรายได้คงเหลือ 7,171.86 บาท รองลงมาตามลำดับคือเกษตรกรหมู่ที่ 5 และ 2 มีรายได้คงเหลืออยู่ระหว่าง 4,000.- บาท ถึง 5,000 กว่าบาท เฉพาะหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 3 มีรายได้คงเหลืออยู่ระหว่างเพียง 1,000 บาท ถึง 2,000 กว่าบาท ทั้งนี้เนื่องจากรายได้มีน้อยกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ ในขณะที่มีรายจ่ายใกล้เคียงกัน รายได้คงเหลือของเกษตรกรทั้ง 6 หมู่บ้านที่แสดงไว้นี้ เป็นรายได้ที่ยังไม่หักจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้ต่าง ๆ ของเกษตรกร (ตามตารางที่ 23)

10.5 สินเชื่อ

10.5.1 สินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกรในโครงการ¹

1. สหกรณ์การเกษตร หมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จำกัด

เมื่อร้านค้าโครงการได้เปลี่ยนสภาพและจดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตร หมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จำกัด เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2524 สหกรณ์ได้ขอกู้เบิกเงินเกินบัญชีวงเงิน 4 ล้านบาท จากธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาเชียงใหม่ เพื่อดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ดังนี้

(1) ธุรกิจร้านค้า เพื่อซื้อสินค้าจำหน่ายให้แก่สมาชิกในวงเงิน 500,000 บาท

¹ ส่วนติดตามและประเมินผล ศูนย์สินเชื่อเพื่อการเกษตร สำนักกรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารกรุงไทย. "รายงานการสรุปและประเมินผล งานสินเชื่อเพื่อการเกษตร ในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2525" หน้า 49-53.

ตารางที่ 23 รายได้ - รายจ่าย ทุกประเภทของเกษตรกรเฉลี่ยต่อราย ปี 2525

หมู่ที่	การเกษตร		นอการเกษตร		รายได้ คงเหลือ (1+3)-(2+4)
	รายได้ (1)	รายจ่าย (2)	รายได้ (3)	รายจ่าย (4)	
1	(42.84%) 11,294.82	(18.76%) 4,946.59	(57.16%) 15,067.27	(54.03%) 14,243.64	(27.21%) 7,171.86
2	(49.99%) 11,808.75	(21.21%) 5,010.25	(50.01%) 11,815.00	(57.76%) 13,645.00	(21.03%) 4,968.50
2(โคนม)	(93.88%) 45,000.00	(38.11%) 18,266.67	(6.12%) 2,933.33	(38.56%) 18,483.33	(23.33%) 11,183.33
3	(67.12%) 8,617.15	(22.94%) 2,945.25	(32.88%) 4,221.00	(63.84%) 8,196.00	(13.22%) 1,696.90
4	(58.33%) 12,784.53	(18.82%) 4,125.47	(41.67%) 9,134.25	(55.59%) 12,184.38	(25.59%) 5,608.93
5	(58.96%) 12,360.71	(16.79%) 3,520.71	(41.04%) 8,604.29	(59.22%) 12,414.29	(23.99%) 5,030.00
6	(45.38%) 7,654.20	(22.01%) 3,712.00	(54.62%) 9,213.33	(60.61%) 10,224.00	(17.32%) 2,931.53
เฉลี่ยทุกหมู่บ้าน	(57.09%) 12,588.93	(21.60%) 4,763.72	(42.91%) 9,463.22	(55.48%) 12,233.64	(22.92%) 5,054.79

ที่มา : ธนาคารกรุงเทพ

- (2) ธุรกิจการตลาด เพื่อรับซื้อผลผลิตจากกลุ่มอาชีพในวงเงิน 1,000,000 บาท
- (3) การขยายพันธุ์สัตว์ เพื่อจำหน่ายพันธุ์สัตว์ให้แก่สมาชิกในวงเงิน 1,000,000 บาท
- (4) - ธุรกิจโรงสี เพื่อสีข้าวจำหน่ายในวงเงิน 1,300,000 บาท
- (5) ธุรกิจโรงผลัอาหารสัตว์ เพื่อผลิตอาหาร ไก่ ผู้กร และโคนม จำหน่ายให้สมาชิกในวงเงิน 200,000 บาท

ธนาคารได้อนุมัติให้สหกรณ์กู้เบิกเงินเกินบัญชีในวงเงิน 2.5 ล้านบาท เพื่อดำเนินธุรกิจ มีกำหนด 1 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี โดยให้คณะกรรมการสหกรณ์ฯ ค้ำประกันในฐานะส่วนตัว การเบิกจ่ายเงินกู้ของสหกรณ์ฯ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการฯ เป็นลายลักษณ์อักษร อย่างน้อย 2 คนทุกครั้ง (คณะผู้ปฏิบัติงานของโครงการฯ ประกอบด้วย ผู้แทนของธนาคาร ผู้แทนของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทและผู้แทนของกองส่งเสริมการเกษตร) โดยคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการฯ ที่ให้ความเห็นชอบจะต้องตรวจสอบการจ่ายเงินของสหกรณ์ฯ ให้ถูกต้อง และให้สาขาควบคุมการใช้จ่ายเงินกู้ของสหกรณ์ฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนปฏิบัติงานโดยใกล้ชิด

สำหรับวงเงินกู้ 2.5 ล้านบาทนี้สหกรณ์ได้ขอเปิดบัญชีไว้เพื่อสะดวกในการเบิกเงินกู้จำนวน 3 บัญชี โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

- บัญชีเลขที่ 5016 ใช้ในธุรกิจร้านค้า วงเงิน 500,000 บาท
- บัญชีเลขที่ 5059 ใช้ในธุรกิจการตลาดเพื่อรับซื้อผลผลิต วงเงิน 1 ล้านบาท
- บัญชีเลขที่ 5060 ใช้ในธุรกิจโรงสีและโรงผลัอาหารสัตว์ วงเงิน 1 ล้านบาท ซึ่งจะได้กล่าวในบทต่อไป

ผลการให้สินเชื่อแก่สหกรณ์ถึงเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2525 ปรากฏว่า บัญชีของสหกรณ์เลขที่ 5016 เพื่อธุรกิจร้านค้า วงเงิน 500,000 บาท สียอดหนี้ 307,067.89 บาท บัญชีเลขที่ 5059 เพื่อธุรกิจการตลาด วงเงิน 1 ล้านบาท สียอดหนี้ 99,941.61 บาท ส่วนบัญชี เลขที่ 5060 เพื่อธุรกิจโรงสีและโรงผลัอาหารสัตว์ วงเงิน 1 ล้านบาท สหกรณ์ ยังไม่ได้ใช้วงเงิน

จากการติดตามการ เคลื่อนไหวบัญชีเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชี เลขที่ 5016 ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2525 ตามภาคผนวก 105 ปรากฏว่า สหกรณ์เบิกเงิน จากบัญชีเลขที่ 5016 เป็นเงินทั้งสิ้น 1,505,103.52 บาท แต่มีรายได้เข้าบัญชีเพียง 1,198,035.63 บาท จึงมียอดหนี้เพียงวันที่ 31 ธันวาคม 2525 เป็นจำนวน 307,067.89 บาท เมื่อพิจารณาถึงดอกเบี้ยเงินต้น เงินฝาก ถูกหักการค้ำ เจ้าหนี้การค้ำ จะเห็นได้ว่า ธุรกิจร้านค้าขาดทุน เนื่องจากการจัดการร้านค้ายังไม่ดีพอ การเลี้ยงดูครอบครัวไม่คุ้มทุน และค่าใช้จ่าย ด้านค่าจ้างและเงินเดือนพนักงานสูง เกินความจำเป็น

ส่วนการเคลื่อนไหวบัญชีเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชี เลขที่ 5059 ตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน 2525 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2525 ตามตารางที่ 106 ปรากฏว่า สหกรณ์ เบิกเงินจากบัญชีเลขที่ 5059 เป็นเงินทั้งสิ้น 103,652.36 บาท แต่มีรายได้เข้าบัญชีเพียง 3,710.75 บาท จึงมียอดหนี้เพียงวันที่ 31 ธันวาคม 2525 เป็นจำนวน 99,941.61 บาท เมื่อพิจารณาถึงดอกเบี้ยเงินต้น เงินฝาก ถูกหักการค้ำ เจ้าหนี้การค้ำแล้ว หากถูกหักการค้ำซึ่งหมายถึง สำนักงานเกษตรกรอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่รับซื้อข้าวลิ้งจากสหกรณ์ไปนั้นนำเงินมา ชำระหนี้ทั้งหมด ธุรกิจการตลาดนี้จะมีกำไรจากการขายข้าวลิ้งประมาณสี่หมื่นกว่าบาท

2. โครงการเลี้ยงไก่ไข่

เนื่องจากสภาพดินของหมู่บ้านที่ 1 ไม่เหมาะสำหรับการเพาะปลูก ไม่สามารถนำใช้ระบบชลประทานเข้าไปช่วยได้ เพราะเป็นพื้นที่ไม่เหมาะในการสร้างอ่างเก็บน้ำ โครงการจึงส่งเสริมให้เลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม โดยให้สมาชิกหมู่ที่ 1 ร่วมกันก่อตั้งกลุ่มผู้ เลี้ยงสัตว์เพื่อเลี้ยงไก่ชื่อว่า "กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์อ่อนเหนือ" และธนาคารได้ให้กลุ่ม เกษตรกรนี้กู้เบิกเงินเกินบัญชีวงเงิน 5 ล้านบาท ระยะเวลา 5 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี กำหนดชำระดอกเบี้ย 3 เดือนครั้ง ไม่ทบต้น โดยให้บริษัทเจริญโภคภัณฑ์จำกัด เป็น ผู้ค้ำประกันในฐานะส่วนตัว และการดำเนินงานธุรกิจไก่ไข่ขึ้นอยู่กับความดูแลของบริษัทอย่างใกล้ชิด

ต่อมาเมื่อสัญญาเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชี วงเงิน 5 ล้านบาท ของกลุ่ม เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ หมู่ที่ 1 ได้ครบกำหนดในเดือนกรกฎาคม 2525 คณะกรรมการโครงการ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งผู้แทนบริษัท ได้ร่วมประชุมและสมมติโอนโครงการไก่ไข่ให้เป็นสหกรณ์การ เกษตร หมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จำกัด โดยให้บริษัทฯ เป็นผู้ดำเนินการต่อไปตามเดิม และธนาคารได้ ให้สหกรณ์กู้เบิกเงินเกินบัญชี วงเงิน 3 ล้านบาท เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานธุรกิจ

เลี้ยงไก่ไข่แทนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ตอนเหนือ มีกำหนดเวลา 5 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี กำหนดชำระดอกเบี้ยเดือนละครั้ง โดยให้บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อุตสาหกรรม จำกัด เป็นผู้ค้ำประกันในฐานะส่วนตัว เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2525 วงเงินกู้มีปรากฏว่า มียอดหนี้ 2,384,773.17 บาท

สรุปแล้ว เพียงต้นเดือนธันวาคม 2525 ธนาคารได้ให้สินเชื่อแก่สหกรณ์การเกษตร หมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพงรวม 3 วงเงิน คือ

- วงเงิน 500,000 บาท เพื่อธุรกิจร้านค้า มียอดหนี้ 307,067.89 บาท

- วงเงิน 1 ล้านบาท เพื่อธุรกิจการตลาด มียอดหนี้ 99,941.61 บาท

- วงเงิน 3 ล้านบาท เพื่อธุรกิจไก่ไข่ มียอดหนี้ 2,384,773.17 บาท

รวมแล้วได้ให้สินเชื่อแก่สหกรณ์เป็นเงินทั้งสิ้น 2,791,782.67 บาท (ตามตารางที่ 24)

10.5.2 สินเชื่อแก่เกษตรกรในโครงการฯ¹

ก. ธนาคารกรุงไทย จำกัด ได้ร่วมประสานงานกับร้านค้าในหมู่บ้าน โดยให้ธนาคารเป็นผู้กำหนดวงเงินสินเชื่อแก่เกษตรกรในโครงการแต่ละครอบครัว และให้ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นผู้จ่ายสินเชื่อเป็นวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เครื่องอุปโภค-บริโภค รวมทั้งเงินที่จ่ายเป็นค่าแรงงาน และค่ายังชีพที่จำเป็น เพื่ออำนวยความสะดวก ไม่ต้องให้เกษตรกรเสีย

¹ ส่วนติดตามและประเมินผล ศูนย์สินเชื่อเพื่อการเกษตร สำนักกรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงไทย. "รายงานการสรุปและประเมินผล งานสินเชื่อเพื่อการเกษตรในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2525" หน้า 27-29.

เวลาไปติดต่อกับธนาคารกรุงไทย จำกัด โดยตรง เมื่อเกษตรกรจำเป็นต้องการซื้อวัสดุ อุปกรณ์หรือเครื่องอุปโภค-บริโภค หรือจะเบิกเงินก็ไปรับที่ร้านค้า นอกจากที่ร้านค้าจะเป็นผู้รวบรวมใบสินเชื่อหรือใบรับเงินส่งให้ธนาคารหักบัญชีของเกษตรกร และจะรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรส่งจำหน่ายแล้วนำเงินเข้าบัญชีของเกษตรกรแต่ละรายเพื่อหักชำระหนี้หรือเข้าบัญชีเงินฝาก แล้วแต่กรณี ซึ่งธนาคารจะมีหลักการพิจารณาให้สินเชื่อในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. สินเชื่อเพื่อก่อสร้างที่อยู่อาศัย เพื่อให้เกษตรกรที่ได้รื้อถอนที่อยู่อาศัยจากสถานที่เดิม สามารถก่อสร้างที่อยู่ใหม่หรือซื้อวัสดุก่อสร้างเพิ่มเติม
2. สินเชื่อเพื่อยังชีพ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้มีเครื่องอุปโภค-บริโภค เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่จำเป็นแก่การดำรงชีพตามควรแก่สภาพ
3. สินเชื่อเพื่อเพิ่มผลผลิต เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีโอกาใช้วัสดุการเกษตร เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เมล็ดพันธุ์ที่ราคาถูกและมีคุณภาพสูง
4. สินเชื่อเพื่อจัดหาอุปกรณ์การเกษตร เพื่อให้เกษตรกรได้มีโอกาใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นแก่การประกอบอาชีพการเกษตร เช่น เครื่องพ่นยา จอบ เสียม สิด พร้า เป็นต้น
5. สินเชื่อเพื่อเพิ่มผลผลิต เพื่อให้โอกาสแก่เกษตรกรที่ยั่งยืนแข็งแรงได้แสวงหารายได้เพิ่มเติมในครอบครัว เช่น การเลี้ยงไก่ ลูกร และโค เป็นต้น

การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรแก่สมาชิกเกษตรกร นั้นให้ลักษณะรวมกลุ่มรับผิดชอบและค้ำประกันร่วมกันอย่างลูกหนี้ร่วม ซึ่งธนาคารได้ให้วงเงินกู้แก่เกษตรกรเพิ่มขึ้นเรื่อยมาเป็นลำดับดังนี้

ปี 2519 ธนาคารให้เกษตรกร 479 ราย กู้วงเงินรายละไม่เกิน 16,000 บาท รวมเป็นวงเงิน 7,664,000 บาท กำหนด 12 เดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี ไม่ทบต้น กำหนดอัตราดอกเบี้ย 4 เดือนครึ่ง หรือหลังฤดูการเก็บเกี่ยว เมื่อครบกำหนดแล้วลูกหนี้ไม่ค้างชำระดอกเบี้ย ให้ต่ออายุสัญญาได้ครั้งละไม่เกิน 12 เดือน จนกว่าจะหมดความจำเป็น

ปี 2521 ธนาคารเพิ่มวงเงินให้เกษตรกร 398 ราย อีกรายละ 4,000 บาท รวมเป็นวงเงิน 1,592,000 บาท แก่เกษตรกรบางรายที่มีความประพฤติดี มีความขยันในการประกอบอาชีพ แต่ยอดหนี้เดิมวงเงิน 16,000 บาท เนื่องจากการประกอบอาชีพไม่ได้ผลเท่าที่ควรเพราะความแห้งแล้ง เฉพาะรายที่จำเป็นจริง ๆ และเป็นคนดี โดยให้สมาชิกที่เหลือแต่ละกลุ่มทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี และคำขอกู้เงินเกินบัญชีอย่างลูกหนี้ร่วมวงเงิน 4,000

บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี ไม่ทบต้น กำหนด 12 เดือน และสำหรับวงเงินที่เพิ่มให้
เจ้าหน้าที่ สาขาต้องควบคุมการเบิกจ่ายเป็นเงินสดสิ้นเปลืองจากร้านค้าในหมู่บ้านเท่าที่จำเป็นเท่านั้น
เมื่อขยายผลผลิตได้ก็ให้นำเข้าบัญชีชำระหนี้ส่วนที่เพิ่มวงเงินกู้ตามสัญญา 4,000 บาทก่อน เมื่อ
กลุ่มใดชำระหนี้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วให้ยกเลิกสัญญาที่เพิ่ม เหลือแต่สัญญาเดิมที่ได้ต่ออายุสัญญา
ไว้เรียบร้อยแล้วหรือถ้ายังไม่ได้ต่ออายุสัญญา ก็ให้จัดการต่ออายุเสียให้เรียบร้อย

ปี 2522 ธนาคารเพิ่มวงเงินชั่วคราวให้แก่เกษตรกร 259 ราย ที่ยอด
หนี้เพิ่มวงเงิน และจำเป็นจริง ๆ รายละไม่เกิน 10,000 บาท รวมเป็นวงเงิน 2,590,000
บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี ไม่ทบต้น เพื่อขยายการเพาะปลูกในฤดูกาลมากขึ้น และ
ลงทุนในการเตรียมดิน ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย และค่ายังชีพที่จำเป็นอีกจำนวนหนึ่ง เป็นการเพิ่ม
วงเงินชั่วคราว ระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน โดยไม่ต้องทำสัญญาขึ้นใหม่

ปี 2524 ธนาคารเพิ่มวงเงิน 30,000 บาท ครั้งที่ 1 สำหรับเกษตรกร
ที่ได้รับการคัดเลือกจากโครงการให้เลี้ยงโคนมและสุกร เดิมธนาคารได้ให้สินเชื่อแก่เกษตรกร
ในโครงการมาตั้งแต่เริ่มแรกรวม 3 วงเงินคือ วงเงิน 16,000 บาท วงเงิน 4,000 บาท และ
วงเงินชั่วคราวอีก 10,000 บาท รวมทั้งสิ้น 30,000 บาท คิด อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี
เพื่อให้เกษตรกรใช้ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ และเป็นค่าใช้จ่ายในการยังชีพ การประกอบอาชีพ
ของเกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูก และเลี้ยงสุกร เป็นอาชีพเสริมบ้าง แต่มีเพียงไม่กี่ราย
นอกจากนี้ในหมู่บ้านที่ 2 มีเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมอยู่ จำนวน 32 ราย มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ดี
แต่ผลการดำเนินการ ด้านส่งเสริมการเพาะปลูกแก่สมาชิกในโครงการยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ
เนื่องจากเกษตรกร มีปัญหาทั้งด้านการตลาด และการผลิต มีรายได้ต่ำ จนทำให้เกษตรกรบาง
รายหนีออกจากโครงการอยู่เรื่อย ๆ ทางโครงการพิจารณาเห็นว่า หากให้เกษตรกรเหล่านี้
เลี้ยงโคนม และสุกร จะทำให้มีรายได้มากกว่าการเพาะปลูก ซึ่งโครงการมีพื้นที่ที่สามารถจะทำทุ่ง
หญ้าเลี้ยงโคได้ แต่ก็มีปัญหาพันธุ์โคนมและสุกร ซึ่งมีจำนวนน้อยไม่สามารถที่จะให้เกษตรกรทุกราย
นำไปเลี้ยงได้ จึงได้คัดเลือกเฉพาะบางรายที่เห็นว่า เหมาะสมที่จะเลี้ยงโคนมหรือ สุกร ไปก่อน
อย่างไรก็ตาม เกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกจะให้เลี้ยงโคนมและสุกร ตามแผนงานที่ไม่มีเงินทุน
ดำเนินการอยู่ดี เพราะแต่ละรายมียอดหนี้ที่เกือบเต็มวงเงินอยู่แล้ว ดังนั้น ธนาคารจึงได้เพิ่มวง
เงินสินเชื่อให้แก่เกษตรกรในโครงการ เพื่อเลี้ยงโคนม และสุกร ตามแผนขยายอาชีพของโครง
การอีกรายละ 30,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี รวมเป็น 60,000 บาท (เดิม
มี 3 วงเงิน รวม 30,000 บาท) ซึ่งหมายถึงให้เฉพาะเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกจากโครง
การให้เลี้ยงโคนมและสุกร เท่านั้น ไม่ได้รวมถึง เกษตรกรที่เลี้ยงโคนมหมู่บ้านที่ 2 และสุกรที่รับ
สินเชื่อเดิมอยู่ก่อน โดยมีแผนการขยายการเลี้ยงโคนม และแผนการเลี้ยงสุกรจน

แผนการขยายการเลี้ยงโคนม

แต่เดิมนั้น โครงการฝึกอบรมผู้เลี้ยงโคนมเต็ม 25 ครอบครัว โคนมประมาณ 230 ตัว (ของหมู่ 2 โคนม) ซึ่งต่อมาในปี 2524 โครงการฯ ได้ สับส่นครอบครัวเกษตรกรจำนวน 40 ครอบครัว เพื่อเลี้ยงโคนม ครอบครัวละ 2 ตัว รวม 60 ตัว โดยแบ่งเป็น 2 รุ่น

รุ่นที่ 1 20 ครอบครัว จำนวนโค 40 ตัว กำหนดนำโคเข้าโครงการในเดือน กุมภาพันธ์ 2524¹ (เกษตรกรหมู่ที่ 4 และ 5)

รุ่นที่ 2 20 ครอบครัว จำนวนโค 40 ตัว กำหนดนำโคเข้าโครงการในกลางเดือน กรกฎาคม 2524 (เกษตรกรหมู่บ้านที่ 1, 2 และ 4)

ในปี 2524 มีจำนวนโคนมประมาณ 240 ตัว (ไม่รวมหมู่ที่ 2 โคนม) ดังนี้²

หมู่ที่ 1	มีผู้เลี้ยง	13 ราย	จำนวนโคนม	30 ตัว
*หมู่ที่ 2	มีผู้เลี้ยง	17 ราย	จำนวนโคนม	87 ตัว
หมู่ที่ 3	มีผู้เลี้ยง	9 ราย	จำนวนโคนม	23 ตัว
หมู่ที่ 4	มีผู้เลี้ยง	21 ราย	จำนวนโคนม	50 ตัว
หมู่ที่ 5	มีผู้เลี้ยง	9 ราย	จำนวนโคนม	20 ตัว
หมู่ที่ 6	มีผู้เลี้ยง	11 ราย	จำนวนโคนม	30 ตัว

*หมายเหตุ : จำนวนโคนมรวมจำนวนลูกโคด้วย ไม่รวมหมู่ 2 (โคนม)

ด้านการสนับสนุนพันธุ์โคและการตลาดรับซื้อนั้น องค์การส่งเสริมโคนมแห่งประเทศไทย เป็นผู้จัดหาพันธุ์คัดเลือก และตั้งศูนย์วิชาการอบรมแนะนำและศูนย์บริการรับน้ำนมดิบจากสมาชิก โดยกำหนดราคาตามคุณภาพ ส่วนด้านอาหารสัตว์นั้น ได้จากโรงผลหมากรังสัตว์ในโครงการ และบริษัทธุรกิจภายนอก

ด้านสินเชื่อธนาคารกรุงไทย จำกัด กำหนดสนับสนุนสินเชื่อการเลี้ยงโคนม ครอบครัว ละ 30,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี (เท่ากับราคาโคนม 2 ตัว)

¹ ธนาคารกรุงไทย ปี 2525, อ่างแล้ว หน้า 30-31.

² สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ อลค. ในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สัมภาแหง เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน

การสนับสนุนด้านวิชาการนั้น กรมปศุสัตว์ ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาช่วยดูแลรักษา ทำการผสมเทียมให้และควบคุมโรค ด้านเครื่องจักรกล และการบริหารทั่วไป สำนักงานแรงงานเร่งรัด/ไธมาชนบท ได้จัดทำทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์ประมาณ 400 ไร่ และให้บริการเครื่องจักรกลเกี่ยวกับทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ การก่อสร้างคอกโค คอกคัตโค เป็นต้น องค์การส่งเสริมโคนม ได้ให้บริการด้านวิชาการ การบริหารทุ่งหญ้า การจัดการทุ่งหญ้า การใช้เครื่องจักรกล การอบรมและพัฒนาสมาชิกโคนม ฯลฯ

ประมาณรายรับนั้นในเบื้องต้นของโครงการมีการประมาณการผลดีได้วันละ 10 กิโลกรัมต่อตัว เฉลี่ยราคา กิโลกรัมละ 6 บาท ซึ่งโคนม 2 ตัวจะทำให้มีรายได้ 120 บาท ต่อวันหรือเฉลี่ยเดือนละ 3,600 บาท หักชำระหนี้ต้นทุนสินเชื่อเดือนละ 2,600 บาท รายได้สุทธิ 1,000 บาทต่อเดือน แต่ประมาณรายรับที่แท้จริงต่ำกว่าที่ประมาณการไว้มาก คือในปี 2525 มีรายรับดังนี้คือ

ตารางที่ 24 แสดงรายได้ที่แท้จริงที่เกษตรกรในโครงการได้รับจากการเลี้ยงโคนม ปี 2525

หมู่บ้านที่	รายได้จากการเลี้ยงโคนม (บาท)	ต่างจากการประมาณการ (บาท)
1	2,454.72	- 1,145.28
2	1,062,920.00	99,092
2 (โคนม)	3,608.33	8.33
3	1,237.78	- 2,362.22
4	2,661.69	- 9,938.31
5	2,177.37	- 1,422.63
6	1,807.39	- 1,792.61

ที่มา : ธนาคารกรุงไทย

หมายเหตุ 1. รายได้จากการเลี้ยงโคนม เฉลี่ยต่อราย

2. หมู่บ้านที่ 3 แม้จะได้ผลตอบแทนต่ำแต่เสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนน้อยที่สุด

ผลพลอยได้จากการเลี้ยงโคนมคือการได้ลูกโค มูลสัตว์เพื่อใช้เป็นปุ๋ยและแก๊ส รวมทั้งรายได้จากการขายลูกโคตัวผู้เพื่อแปรรูปเป็นเนื้อสัตว์ และลูกโคตัวเมีย เพื่อขยายการเลี้ยงต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นกำลังแรงงานให้กับลูกหลานของสมาชิกโครงการในการเลี้ยงดูโคนม

การเลี้ยงลูกสุกรขุน

โครงการนี้ได้เริ่มในปี 2524 กำหนดส่งเสริมเกษตรกร 100 ครอบครัวเลี้ยงสุกรโดยจะให้เกษตรกรผู้รับการศึกษาเลือกรับลูกสุกรขุนครอบครัวละ 2 ตัว เรื่อยไปจนครบ 10 ตัว ในเดือนที่ห้า ส่วนเดือนที่ 6 กำหนดให้เกษตรกรขายลูกสุกรที่เลี้ยงในเดือนแรก และทยอยรับลูกสุกรรุ่นใหม่มารวมเพิ่มเติมตลอดไปทุก ๆ เดือน โดยการก่อสร้างคอกสุกรและเริ่มเลี้ยงสุกรในเดือนกุมภาพันธ์ 2524

ด้านการสนับสนุนพันธุ์สุกรและการจัดการตลาดนั้น บริษัทเชียงใหม่กระเทียม จำกัด และบริษัทในเครือผู้รวมปลูสดัวเชียงใหม่ สำนักงานโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ โดยมีการปลูสดัวเป็นที่ปรึกษา ตรวจสอบและแนะนำทางด้านวิชาการ

ด้านสินเชื่อธนาคารกรุงไทยจำกัด ให้เงินกู้หมุนเวียนเพื่อเลี้ยงสุกรครอบครัวละ 10 ตัว ในวงเงินกู้ พร้อมการก่อสร้าง อาหารหมู และอื่น ๆ ครอบครัวละ 30,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี โดยมีการปลูสดัวเป็นผู้อบรมและพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ด้านอาหารสัตว์ได้จากโรงผสมอาหารสัตว์ภายในโครงการฯ และรับซื้อโดยตรงจากภายนอกในบางส่วน การคัดเลือกเกษตรกรนั้น จะคัดเลือกจากเกษตรกรที่สามารถจ่ายคืนสินเชื่อได้มาก โดยพิจารณาจากสินเชื่อในโครงการเพาะปลูกอื่น ๆ ที่ธนาคารกรุงไทยเคยให้แก่สมาชิกในการกู้ยืม ซึ่งทำให้เกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อในปี 2524 มี 77 ราย

การประมาณการรายได้นั้น ประมาณจากน้ำหนักเฉลี่ยของสุกรในเดือนที่ 6 ประมาณ 110 กก. ซึ่งบริษัทผู้สนับสนุนรับซื้อในราคาประกันไม่ต่ำกว่ากก.ละ 23 บาท (ราคาประมาณ 2,300 บาท) และเมื่อเกษตรกรหักชำระหนี้ค่าพันธุ์สุกรและค่าอาหารแล้ว จะมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 800 บาท

ผลพลอยได้จากการเลี้ยงลูกสุกรขุนจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายสุกรเพื่อธุรกิจการแปรรูปเนื้อสุกรชำแหละ และแปรรูปผลิตภัณฑ์หมั่น ฯลฯ โดยคณะกรรมการหมู่บ้านสหกรณ์ในระบบสหกรณ์ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการสร้างงานในครอบครัวของสมาชิก และให้มูลสัตว์และแก๊สอีกด้วย

ตารางที่ 25 สรุปผลการให้สินเชื่อแก่สมาชิกโครงการทุกหมู่บ้าน ตั้งแต่ปี 2519-2525

หน่วย : บาท

ปีพ.ศ.	ปริมาณสินเชื่อ	การชำระเงินต้น		ยอดหนี้เมื่อสิ้นปี	ยอดหนี้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน	ชำระดอกเบี้ย
		จำนวนเงินต้น	% ของเงินให้สินเชื่อ			
2519	1,901,611.36	77,356.91	4.07	1,824,254.45	1,824,254.45	8,598.09
2520	4,703,419.86	1,431,980.51	30.45	5,095,693.80	3,271,439.35	290,370.83
2521	1,480,007.40	634,631.38	42.20	5,951,069.82	855,376.02	258,777.23
2522	1,902,846.72	524,096.57	27.54	7,329,819.50	1,378,750.68	482,208.96
2523	2,422,544.14	902,813.92	37.27	8,849,550.19	1,519,730.69	570,747.44
2524	3,512,874.70	836,800.28	23.82	11,525,624.61	2,676,074.42	179,194.03
2525	1,167,920.07	371,220.51	31.79	12,322,324.17	796,699.56	202,691.78
รวม	17,091,224.25	4,768,900.08	27.90	12,322,324.17		1,992,588.36

หมายเหตุ ปี 2525 ให้สินเชื่อแก่สมาชิกโครงการ 1,074,550 บาท แต่ที่ยอดหนี้เป็น 1,167,920.07 บาท เนื่องจากมีการปรับปรุงสัญญาเป็นปัจจุบัน

ธนาคารต้องจ่ายสินเชื่อเป็นค่าดอกเบี้ยเพื่อปรับปรุงสัญญาอีก 93,370.07

ที่มา : ธนาคารกรุงไทย

๒ 2524 ธนาคารเพิ่มวงเงินกู้ยืม 30,000 บาท ครั้งที่ 2 สำหรับเกษตรกร 212 ราย ในโครงการที่ยังมิได้รับการส่งเสริมให้เลี้ยงสัตว์ ในครั้งที่ 1 เพื่อประกอบอาชีพอื่น ๆ ตามที่โครงการเห็นสมควร รวมวงเงินทั้งสิ้น 6,360,000 บาท กำหนดอายุสัญญา 1 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี ไม่ทบต้น

ข. การกู้เงินจากเอกชน¹

นอกจากที่เกษตรกรในโครงการจะกู้ยืมเงินจากธนาคารกรุงไทยแล้ว ยังมีการกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่น เช่น บริษัทห้วยหวาน เต่าบ่ม (ยาสูบ) และอื่น ๆ โดยไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันและไม่ต้องใช้กลุ่มค้ำประกัน การประเมินวงเงินกู้ไม่ยุ่งยาก สินเชื่อที่เกษตรกรได้รับอยู่ในรูปของปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง, ตันกล้า หรือการไถที่ให้เกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่ (90%) เกษตรกรได้รับสินเชื่อในรูปแบบดังกล่าวตรงตามเวลาที่เกษตรกรต้องการ

ในการติดต่อขอกู้นั้น โดยเฉลี่ย 2 ครั้ง จึงจะได้เงินกู้ตามที่ต้องการ แต่การให้บริการด้านอื่น ๆ เช่น รถไถ การรับซื้อผลผลิต การขายปัจจัยการผลิต การให้คำแนะนำทางวิชาการเกษตรของพ่อค้ามีถึง 65% ซึ่งมากกว่าของธนาคารกรุงไทย จำกัด

1. การชำระหนี้คืนเอกชน

เกษตรกรชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยแก่พ่อค้าในรูปของผลผลิตที่ผลิตได้ ซึ่งมีความยืดหยุ่นในการชำระหนี้เพียง 65%

2. การขอกู้จากเอกชนและธนาคารกรุงไทยของเกษตรกรในโครงการ

เกษตรกรส่วนใหญ่ (97%) จะขอกู้จากธนาคารกรุงไทย จำกัด เนื่องจากธนาคารกรุงไทย จำกัด มีความยืดหยุ่นในการชำระหนี้มากกว่าเอกชน และอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกรุงไทย จำกัด (12% ต่อปี) ซึ่งถูกกว่าของเอกชน (17-20% ต่อปี) แต่การขอกู้จากเอกชนนั้นได้เงินเร็วกว่า ส่วนในด้านบริการด้านอื่น ๆ ก็ดีกว่าและรวดเร็วกว่า

¹ ภาควิชา เศรษฐศาสตร์เกษตร คณะ เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ภาคปีการศึกษา 2525-2526) "รายงานการประเมินผลโครงการหมู่บ้านสหกรณ์อำเภอสนัก้าแพง จังหวัดเชียงใหม่" หน้า 16.

ตารางที่ 26 ระดับภาระหนี้สินของเกษตรกรทุกหมู่บ้าน ปี 2525

หน่วย : บาท

จำนวนหนี้สิน	หมู่ที่ 1	หมู่ที่ 2	หมู่ที่ 2 (โคนม)	หมู่ที่ 3	หมู่ที่ 4	หมู่ที่ 5	หมู่ที่ 6	รวม	
								ทุกหมู่	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาท	11	2	2	2	-	-	1	8	6.20
10,001-20,000 บาท	3	3	4	4	-	1	1	16	12.43
20,001-30,000 บาท	1	8	-	5	4	4	2	34	26.35
30,001-40,000 บาท			-	6	9	3	2	20	15.50
40,001-50,000 บาท	3	5	-	2	9	4	5	28	21.70
50,001-60,000 บาท	4	2	-	1	10	2	4	23	17.82
มากกว่า 60,000 บาทขึ้นไป			-						
รวม	22	20	6	20	32	14	15	129	100.0

ที่มา : ธนาคารกรุงไทย

ตารางที่ 27 ระดับมูลค่าทรัพย์สินของเกษตรกร ปี 2525

หน่วย : จำนวนราย

มูลค่าทรัพย์สิน	หมู่ที่ 1	หมู่ที่ 2	หมู่ที่ 2 (โคนม)	หมู่ที่ 3	หมู่ที่ 4	หมู่ที่ 5	หมู่ที่ 6	รวม	
								ทุกหมู่	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาท	2	9	-	13	17	5	4	50	38.75
10,001-20,000 บาท	6	4	-	3	2	3	1	19	14.72
20,001-30,000 บาท	2	3	-	-	4	2	4	15	11.62
30,001-40,000 บาท	4	2	-	-	6	-	2	14	10.85
40,001-50,000 บาท	2	1	-	4	2	3	3	15	11.62
50,001-60,000 บาท	2	-	-	-	1	1	-	4	3.10
60,001-70,000 บาท	1	-	-	-	-	-	-	1	0.77
70,001-80,000 บาท	1	1	1	-	-	-	-	3	2.32
80,001-90,000 บาท	1	-	-	-	-	-	1	2	1.55
90,001-100,000 บาท	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	1	-	5	-	-	-	-	6	4.70
รวม	22	20	6	20	32	14	15	129	100.0

10.6 ภาระหนี้สินของเกษตรกร¹

จากการสำรวจสภาพหนี้สินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นหนี้ อยู่กับธนาคารกรุงไทย จำกัด นอกนั้นก็จะเป็นหนี้อยู่กับญาติ พ่อค้าในหมู่บ้าน ซึ่งมีอยู่เล็กน้อย สรุปลแล้ว เกษตรกรในโครงการ 1 ราย จะมีหนี้สินเฉลี่ยรายละ 29,911.79 บาท

สำหรับการแจกแจงระดับภาระหนี้สินของเกษตรกรทุกหมู่บ้านแล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีหนี้สินระหว่าง 20,001 ถึง 30,000 บาท มีมากที่สุด มีถึงร้อยละ 26.35 ของ เกษตรกรที่สำรวจ ส่วนเกษตรกรที่มีหนี้สินไม่เกิน 10,000 บาท มีน้อยที่สุด มีเพียงร้อยละ 6.20 ของเกษตรกรที่สำรวจและเป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับเกษตรกรหมู่บ้านที่ 2 (โคกหม) มีระดับ หนี้สินไม่เกิน 20,000 บาท (ตามตารางที่ 26)

10.7 ระดับมูลค่าทรัพย์สินของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้ามาอยู่ในโครงการนี้ เข้ามาในลักษณะตัวเปล่า ไม่มีทรัพย์สิน ดังนั้นทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นนี้เป็นผลจากการเข้ามาอยู่ในโครงการ ซึ่งมูลค่าทรัพย์สินนี้หมายถึงสิ่งปลูก สร้างเครื่องเรือนหรือเฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ต่าง ๆ เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร สัตว์เลี้ยง เครื่องใช้ไฟฟ้า ไม่รวมถึงที่ดินซึ่งโครงการจัดสรรให้ ผลการสำรวจพบว่า โดยเฉลี่ยทุกหมู่บ้านแล้ว เกษตรกร 1 ราย จะมีทรัพย์สินประมาณ 28,979.92 บาท มูลค่าทรัพย์สินของ เกษตรกรที่มีทรัพย์สินไม่เกิน 10,000 บาท มีมากที่สุดคือ ร้อยละ 38.75 ของเกษตรกรที่สำรวจ และเกษตรกรที่มีหนี้สินระหว่าง 60,001 - 70,000 บาท มีน้อยที่สุดคือร้อยละ 0.77 ของ เกษตรกรที่สำรวจตามตารางที่ 27

11. ความช่วยเหลือ

11.1 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ

ความช่วยเหลือต่อโครงการสหกรณ์สินค้าแพง จากหน่วยงานของรัฐหลาย หน่วยงานด้วยกัน อันมีรายละเอียด ดังนี้

¹ อ้างแล้ว, ธนาคารกรุงไทย หน้า 72-74.

1. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท¹

1.1 โครงการหมู่บ้านสหกรณ์อำเภอสนัก้าแพง ได้เริ่มเมื่อ
ประมาณ ปี 2518 โดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท นำเครื่องจักรเข้ามาทำการถางป่า ปรับ
พื้นที่ ทำถนน ทำแหล่งน้ำ ในบริเวณป่าสงวนเสื่อมโทรมประมาณ 7,000 ไร่ของพื้นที่อำเภอ
สนัก้าแพง

เดือนพฤษภาคม 2519 สั้ตั้งหมู่บ้านที่ 1, 2, 3, เกษตรกรอพยพ
เข้าสู่โครงการฯ 217 ครัวเรือน

เดือนพฤษภาคม 2520 สั้ตั้งหมู่บ้านที่ 4, 5, 6 เกษตรกรอพยพเข้า
สู่โครงการฯ 232 ครัวเรือน

ปัจจุบันมี 6 หมู่บ้าน ครอบครั้ เกษตรปัจจุบันมี 360 ครอบครั้ (ไม่
รวมหมู่บ้านโคนม 23 ครัวเรือน)

1.2 สร้างถนนสายหลัก 25 กิโลเมตร ถนนแยกจากถนนสายหลัก
เข้าสู่หมู่บ้านต่าง ๆ 35 กิโลเมตร ถนนในแปลงเพาะปลูก 29 กิโลเมตร ลาดยางแอสฟัลต์
ถนนในช่วงที่ผ่านหมู่บ้าน 5 กิโลเมตร

1.3 สร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร โดยเฉพาะในฤดูแล้ง
จำนวน 6 อ่างคือ

อ่างเก็บน้ำสำหรับหมู่บ้านที่ 1	ความจุประมาณ	85,000 ลูกบาศก์เมตร
อ่างเก็บน้ำสำหรับหมู่บ้านที่ 2	ความจุประมาณ	270,000 ลูกบาศก์เมตร
อ่างเก็บน้ำสำหรับหมู่บ้านที่ 3	ความจุประมาณ	630,000 ลูกบาศก์เมตร
อ่างเก็บน้ำสำหรับหมู่บ้านที่ 4	ความจุประมาณ	335,000 ลูกบาศก์เมตร
อ่างเก็บน้ำสำหรับหมู่บ้านที่ 5	ความจุประมาณ	620,000 ลูกบาศก์เมตร
อ่างเก็บน้ำสำหรับหมู่บ้านที่ 6	ความจุประมาณ	650,000 ลูกบาศก์เมตร

1.4 สั้สร้างระบบสูบน้ำและส่งน้ำตามท่อ

สูบน้ำจากบ่อบาดาลในหมู่บ้านที่ 1 โดยใช้ปั้มเทอร์ไบน์ สำหรับ
การอุปโภค-บริโภคในครั้เรือน ส่วนครั้ และเล้าไก่

¹ กองเผยแพร่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย โครงการหมู่บ้าน

- วางท่อเหล็กจากอ่างเก็บน้ำที่ 3 เพื่อนำน้ำเข้าสู่หมู่บ้านที่ 3 สำหรับการอุปโภค ในครัว เรือนส่วนครัว และบางส่วนของแปลงเพาะปลูก
- วางท่อแอสเบสตอล ตามแนวระดับความสูงยาว 6.3 กิโลเมตร เพื่อนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่ 3 ไปยังอ่างเก็บน้ำที่ 2 โดยให้น้ำไหลตามธรรมชาติ และตามแนวท่อส่งน้ำที่ละมีประตูน้ำปิด-เปิด เพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูแล้ง
- วางท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่ 4 และ 5 ไปยังแปลงเพาะปลูกของแต่ละหมู่บ้าน
- สืบสวนและเก็บข้อมูลในการเชื่อมต่อท่อจากท่อส่งน้ำของเขื่อนบ้านแม่ลาย (ซึ่งก่อสร้างโดยกรมชลประทาน และอยู่นอกโครงการ) ไปยังหมู่บ้านที่ 6
- สืบสวนและออกแบบตลอดจนดำเนินการต่อท่อจากท่อของเขื่อนบ้านแม่ลาย ไปยังอ่างเก็บน้ำที่ 3
- วางท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่ 6 ไปยังแปลงเพาะปลูกของหมู่บ้าน

1.5 แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค

- เจาะบ่อน้ำบาดาลสำหรับทุกหมู่บ้าน และหมู่บ้านโคกม ตลอดจนแปลงลำธารการเกษตร จำนวน 13 บ่อ
- ขุดบ่อน้ำตื้นและใส่ท่อซีเมนต์สำหรับทุกหมู่บ้าน จำนวน 29 บ่อ

1.6 สั้ดตั้งร้านค้ากลางที่หมู่ 3 และร้านค้าประจำหมู่บ้านอื่น ๆ และศูนย์บริการหมู่บ้านสหกรณ์

1.7 ก่อสร้างอาคารโรงสี โรงผลั้มอาหารสัตว์ ค่สง่สินค้ากลาง โรงเลี้ยงสุ่กร พร้อมกับติดตั้งเครื่องจักรสีข้าว เครื่องจักรโรงผลั้มอาหารสัตว์

1.8 สั้ดที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ 2 แห่ง 700 ไร่

(ผลงานด้านวิศวกรรม ถนน-แหล่งน้ำ-สิ่งก่อสร้าง ปี 2519-2524 โดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท รายละเอียดแสดงไว้ตามตารางที่ 27 และตารางที่ 28)

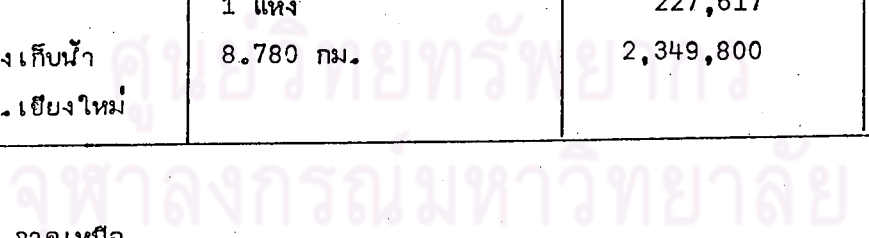
ตารางที่ 28 ผลงานด้านวิศวกรรม ถนน แหล่งน้ำ สิ่งก่อสร้าง ปี 2519-2523 โดยสำนักเร่งรัดพัฒนาชนบท

ลักษณะงาน	ปี 2519	ปี 2520	ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523
1. เปิดป่า ปรับพื้นที่	7,180 ไร่	-	-	-	-
2. สร้างทางในโครงการ	94 กม.	ซ่อมปรับปรุงถนนเดิม	ซ่อมปรับปรุงถนนเดิม	ซ่อมปรับปรุงถนนเดิม	ซ่อมปรับปรุงถนนเดิม
3. บ่อน้ำเพื่อบริโภค	12 บ่อบาดาล 29 บ่อน้ำตื้น 94 บ่อขุดขึ้น	1 บ่อบาดาล หมู่ที่ 1	-	-	-
4. อ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตร	อ่างเก็บน้ำหมู่ที่ 1-2	อ่างเก็บน้ำหมู่ที่ 3-4	อ่างเก็บน้ำหมู่ที่ 5-6	อ่างเก็บน้ำห้วยอ่องโค้ว	อ่างเก็บน้ำห้วยบก
5. วางท่อเสริมระบบ	1 กม.	3 กม. หมู่ที่ 3-4	5 กม.	2.5 กม.	2.5 กม หมู่ที่ 3
6. ชลประทานแปลงเกษตร	หมู่ที่ 2	6.5 กม. จากฝาย แม่ลายมาหมู่บ้านที่ 3	หมู่ที่ 3, 5, 6	หมู่ที่ 4	7 กม. อ.คอยละเกิด
6. การก่อสร้าง	ร้านค้าหมู่ที่ 1, 2, 3	- ร้านค้าหมู่ 4, 5, 6 - อาคารโรงสี - โรงผสมอาหารฯ - คลังสินค้ากลาง - อาคารอุตสาหกรรม รวม หมู่ที่ 3	- ดัดแปลงศูนย์บริการ หมู่บ้านสหกรณ์ - ตั้งศูนย์พยาบาล เบื้องต้น	- ติดตั้งเครื่องจักรสีข้าว สีข้าว - เครื่องจักรโรงผสม อาหารสัตว์	- บุกเบิกปรับระดับ - อนุรักษ์ดินพื้นที่ 1,000 ไร่ - สัตว์ทำงูงเหี้ย เลี้ยงสัตว์ 2 แห่ง 700 ไร่

ตารางที่ 29 ผลงานด้านวิศวกรรม ถนน แหล่งน้ำ สิ่งก่อสร้าง ปี 2524 โดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

โครงการ	ปริมาณงาน	งบประมาณ	ระยะเวลา ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
1. โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยกา ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	1 แห่ง ปริมาณเก็บกักน้ำ 1,540,000 ม. ³	4,152,700.-	มค. 24 - มิย. 24	ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อย
2. โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ ผาแทน	1 แห่ง ปริมาณเก็บกักน้ำ 3,120,000 ม. ³	7,000,000.-	เม.ย. 24 - กย. 24	โครงการต่อเนื่อง 2 ปีงบประมาณ
3. งานวางท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยบงมายัง อ่างเก็บน้ำที่ 3	1.060 กม.	323,399	มค. 24 - มิย. 24	ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อย
4. งานก่อสร้างระบบส่งน้ำเข้าทุ่งหญ้าฟาร์ม โคนมและคอกปลูสัตว์	3.000 กม.	197,063	กย. 24 - กย. 24	ดำเนินการแล้วเสร็จ
5. งานก่อสร้างระบบชลปล่อยน้ำเป็นจุด ๆ ใน หมู่บ้าน 6 หมู่บ้าน	4.000 กม.	254,060	พค. 24 - กย. 24	ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อย
6. งานก่อสร้างอาคารน้ำโดยใช้เครื่องตะบันน้ำ ยกระดับ	1 แห่ง	54,285	กค. 24 - กค. 24	ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อย
7. งานก่อสร้างเรือนแถวแบบ 6 ครอบครัว	1 แถว	333,480	พค. 24 - กค. 24	ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อย
8. ก่อสร้างโรงเลี้ยงสุกรและโรงฆ่าสัตว์	1 แห่ง	347,940	กย. 24 - กย. 24	ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อย
9. งานต่อเติมอาคารโรงสีข้าว	1 แห่ง	227,617	กพ. 24 - กย. 24	ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อย
10. งานก่อสร้างระบบส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำ ห้วยอ้งโคร อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	8.780 กม.	2,349,800	กพ. 24 - กย. 24	ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อย

ที่มา : ศูนย์ปฏิบัติการ รพช. ภาคเหนือ

2. สำนักผังเมือง

- สัตทำผังและวางผังบริเวณที่อยู่อาศัย หมู่บ้านสหกรณ์ทั้ง 6 หมู่บ้าน
- ออกแบบที่อยู่อาศัยของสมาชิกเกษตรกร

3. กรมการปกครอง

- สนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการก่อสร้างโรงเรียนระดับประถมศึกษา บริเวณหมู่บ้านที่ 1, 2, 3, 5, 6 รวม 5 โรงเรียน (ยกเว้นหมู่บ้านที่ 4 ซึ่งแผนการศึกษาของจังหวัดจะสร้างโรงเรียนที่บ้านโป่งอ้อม (นอกโครงการ) ซึ่งห่างจากหมู่บ้านที่ 4 ประมาณ 1 กม.

- รับผิดชอบการปกครองและรักษาความปลอดภัย

4. สำนักงบประมาณ สนับสนุนงบประมาณโครงการหมู่บ้านสหกรณ์

(รายละเอียดตามตารางที่ 29.)

รายการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง ด้านสาธารณูปการ งบประมาณที่ได้รับตั้งแต่ปี 2519-2524 ประมาณ 110,000,000 บาท ดังนี้ รายการใช้จ่าย ดังนี้

1. ก่อสร้างทางคมนาคมในโครงการ	ถึงปี 2522	12,593,756	บาท
2. ก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	ถึงปี 2522	15,368,816	บาท
3. ก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค	ถึงปี 2522	650,000	บาท
4. ถางป่าและปรับพื้นที่	ถึงปี 2522	3,478,394	บาท
5. โภทรวนแปลงเพาะปลูก	ถึงปี 2522	333,400	บาท
6. งานสนับสนุนโครงการ	ถึงปี 2522	381,181	บาท
7. ก่อสร้างสะพาน คสล.	ถึงปี 2522	2,288,000	บาท
8. ค่าก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม	ปี 2524	11,558,200	บาท
9. รายการต่าง ๆ ที่ได้รวมไว้	ประมาณ	60,000,000	บาท

ที่มา : คู่มือปฏิบัติการ รพช. ภาคเหนือ, ผลงานคู่มือปฏิบัติการ รพช. ภาคเหนือ

จังหวัดลำปาง ปีงบประมาณ 2517-2524 (โรเนียว เอ็บเล่ม ไม่ปรากฏหน้าเดือนปี)

ตารางที่ 30 รายการใช้จ่ายงบประมาณของโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง ตั้งแต่เริ่มดำเนินการ-2526

ประเภทกิจกรรม	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526
1. กิจกรรมอำนวยการ	3,075,200	1,458,000	1,960,200	1,279,500	1,333,100	1,298,600	1,054,200
2. กิจกรรมค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	3,500,000	5,560,000	7,741,400	2,314,000	10,225,100	1,600,000	-
3. กิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกร	-	-	-	-	-	-	-
4. กิจกรรมส่งเสริมงานพัฒนาอาชีพ	-	-	-	-	-	-	-
5. เงินอุดหนุน	369,000	165,000	-	-	-	-	-
ยอดรวม	6,944,200	7,183,000	9,701,600	3,593,500	11,558,200	2,898,600	1,054,200

หมายเหตุ กิจกรรมอำนวยการ = ค่าจ้างชั่วคราว, ค่าตอบแทน, ค่าครุภัณฑ์, ค่าใช้สอย, ค่าวัสดุ ฯลฯ เป็นต้น
 ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง = ค่าก่อสร้างระบบชลประทาน, ก่อสร้างทาง และก่อสร้างอื่น ๆ
 เงินอุดหนุน = เงินอุดหนุนค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ค่าวัสดุการเกษตร อุตสาหกรรม และกิจกรรมในครัวเรือน

ที่มา • กองธุรกิจเศรษฐกิจ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย (เอกสารโรเนียว ไม่ปรากฏวันเดือนปี)

5. จังหวัดเชียงใหม่

- สนับสนุนงบประมาณและอัตราค่าสังครุ เพื่อจัดการประถมศึกษา

ในหมู่บ้านสหกรณ์

- จัดระบบสำรวจารณลุ่ม อนามัย การรักษาความสงบเรียบร้อย และการทะเบียนราษฎร รวมทั้งพัฒนาท้องถิ่นให้มีสภาพน่าอยู่น่าอาศัย

6. มหาวิทยาลัย เชียงใหม่

- คัดเลือกเกษตรกร เข้า โครงการ
- ดำเนินการพัฒนาและฝึกอบรมหัวหน้า เกษตรกร
- สนับสนุนงานด้านวิชาการ ส่งเสริมการผลิต การอยู่ร่วมกันในระบบ

สหกรณ์

7. กรมบัญชีกลาง

- สนับสนุนด้านเงินทุนหมุนเวียนดำเนินโครงการ จำนวน 3,000,000 บาท ซึ่งได้รับจากกรมการส่ง เคราะห์เกษตรกร

8. กรมประมง

- ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในอ่างเก็บน้ำ หมู่ที่ 1 - 6 โดยจัดหาพันธุ์ปลา เช่น ปลาฉล, ปลานิน, ปลาดะเพียน ปลาปลัก

9. กรมปศุสัตว์

- ร่วมวิเคราะห์และศึกษาโครงการ เลี้ยงไก่ไขของหมู่บ้านสหกรณ์ที่ 1
- สนับสนุนการคัดพันธุ์ เลี้ยงสัตว์ในบริเวณโครงการ ให้คำปรึกษา ดูแลรักษา ไก่-สุกร ให้บริการผสมเทียมแก่โคนมของสมาชิกโครงการ

- ช่วยจัดตั้ง โครงการธนาคาร โค- กระบือ

- อบรมสมาชิกของโครงการฯ ให้มีความรู้เกี่ยวกับการปศุสัตว์

10. กรมพัฒนาที่ดิน

- สสำรวจและจัดทำรายงานสมรรถนะที่ดินและวางแผนการใช้ที่ดิน บริเวณพื้นที่เพื่อการเกษตรและสัตว์บริเวณที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านสหกรณ์ที่ 4, 5, 6

- สืบสวนและจัดทำรายงานสมรรถนะที่ดินและวางแผนการโยกที่ดิน
- บริเวณหมู่บ้านสหกรณ์ที่ 1, 2, 3
- ส่งเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์แปลงเพาะปลูกในบริเวณ
- โครงการ

11. กรมชลประทาน

- สืบสวนออกแบบและก่อสร้างฝายแม่ลาย
 - วางท่อส่งน้ำแอสเบสตอล จากฝายแม่ลาย มายังบริเวณอ่างเก็บน้ำ
- ที่ 3 ระยะทาง 3.2 กม.

12. กรมส่งเสริมสหกรณ์

- ให้ความรู้วิธีการสหกรณ์เบื้องต้นแก่เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรม
- เพื่อทดสอบและเสริมสร้างสมรรถภาพ
- ศึกษาและวางแนวทางที่จะจดทะเบียนเป็นหมู่บ้านสหกรณ์ให้เป็น
- นิติบุคคลตาม พ.ร.บ.
- พัฒนาเกษตรกรในระบบสหกรณ์ โดยจัดอบรมสมาชิกและคณะกรรมการ
- ดำเนินการสหกรณ์
- จัดอบรมผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ให้เข้าใจหลักการและวิธีการ
- การสหกรณ์ การจัดการด้านบริการการเงิน และบัญชี ตลอดจนการดำเนินงานธุรกิจการตลาด

13. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

- วางระเบียบการเงินและบัญชีให้หมู่บ้านสหกรณ์ที่ 1 เพื่อการดำเนิน
- ธุรกิจ การเลี้ยงไก่ไข่ กับบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อุตสาหกรรม จำกัด
- ช่วยตรวจล่อบัญชีของสหกรณ์ และแนะนำในการจัดทำบัญชีของ
- สหกรณ์ฯ ให้เป็นไปตามระเบียบอย่างถูกต้อง

14. กรมป่าไม้

1) ผลงานปลูกป่า การปลูกป่าแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ

- ปลูกนอกพื้นที่โครงการ เพื่อเก็บความชุ่มชื้นให้พื้นที่ตอนล่างใน

โครงการ

- ปลุกในพื้นที่โครงการฯ นอกพื้นที่ทำการเกษตร
- ปลุกไร่สองข้างถนนในโครงการ
- ปลุกไร่ไผ่หวานบริเวณอ่างเก็บน้ำ

จำนวนปลุก

ปีงบประมาณ	จำนวนที่ปลุก
2519	1,628.11 ไร่
2520	1,201.21 ไร่
2521	1,299.44 ไร่
2522	1,552.57 ไร่
2523	1,519.97 ไร่
2524	1,011.00 ไร่
รวม	8,212.30 ไร่

2) ผลงานอื่น ๆ

- เพาะกล้าไม้แฉกราชฎารในโครงการและนอกโครงการ
- ส่งเสริมเกษตรกรให้ปลูกไม้กระถินยักษ์เพื่อทำอาหารสัตว์
- สัตตั้งศูนย์โภชนาและพัฒนากาเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อช่วย

เหลือครอบครัวเกษตรกร

15. กรมส่งเสริมการเกษตร

- 1) แนะนำและส่งเสริมการปลูกพืชต่าง ๆ ของสมาชิกโครงการ
- 2) งานด้านบริการศูนย์วิชาการ

งานด้านบริการศูนย์วิชาการ

- วางแผนและควบคุมแผนการผลิต สัตหาแหล่งเมล็ดพันธุ์ ตรวจสอบ

สนับสนุนการเพาะปลูกพืชหมุนเวียนปีละ 3 ครั้ง ติดตามแนะนำการเพาะปลูก ระยะเพาะปลูก

บำรุงรักษา เก็บเกี่ยว

- สดแปลงลำธิต ผักชีขาวชีพแมบ้าน - ยุวเกษตรกรในการปลูกพืชไร่

ผลไม้ การเพาะเห็ด การถนอมอาหาร ศิลปประดิษฐ์

- อบรมล่มาฮิกเกษตรกรทุกหมู่บ้านเดือนละ 1 ครั้ง
- สดแปลงขยายพันธุ์และทดสอบพืช
- ลำธิตการใช้น้ำแบบหยดล่สวนผลไม้
- เพาะกล้าไม้ผลแจกจ่ายล่มาฮิกในโครงการ เช่น มะม่วงแก้ว

มะม่วงหิมพานต์ ขนุน ฯลฯ

- ล่บสนับสนุนการสดทำปุ๋ยหมักทุกครอบครัว รวมการสดล่สวนครัวบ้านตัวอย่าง
- บริการความรู้การเกษตร นิทรรศการ บริการเอกสารเผยแพร่
- สดเจ้าหน้าที่เกษตร 3 คน และเจ้าหน้าที่เคหะกิจการเกษตร

1 คน ประจำบ้านล่ส่งเสริมแนะนำความรู้ทางด้านการเกษตร และเคหะกิจการเกษตร

3) งานด้านล่ส่งเสริมปลูกพืชล่สวนครัวเพิ่มรายได้

- ล่ส่งเสริมการปลูกผักล่สวนครัว โภชนาการ และล่สวนครัวเศรษฐกิจทุก

ครอบครัว

- สดหาเมล็ดพันธุ์ผัก บริการล่มาฮิกทุกครอบครัว

16. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

- รับซื้อผลผลิตจากล่มาฮิกเกษตรกรทุกหมู่บ้าน ในราคาที่เป็นธรรม

17. องค์การล่ส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย

- ร่วมมือวางแผนการขยายการเลี้ยงโคนม
- ร่วมมือสนับสนุนการสดทำแปลงหญ้า โคนม
- ร่วมมือการบริหารจัดการเกี่ยวกับทุ่งหญ้า โคนม และการบริหารกิจการ

โคนมโดยทั่วไป

- ให้คำแนะนำวิชาการ รวมทั้งสดอบรมเกษตรกรให้มีความรู้ความชำนาญ

เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

- รับซื้อน้ำนมดิบจากเกษตรกรในราคายุติธรรม

11.2 ความช่วยเหลือจากเอกชน

จากการที่โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง เป็นโครงการในพระราชดำริ ทำให้มีประชาชนสนใจและร่วมทุนเกล้าถวายเงินเพื่อใช้จ่ายในโครงการ (รายละเอียดตารางที่ 31 และ 32) นอกจากนี้ยังมีผู้ถวายเป็นสิ่งของอีกดังนี้

1. นายประวัฒน์ สิทธิสังข์¹ มอบมะม่วง 500 ต้มให้มาปลูกเป็นแปลงสาธิตบริเวณดินอุ้ง
2. บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อุตสาหกรรม จำกัด ถวาย โรงเรือนและไก่ไข่ จำนวน 3,000 ตัว มูลค่า 345,219.50 บาท และได้ส่งเจ้าหน้าที่ติดตามการปฏิบัติงานการเลี้ยงและการจำหน่ายและรับประกันรายได้ขั้นต่ำ และค่าประกันเงินกู้ของสมาชิกเกษตรกร ต่อธนาคารกรุงไทย จำกัด ในวงเงิน 5,000,000 บาท
3. บริษัทเสิร์ เคมีภัณฑ์ จำกัด ถวาย ถ้วยปุยและยาปราบศัตรูพืช เป็นมูลค่า 218,700 บาท
4. บริษัทห้องเย็นล่ากล จำกัด ถวาย น้อมเกล้าฯ ถวายไซโล ทำจากประเทศอังกฤษ ขนาด 50 ตัน จำนวน 1 หลัง
5. บริษัทพาราวินเซอร์ จำกัด ถวาย น้อมเกล้าฯ ถวายเครื่องสีข้าวแบบ เอลซี-เอตี ผลิตจากโรงงานในญี่ปุ่น ความสามารถในการสีประมาณ 500 กก. ต่อชั่วโมง จำนวน 1 เครื่อง
6. บริษัทรลัดิน พิวรีนา จำกัด ถวาย ถ้วยเกล้าฯ ถวายอาหารไก่ไข่ จำนวน 150 ถู เป็นมูลค่า 27,910 บาท
7. ร้านเพื่อนไทยปศุสัตว์ เชียงใหม่ ถวาย ถ้วยเกล้าฯ ถวาย แม่พันธุ์สุกรพันธุ์ ลาร์จไวท์ 1 ตัว พร้อมอาหารตลอดระยะเวลาแพร่พันธุ์

¹ กองเผยแพร่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย โครงการหมู่บ้าน

อาจสรุปได้ว่าโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพงนั้นล้มลงเพราะที่ดินที่ค่อนข้างต่ำ การเพาะปลูกไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ทั้งที่หน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลืออยู่ มีสมาชิกที่หลบหนีออกจากโครงการอยู่เสมอ แม้ว่าเกษตรกรเหล่านี้จะได้ผ่านการคัดเลือกมาแล้ว ชั้นที่ถือครองการเกษตรน้อยคือประมาณ 3-6 ไร่ ต่อครัวเรือน อันมีผลทำให้รายได้ของเกษตรกรในโครงการภาคเกษตรต่ำ มีรายได้น้อยและเกษตรกรมีหนี้สินอยู่ในอัตราที่สูงขึ้นทุกปี จนทำให้ต้องขยายวงเงินกู้ออกไปเรื่อย ๆ ในขณะที่เดียวกันหน่วยงานของรัฐก็ยังคงถอนตัวตามกำหนดการเดิมที่ตั้งไว้ในตอนเริ่มโครงการ ส่วนสาเหตุต่าง ๆ อันทำให้โครงการสหกรณ์สันกำแพงไม่ได้ผลตามที่คาดการณ์ไว้ นั้น จะได้กล่าวในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 แสดงการใช้จ่ายเงิน งบเงินพระราชทานเงินและเงินมูลเกล้าฯ ถวายโดยเสด็จ

๐	รายการรับ		รายการจ่าย	
	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
2519	1. เอกชน 4 รายบริจาคน ¹ 2. บริษัทธุรกิจ 2 บริษัทบริจาคน 3. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	25,700 100,000 100,000	1. จ่ายให้สมาชิกเกษตรกรเข้มเพื่อซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย 217 ครอบครัว ๆ ละ 900 บาท (สมาชิกหมู่ 1, 2 และ 3)	195,300
2520	1. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน 2. องค์การระหว่างประเทศ 3. ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	420,000 100,000 101,750	2. จ่ายให้สมาชิกเกษตรกรเข้มเพื่อซื้อวัสดุในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย 232 ครอบครัว ๆ ละ 775 บาท (สมาชิกหมู่ 4, 5 และ 6) 3. สมาชิกเกษตรกรหมู่ 1, 2 และ 3 ยืมปุ๋ยและยาปราบพระราชทาน 4. สมาชิกเกษตรกรเข้มเพื่อซื้อข้าวบริโภค 2 ครั้งรวม	179,800 218,700 177,960
	รวม	847,450	รวม	771,760

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 แสดงการใช้จ่ายเงิน งบประมาณพระราชทานเงินและเงินทูลเกล้าฯ ถวายโดยเสด็จ (ต่อ)

ปี	รายการรับ		รายการจ่าย	
	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
2519 - 2521	ยืมมาจากกองทุนสงเคราะห์ เกษตรกร ²	3,000,000	1. โครงการร้านค้าย่อยประจำหมู่บ้าน 2. โครงการหัตถกรรมในครัวเรือน 3. โครงการอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน 4. โครงการโรงสีหมู่บ้านสหกรณ์ 5. โครงการตลาดโกโก้ 6. โครงการตลาดรับซื้อผลผลิต 7. ค่าเมล็ดพันธุ์พืช ปี 2521 8. ค่าอาหารและลูกไก่ 9. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 10. สินค้าอุปโภคบริโภค 11. อุปกรณ์และปัจจัยการผลิต 12. ค่าปุ๋ย 13. ฝากอยู่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย	250,000 300,000 30,500 200,000 50,000 935,259 435,432 219,591 15,000 200,000 214,000 98,798 51,420
	รวม	3,000,000	รวม	3,000,000
	ยอดรวมทั้งสิ้น	3,847,450		3,771,760
			ยอดคงเหลือ (รวมเงินที่ฝากอยู่ที่ธนาคารฯ)	24,270

ตารางที่ 32 เงินช่วยเหลือจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ สำหรับโครงการติดตั้งฟาร์มโคคมในภาคเหนือ

รายการ	จำนวนเงิน
ครุภัณฑ์	10,150,000 บาท
ค่าพันธุ์โค	11,420,000 บาท
ค่าใช้จ่ายผู้เชี่ยวชาญ	1,830,000 บาท
ค่าใช้จ่ายในการทำการศึกษาความเป็นไปได้	330,000 บาท
ค่าวัสดุและอุปกรณ์สัตวแพทย์	300,000 บาท
รวมเงินช่วยเหลือ	24,000,000 บาท
เงินงบประมาณขององค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย	3,000,000 บาท
รวมเงินที่ต้องใช้ในโครงการทั้งหมด	27,000,000 บาท

ที่มา : คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่, ระเบียบ
วาระการประชุมครั้งที่ 1/2524 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2524 (โรเฟียวเย็บเล่ม)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย